

ΣΑΤΕΑ

ΠΛΑΙΣΙΟ ΘΕΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΑΕ

Μάρτιος 2026

www.satea.gr

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΑΕ	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΩΝ	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΦΟΙΤΗΣΗ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ Ή/ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ	20
Α. ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΑΓΩΓΗ & ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	21
Β. ΤΜΗΜΑΤΑ ΕΝΤΑΞΗΣ	24
Γ. ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΣΜΕΑΕ)	29
Δ. ΠΑΡΑΛΛΗΛΗ ΣΤΗΡΙΞΗ/ΣΥΝΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ	48
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	52

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ο Σύλλογος Αποφοίτων Τμημάτων Ειδικής Αγωγής (ΣΑΤΕΑ) προέκυψε το 2015 μετά από συνένωση των δύο συλλόγων αποφοίτων των πανεπιστημιακών Τμημάτων Ειδικής Αγωγής: του Παιδαγωγικού Τμήματος Ειδικής Αγωγής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας (Σύλλογος Αποφοίτων Παιδαγωγικού Τμήματος Ειδικής Αγωγής –ΣΑΤΕΑ) και του Τμήματος Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής με κατεύθυνση στην εκπαίδευση των ατόμων με ειδικές ανάγκες του Πανεπιστημίου Μακεδονίας (Πανελλήνιος Σύλλογος Επιστημόνων Ειδικής Αγωγής και Κοινωνικής Πολιτικής Π.Σ.Ε.Ε.Α.Κ.Π.).

Οι απόφοιτοι των δύο προαναφερθέντων κρατικών, δημόσιων Πανεπιστημίων αποτελούμε τον διαχρονικό κορμό στελέχωσης της δημόσιας Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, ως οι **μοναδικοί εκπαιδευτικοί με βασικό τίτλο σπουδών στην Ειδική Αγωγή**. Εδώ και περισσότερα από **είκοσι πέντε (25) έτη** υπηρετούμε τη δημόσια Ε.Α.Ε., καλύπτοντας πάγιες και διαρκείς ανάγκες της, ως αναπληρωτές/τριες και από το **2020 και εξής** και ως μόνιμοι/ες εκπαιδευτικοί.

Η επιστημονική και παιδαγωγική μας επάρκεια θεμελιώνεται σε **προπτυχιακές σπουδές αποκλειστικά προσανατολισμένες στην Ειδική Αγωγή**, γεγονός που μας διαφοροποιεί ουσιαστικά. Η εξειδίκευση και οι γνώσεις που παρέχει το βασικό μας πτυχίο μάς καθιστούν **τους πλέον αρμόδιους για την εφαρμογή πολιτικών συμπερίληψης και εξατομικευμένης υποστήριξης**, διασφαλίζοντας ότι η εκπαιδευτική πρακτική ανταποκρίνεται στις ανάγκες κάθε μαθητή με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Με την εμπειρία και τη συστηματική μας κατάρτιση, συμβάλλουμε καθοριστικά στη μετάβαση προς μια εκπαίδευση που είναι ταυτόχρονα ποιοτική, δίκαιη και πραγματικά συμπεριληπτική.

Λόγω του ότι εργαζόμαστε ως εκπαιδευτικοί σε όλες τις περιοχές της ηπειρωτικής και νησιωτικής Ελλάδας, έχουμε προβλέψει τη σύσταση – πέραν των Διοικητικού Συμβουλίου-τοπικές ομάδες πόλεων, που λειτουργούν αμεσοδημοκρατικά, ώστε να:

- αναδεικνύουμε τα προβλήματα της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΕΑΕ) (π.χ. παρατυπίες διαδικασιών, ελλιπή στελέχωση σχολικών μονάδων),
- προβαίνουμε σε ανάλογες δράσεις-κινητοποιήσεις για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων τόσο των μαθητών όσων και των εργαζομένων στην ΕΑΕ και, παράλληλα, να καταθέτουμε προτάσεις για τη βελτίωση και την ποιοτική αναβάθμιση του χώρου της δημόσιας εκπαίδευσης.

Πιο αναλυτικά, σε αυτή την πολυετή προσπάθειά μας:

α) Συμμετέχουμε σε συλλογικές εκπαιδευτικές κινητοποιήσεις σε συνεργασία με το ευρύτερο εκπαιδευτικό κίνημα και ποικίλους συνδικαλιστικούς φορείς, όπως η ΔΟΕ και η ΠΟΣΕΕΠΕΑ, επιστημονικούς συλλόγους καθώς και με το Αναπηρικό Κίνημα (ΕΣΑμεΑ και επιμέρους Ομοσπονδίες Ατόμων με Αναπηρία) με δράσεις ενημέρωσης και εκδηλώσεις διαμαρτυρίας, με στόχο την αλλαγή των συνθηκών στον χώρο της εκπαίδευσης.

β) Λαμβάνουμε την πρωτοβουλία για τη διεξαγωγή εκπαιδευτικών κινητοποιήσεων και ψηφισμάτων με δημόσια στήριξη από συνδικαλιστικούς φορείς και συλλόγους γονέων.

γ) Διοργανώνουμε επιστημονικές ημερίδες (λ.χ. Ημερίδα καλών Πρακτικών ΕΑΕ, 1/11/2025) και συνεργαζόμαστε με άλλους φορείς (λ.χ. διημερίδα για τη Συνεκπαίδευση 03-04/11/2017 με το Συντονιστικό Φορέων Ειδικής Εκπαίδευσης) για θέματα που αφορούν στην ΕΑΕ, προκειμένου να αναδεικνύουμε ζητήματα που αποτελούν τροχοπέδη στη βελτίωση του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού τομέα και τον αντίκτυπό τους στον ευρύτερο τομέα της εκπαίδευσης.

δ) Διοργανώνουμε σεμινάρια επιμόρφωσης για τα μέλη μας, προκειμένου να εμπλουτίζουμε τις επαγγελματικές γνώσεις μας και να αναβαθμίζουμε το επίπεδο των παρεχόμενων

εκπαιδευτικών μας υπηρεσιών (λ.χ. σεμινάρια για τις μεθόδους TEACCH και Κοινωνικές ιστορίες με την παγκοσμίου φήμης ειδικό Faherty C.)

ε) Συμμετέχουμε ενεργά στον δημόσιο διάλογο για ζητήματα εκπαίδευσης και προτείνουμε επιστημονικά τεκμηριωμένες προτάσεις για μια εναλλακτική και κατάλληλη προσέγγισή τους.

Όλες τις θέσεις μας και τα δελτία τύπου για τις εκάστοτε εκδηλώσεις και συμμετοχές μας μπορείτε να τις βρείτε αναρτημένες και στο **www.satea.gr**.

Η συγγραφή των πλαισίου θέσεων που κρατάτε στα χέρια σας έγινε από διαφορετικές Ομάδες Εργασίας του ΣΑΤΕΑ με δυνατότητα σχολιασμού τους από όλα τα μέλη του Συλλόγου. Το παρόν κείμενο αποτελεί μια προσπάθεια επισκόπησης, καταγραφής και συνοπτικής παρουσίασης τόσο του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου όσο και των δικών μας προτάσεων αιτημάτων που κρίνουμε πως μπορούν να λειτουργήσουν ως βάση για μια αποτελεσματική προσέγγιση των ζητημάτων που έχουν αναδυθεί σε επιμέρους τομείς της ΕΑΕ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΑΕ

Οι απόφοιτοι των δύο δημόσιων Πανεπιστημιακών Τμημάτων Ειδικής Αγωγής της χώρας, αποτελούν τους μοναδικούς απόφοιτους εκπαιδευτικούς με πτυχίο υποδεέστερο των συναδέλφων τους, καθώς από τον Απρίλιο του 2017 το πτυχίο δεν αποτελεί το μοναδικό και τυπικό προσόν για την ένταξη και κατάταξή τους στον πίνακα αναπληρωτών ΕΑΕ, όπως συμβαίνει αντίστοιχα σε όλους τους άλλους κλάδους εκπαιδευτικών, αλλά μοριοδοτείται! Η άνιση μεταχείριση του πτυχίου μας είναι διαρκής και καταγράφει ήδη 20έτη διάκριση εις βάρος των επαγγελματικών μας δικαιωμάτων, καθώς ήμασταν οι μόνοι εκπαιδευτικοί που - από το 2001 που αποφοιτήσαμε έως και τη σχολική χρονιά 2013-2014 βλέπαμε το πτυχίο μας να κατατάσσεται δεύτερο στους πίνακες αναπληρωτών έναντι επί πληρωμή μεταπτυχιακών σπουδών και σεμιναρίων. Είμαστε οι μόνοι εκπαιδευτικοί που για 19 χρόνια παραμέναμε αδιόριστοι στις δημόσιες δομές ΕΑΕ και αναπληρώναμε τους εαυτούς μας. Ο διαγωνισμός ΑΣΕΠ με την προκήρυξη 3ΕΑ/2019 αποτέλεσε το πρώτο βήμα κάλυψης πάγιων και διαρκών αναγκών στις δομές, ικανοποιώντας μερικώς τη στελέχωση των δομών ΕΑΕ με μόνιμο και σταθερό εκπαιδευτικό προσωπικό (κατά προσέγγιση κάλυψη των αναγκών της Α΄φάσης αναπληρωτών). Ο εμπαιγμός της Πολιτείας, ωστόσο παραμένει, καθώς τα πραγματικά, λειτουργικά κενά εξακολουθούν να υφίστανται σε όλες τις δομές (ΣΜΕΑΕ, Τ.Ε. και Παράλληλη Στήριξη) κάθε σχολική χρονιά λόγω αυξημένων αναγκών του μαθητικού πληθυσμού. **Σε κάθε σχολική μονάδα της Γενικής Εκπαίδευσης θα πρέπει να υπάρχει τουλάχιστον ένας εκπαιδευτικός ΕΑΕ, ενώ σε πολυθέσια σχολεία των αστικών κέντρων, όπου οι εκπαιδευτικές ανάγκες είναι περισσότερες, η παρουσία δύο εκπαιδευτικών ΕΑΕ είναι απαραίτητη για την αποτελεσματική εκπαιδευτική υποστήριξη των μαθητών, των οικογενειών τους και των συναδέλφων εκπαιδευτικών.** Οι απόφοιτοι των δύο πανεπιστημιακών τμημάτων Ειδικής Αγωγής αποτελούν πλέον τον κύριο πυρήνα της νέας γενιάς της ΕΑΕ, της γενιάς της Παιδαγωγικής της Ένταξης, της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης, της συνεκπαίδευσης.

Μέχρι και τη σχολική χρονιά 2013-2014, για τη Στελέχωση των δομών ΕΑΕ (ειδικά σχολεία-ΣΜΕΑΕ, τμήματα ένταξης στα γενικά σχολεία, παράλληλες στηρίξεις στα γενικά σχολεία) εφαρμόζονταν οι διατάξεις του Ν.3699/2008. Ο Ν.3699/2008 ρύθμιζε τη διαδικασία και όριζε τα κριτήρια κάλυψης των οργανικών και λειτουργικών κενών στην ΕΑΕ κατά τρόπο διαφορετικό από τα ισχύοντα στη Γενική Εκπαίδευση. Η εναρμόνιση των κριτηρίων αυτών φάνηκε για πρώτη φορά να επιδιώκεται τον Σεπτέμβρη του 2013, με την εισαγωγή του άρθρου 28, παρ.2α του Ν. 4186/2013.

Ο Ν. 4186/2013 ενσωμάτωνε την κριτική που είχε δεχθεί από τους μέχρι τότε δύο Συλλόγους Αποφοίτων μας ο πρωτότερος Ν.3699/2008 ότι οι «εξαιρετικές ρυθμίσεις» που ίσχυαν μέχρι την έκδοσή του για τη στελέχωση της ΕΑΕ, δε δικαιολογούνταν από αποχρώντες λόγους δημοσίου συμφέροντος, οδηγούσαν όμως σε δυσμενή μεταχείριση των αποφοίτων των Τμημάτων Ειδικής Αγωγής έναντι των αποφοίτων των Τμημάτων Δημοτικής Εκπαίδευσης και Προσχολικής Αγωγής, κατά παράβαση των συνταγματικά κατοχυρωμένων αρχών της ισότητας και της αξιοκρατίας. Αναλυτικότερα ως προς τις προσλήψεις, τους διορισμούς, τις μεταθέσεις, τις αποσπάσεις και τις τοποθετήσεις εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, οριζόταν να ισχύουν και για την ΕΑΕ τα ισχύοντα στη Γενική Εκπαίδευση, ενώ για επιμέρους ζητήματα που έρχονταν διαφοροποιημένης ρύθμισης, λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών που απαντώνται στην ΕΑΕ, προέβλεπε την έκδοση σχετικών υπουργικών αποφάσεων, κατόπιν εισήγησης της Διεύθυνσης Ειδικής Αγωγής του Υπουργείου Παιδείας.

Τη σχολική χρονιά 2014-2015 για πρώτη φορά εκδόθηκε η Υπουργική Απόφαση με αριθμό 128005/Δ2 (ΦΕΚ2217/13-8-14) και η οποία αποτέλεσε μερικώς ή ως έναν βαθμό

θετικό βήμα για την εναρμόνιση της ΕΑΕ με τη Γενική Εκπαίδευση. Για πρώτη φορά οι πίνακες προσωρινών αναπληρωτών ΕΑΕ καταρτίστηκαν με την πρόταξη των ΠΕ61 και ΠΕ71 σύμφωνα με τον βασικό τίτλο σπουδών τους και την προϋπηρεσία τους σε δομές ΕΑΕ, χωρίς ωστόσο να τους προσμετράται η προϋπηρεσία τους σε δυσπρόσιτες σχολικές μονάδες. **Τον Σεπτέμβριο του 2016 με τον νόμο 4415/2016 (άρθρο 48)** δημοσιεύτηκε μια ακόμη θεσμική εξαίρεση στη στελέχωση της ΕΑΕ, η οποία περιγράφεται αναλυτικότερα στην επόμενη υποενότητα για τους διορισμούς και τις υπηρεσιακές μεταβολές στην ΕΑΕ, και με κυριότερο πλήγμα το δικαίωμα διορισμού άνευ βασικού πτυχίου σε οργανική θέση ΕΑΕ και την κάλυψη των κενών (και) από μόνιμους εκπαιδευτικούς ακόμη και χωρίς κανένα τυπικό προσόν στην ΕΑΕ, εφόσον εξαντλούνταν ή δεν υπήρχαν μόνιμοι εκπαιδευτικοί με συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Οι εν λόγω συνάδελφοι θα καλούνταν να επιμορφωθούν μέσα από προγράμματα επιμόρφωσης - εξειδίκευσης, αφού θα ξεκινούσαν να εργάζονται σε δομές ΕΑΕ! Η εν λόγω απαράδεκτη νομοθετική διάταξη εν συνεχεία αποσύρθηκε. Ωστόσο, αντικαταστάθηκε από νέα διάταξη σύμφωνα με την οποία τίθενται ιεραρχικά μίνιμουμ προϋποθέσεις για τοποθέτηση εκπαιδευτικού (μόνιμου ή αναπληρωτή) σε θέσεις ΕΑΕ ή/ και συμπλήρωση ωραρίου σε θεσμό Παράλληλης Στήριξης (βλ. ν.4473/2017). Το δικαίωμα μόνιμου διορισμού απευθείας σε ΕΑΕ χωρίς κανένα ακαδημαϊκό προσόν σε ΕΑΕ (πτυχίο, μεταπτυχιακό ή διδακτορικό) παρά μόνο με 5ετή προϋπηρεσία σε ΕΑΕ παραμένει. Τον Απρίλιο του 2017 εξεδόθη μια νέα Υ.Α.(ΦΕΚ1239/2017) «Ρύθμιση θεμάτων **πρόσληψης αναπληρωτών και ωρομίσθιων εκπαιδευτικών στις δομές της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης**» σύμφωνα με την οποία αφενός ο πίνακας αναπληρωτών ΕΑΕ παραμένει μη καθαρός (αποκλειστικά δηλαδή με κατόχους του βασικού πτυχίου ΕΑΕ), αφετέρου το βασικό πτυχίο μοριοδοτείται και δεν αποτελεί το βασικό κριτήριο ένταξής τους σε αυτόν. Πλέον, οι αναπληρωτές ΕΑΕ εντάσσονται σε δύο πίνακες (κύριο και επικουρικό) σύμφωνα με τα τυπικά προσόντα που διαθέτουν και κατατάσσονται μεταξύ τους έπειτα από τη συνολική μοριοδότηση ακαδημαϊκών προσόντων- προϋπηρεσίας και κοινωνικών κριτηρίων.

Πιο συγκεκριμένα:

“1. Κριτήρια ένταξης στους Κύριους πίνακες:

- α) Διδακτορικό δίπλωμα στην ΕΑΕ ή στη Σχολική Ψυχολογία, με βασικές σπουδές σε Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή με αναγνωρισμένο ως ισότιμο και αντίστοιχο πτυχίο της αλλοδαπής*
- β) Μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών στην ΕΑΕ ή στη Σχολική Ψυχολογία, με βασικές σπουδές σε Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή με αναγνωρισμένο ως ισότιμο και αντίστοιχο πτυχίο της αλλοδαπής*
- γ) Για τους κλάδους ΠΕ61 και ΠΕ71, πτυχίο Παιδαγωγικού Τμήματος Ειδικής Αγωγής ή Τμήματος Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής με κατεύθυνση την εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή ειδικές ανάγκες,*
- δ) Πτυχίο διετούς μετεκπαίδευσης στην ΕΑΕ των Διδασκαλείων της ημεδαπής ή αναγνωρισμένο ως ισότιμο και αντίστοιχο πτυχίο της αλλοδαπής, με βασικές σπουδές σε Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή με αναγνωρισμένο ως ισότιμο και αντίστοιχο πτυχίο της αλλοδαπής,*
- ε) Πτυχίο Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή αναγνωρισμένο ως ισότιμο και αντίστοιχο πτυχίο της αλλοδαπής με τουλάχιστον πενταετή αποδεδειγμένη προϋπηρεσία (50 μήνες) στην ΕΑΕ.*

2. Κριτήρια ένταξης στους Επικουρικούς πίνακες:

- α) Πιστοποιητικό παρακολούθησης σεμιναρίων ετήσιας επιμόρφωσης-εξειδίκευσης στην ΕΑΕ από Πανεπιστήμια ή από αναγνωρισμένους κρατικούς φορείς που εποπτεύονται από το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, αποδεδειγμένης διάρκειας τουλάχιστον τετρακοσίων (400) ωρών,*
- β) Προϋπηρεσία τουλάχιστον ενός διδακτικού έτους (10 μήνες) σε δομές και προγράμματα ΕΑΕ,*
- γ) Γονείς παιδιών με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω.*

Κριτήρια κατάταξης και μοριοδότησης

Η μοριοδότηση των εκπαιδευτικών ΕΑΕ της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στους Κύριους και Επικουρικούς πίνακες κατάταξης, γίνεται με τα παρακάτω κριτήρια:

1. Κριτήρια κατάταξης και μοριοδότησης στους Κύριους πίνακες:

Α. Ακαδημαϊκά κριτήρια:

- α) Διδακτορικό δίπλωμα στην ΕΑΕ ή στη Σχολική Ψυχολογία, έξι (6) μονάδες.*
- β) Μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών στην ΕΑΕ ή στη Σχολική Ψυχολογία, τέσσερις (4) μονάδες.*
- γ) Για τους κλάδους ΠΕ61 και ΠΕ71, πτυχίο Παιδαγωγικού Τμήματος Ειδικής Αγωγής ή Τμήματος Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής με κατεύθυνση την εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή ειδικές ανάγκες, πέντε (5) μονάδες.*
- δ) Τίτλος διευτούς μετεκπαίδευσης στην ΕΑΕ στα Διδασκαλεία της ημεδαπής ή ισότιμου της αλλοδαπής, τέσσερις (4) μονάδες.*

Ειδικά για τους καταταγέντες με πενταετή προϋπηρεσία (50 μήνες) στην ΕΑΕ, χωρίς την κατοχή κάποιου εκ των αναφερομένων στις ανωτέρω περιπτώσεις α έως ε προσόντων, πιστοποιητικό παρακολούθησης σεμιναρίων ετήσιας επιμόρφωσης - εξειδίκευσης στην ΕΑΕ από Πανεπιστήμια ή από αναγνωρισμένους κρατικούς φορείς που εποπτεύονται από το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, αποδεδειγμένης διάρκειας τουλάχιστον τετρακοσίων (400) ωρών, πέντε δέκατα (0,5) της μονάδας.

Β. Προϋπηρεσία:

Για κάθε μήνα πραγματικής εκπαιδευτικής προϋπηρεσίας στον οικείο κλάδο, η οποία αποκτήθηκε κατόπιν πρόσληψης στην ειδική αγωγή και εκπαίδευση, είκοσι πέντε εκατοστά (0,25) της μονάδας.

Γ. Κοινωνικά κριτήρια:

- α) Η αναπηρία 67% και άνω εφόσον η αναπηρία δεν οφείλεται σε κανένα ποσοστό σε ψυχικές διαταραχές ή η πάθηση από ομόζυγη μεσογειακή αναιμία ή σκλήρυνση κατά πλάκας ή δρεπανοκυτταρική - μικροδρεπανοκυτταρική αναιμία, επτά (7) μονάδες.*
- β) Η αναπηρία 67% και άνω ενός ή περισσότερων τέκνων, επτά (7) μονάδες.*
Απαραίτητες προϋποθέσεις είναι η ύπαρξη σχετικής πιστοποίησης σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις και οι υποψήφιοι να είναι ικανοί για εκπαιδευτικό έργο, σύμφωνα με τα ισχύοντα κάθε φορά στον δημοσιοϋπαλληλικό κώδικα.
- γ) Οι πολύτεκνοι υπό την έννοια του άρθρου 6 παρ.1&2 του ν.3454/2006 (ΦΕΚ75Α'), επτά (7)μονάδες.*
- δ) Η ύπαρξη τριών τέκνων υπό την έννοια του άρθρου 3, παρ. 1 του ν. 3454/2006, τρεις (3) μονάδες.*

Σε περίπτωση που στον ίδιο υποψήφιο συντρέχουν περισσότερα του ενός εκ των ανωτέρω κοινωνικών κριτηρίων μοριοδοτείται μόνο το κριτήριο που προσδίδει τη μεγαλύτερη μοριοδότηση.

2. Κριτήρια κατάταξης και μοριοδότησης στους Επικουρικούς πίνακες:

Α. Ακαδημαϊκά κριτήρια:

Ειδικά για τους καταταγέντες με πενταετή προϋπηρεσία (50 μήνες) στην ΕΑΕ, χωρίς την κατοχή κάποιου εκ των αναφερομένων στις ανωτέρω περιπτώσεις α έως ε προσόντων, πιστοποιητικό παρακολούθησης σεμιναρίων ετήσιας επιμόρφωσης - εξειδίκευσης στην ΕΑΕ από Πανεπιστήμια ή από αναγνωρισμένους κρατικούς φορείς που εποπτεύονται από το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, αποδεδειγμένης διάρκειας τουλάχιστον τετρακοσίων (400) ωρών, πέντε δέκατα (0,5) της μονάδας.

Β. Προϋπηρεσία:

Για κάθε μήνα πραγματικής εκπαιδευτικής προϋπηρεσίας στον οικείο κλάδο, η οποία αποκτήθηκε κατόπιν πρόσληψης στην ειδική αγωγή και εκπαίδευση, είκοσι πέντε εκατοστά (0,25) της μονάδας.

Γ. Κοινωνικά κριτήρια:

α) Η αναπηρία 67% και άνω εφόσον η αναπηρία δεν οφείλεται σε κανένα ποσοστό σε ψυχικές διαταραχές ή πάθηση από ομόζυγη μεσογειακή αναιμία ή σκλήρυνση κατά πλάκας ή δρεπανοκυτταρική - μικροδρεπανοκυτταρική αναιμία, επτά (7) μονάδες.

β) Η αναπηρία 67% και άνω ενός ή περισσότερων τέκνων, επτά (7) μονάδες.

Απαραίτητες προϋποθέσεις είναι η ύπαρξη σχετικής πιστοποίησης σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις και οι υποψήφιοι να είναι ικανοί για εκπαιδευτικό έργο, σύμφωνα με τα ισχύοντα κάθε φορά στον δημοσιοϋπαλληλικό κώδικα.

γ) Οι πολύτεκνοι υπό την έννοια του άρθρου 6 παρ.1&2 του ν.3454/2006 (ΦΕΚ75Α'), επτά (7) μονάδες.

δ) Η ύπαρξη τριών τέκνων υπό την έννοια του άρθρου 3, παρ. 1 του ν. 3454/2006, τρεις (3) μονάδες.

Σε περίπτωση που στον ίδιο υποψήφιο συντρέχουν περισσότερα του ενός εκ των ανωτέρω κοινωνικών κριτηρίων μοριοδοτείται μόνο το κριτήριο που προσδίδει τη μεγαλύτερη μοριοδότηση.

2.Κριτήρια κατάταξης και μοριοδότησης στους Επικουρικούς πίνακες:

Α. Ακαδημαϊκά κριτήρια:

Πιστοποιητικό παρακολούθησης σεμιναρίων ετήσιας επιμόρφωσης - εξειδίκευσης στην ΕΑΕ από Πανεπιστήμια ή από αναγνωρισμένους κρατικούς φορείς που εποπτεύονται από το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, αποδεδειγμένης διάρκειας τουλάχιστον τετρακοσίων (400) ωρών, πέντε δέκατα (0,5) της μονάδας.

Β. Προϋπηρεσία: Η προϋπηρεσία μοριοδοτείται σύμφωνα με την υπό παρ. Β' της παρ. 1 του παρόντος.

Γ. Κοινωνικά κριτήρια: Τα κοινωνικά κριτήρια μοριοδοτούνται σύμφωνα με την υπό παρ.Γ' της παρ. 1 του παρόντος."

Με αφορμή την έκδοση και την ψήφιση του ν.4589/2019 ως ΣΑΤΕΑ διατυπώσαμε την αντίθεσή μας για το περιεχόμενο και τη στόχευση του εν λόγω νόμου, ζητώντας την κατάργησή του και δίνοντας έμφαση παράλληλα για αρνητική κριτική σε συγκεκριμένα σημεία του (Βλ. Δελτίου τύπου ΣΑΤΕΑ 30/12/2018). Με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο ν.4589/2019, οι εκπαιδευτικοί Γενικής Εκπαίδευσης με προϋπηρεσία μεγαλύτερη του ενός διδακτικού έτους σε δομές ΕΑΕ (είτε έχουν αναπηρία είτε όχι) μπορούν να εντάσσονται ως υποψήφιοι αναπληρωτές σε ΣΜΕΑΕ στον επικουρικό πίνακα ΕΑΕ, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Δε θεωρούμε την προϋπηρεσία ενός, δύο ή τριών ετών ικανή να καταστήσει έναν εκπαιδευτικό γνώστη του επιστημονικού πεδίου της ΕΑΕ. Η ισχύουσα νομοθεσία παρέχει εργασιακή διέξοδο στους εκπαιδευτικούς Γενικής Εκπαίδευσης, που έχουν προϋπηρεσία στην ΕΑΕ (έστω και ένα διδακτικό έτος) αλλά χωρίς κανένα τυπικό προσόν (όπως βασικό τίτλο σπουδών στην ΕΑΕ), καθώς μπορούν να κατατάσσονται σε δύο πίνακες αναπληρωτών ταυτόχρονα. Η προσμέτρηση της προϋπηρεσίας τους στην ΕΑΕ μπορεί να αξιοποιείται μόνο για όσο υπηρετούν σε αντίστοιχες δομές για τη μεταξύ τους κατάταξη στον επικουρικό πίνακα αναπληρωτών για την ΕΑΕ. Η προσμέτρηση της προϋπηρεσίας των εκπαιδευτικών Γενικής Εκπαίδευσης στην ΕΑΕ δεν πρέπει να θεμελιώνει δικαίωμα μόνιμου διορισμού λόγω έλλειψης

βασικού τίτλου σπουδών σε αυτή. Σε όλη την υπόλοιπη εκπαίδευση ο κάθε εκπαιδευτικός έχει δικαίωμα να διοριστεί σε μόνιμη θέση αντίστοιχη με το ΠΕ του βασικού του πτυχίου και οι διορισμοί εξαρτώνται από την επιτυχία ή μη στο διαγωνισμό ΑΣΕΠ και τον χρόνο προϋπηρεσίας. Αν το Υπουργείο Παιδείας θέλει να αξιοποιήσει την προϋπηρεσία τους στην ΕΑΕ, για να στελεχώσει αυτές τις δομές, μπορεί να το κάνει και μετά τον διορισμό τους στη Γενική Εκπαίδευση, μέσω των μεταθέσεων-αποσπάσεων. Το ζήτημα των μεταθέσεων και των κριτηρίων που πρέπει να ισχύουν για αυτές γίνεται αναλυτικότερα παρουσίαση της θέσης μας παρακάτω.

Τέλος, σύμφωνα με τον νόμο 4692/2020 (άρθρο 42) **καταργείται η μεταφορά της προϋπηρεσίας από κλάδο σε κλάδο αλλά όχι και στην περίπτωση μεταφοράς από τη Γενική Εκπαίδευση στην ΕΑΕ.** Η παραπάνω ρύθμιση έχει ως αποτέλεσμα να υφίσταται άνιση μεταχείριση ως προς την προσμέτρηση της προϋπηρεσίας αφού μπορούν να παρατηρηθούν τα παρακάτω: Στους πίνακες αναπληρωτών να ενταχθεί ένας πτυχιούχος γενικής εκπαίδευσης με μηδενική προϋπηρεσία στην ειδική αγωγή αλλά με 10 έτη στην γενική εκπαίδευση. Αυτή η προϋπηρεσία αυτομάτως του δίνει ένα προβάδισμα στους πίνακες έναντι αποφοίτων με τετραετές πτυχίο ΕΑΕ ή και ακόμη και από τους υπάρχοντες εκπαιδευτικούς γενικής εκπαίδευσης που εργάζονται σταθερά μόνο στην ειδική αγωγή. Στις υπηρεσιακές μεταβολές η παραπάνω ρύθμιση προκαλεί ακόμη μεγαλύτερη αδικία καθώς ένας εκπαιδευτικός που επιθυμεί τη μετάθεση ή απόσπαση στον τόπο συμφερόντων του έχει να διεκδικήσει μια θέση ανάμεσα σε πλήθος εκπαιδευτικών που χρησιμοποιούν τη διέξοδο της ειδικής αγωγής για μετάθεση ή απόσπαση με τη χρήση ολόκληρης της εκπαιδευτικής τους προϋπηρεσίας. Αν μάλιστα λάβουμε υπόψη πως η προϋπηρεσία αυτή μπορεί να περιλαμβάνει και μόρια από υπηρετήση σε δυσπρόσιτες περιοχές η διαδικασία χρωματίζεται από επιπλέον ανισότητα καθώς οι περισσότερες θέσεις ΕΑΕ που καταλαμβάνουν οι εκπαιδευτικοί ειδικής αγωγής βρίσκονται σε μη δυσπρόσιτες περιοχές. Συμπληρωματικά, το παράλογο του παραπάνω αποτελεί μια ακόμη περίπτωση εκπαιδευτικών οι οποίοι ενώ διαθέτουν δεύτερο πτυχίο από παιδαγωγικό τμήμα δημοτικής εκπαίδευσης και έχουν προϋπηρεσία στην ειδική αγωγή αυτή δεν μπορεί φερθεί στους πίνακες αναπληρωτών γενικής αγωγής αλλά αν το επιλέξουν θα εισέλθουν στους πίνακες αυτούς με μηδενική προϋπηρεσία. Αντίστοιχα, οι μόνιμοι εκπαιδευτικοί δεν μπορούν να πραγματοποιήσουν την αίτηση στις υπηρεσιακές μεταβολές με προσμέτρηση του συνόλου της προϋπηρεσίας τους. Πιστεύουμε πως εύκολα διαφαίνεται η άνιση μεταχείριση της προαναφερόμενης ρύθμισης η οποία μόνο για τους πίνακες πρωτοβάθμιας ΕΑΕ δεν έχει αλλάξει. Η ιδιαιτερότητα των πινάκων αυτών, που δεν ισχύει σε άλλους αντίστοιχους πίνακες πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας, είναι η είσοδος δύο βασικών πτυχίων που αν και παρεμφερή δεν είναι όμοια. Πιο συγκεκριμένα, για την ΕΑΕ η πλήρωση των πινάκων, αν μη τι άλλο, θα πρέπει να γίνεται με συναφή κριτήρια (αναλυτικότερα βλ. Δελτίο Τύπου ΣΑΤΕΑ 30/12/2019 “Τα σχόλιά μας για το νομοσχέδιο του συστήματος διορισμών”).

Μία ακόμη διαφοροποίηση για τους εκπαιδευτικούς ΕΑΕ με βασικό πτυχίο αποτελεί η υποχρέωση παραμονής για μια 5ετία από τον διορισμό μόνο σε δομές ΕΑΕ δηλαδή, σε τμήματα ένταξης ή ειδικά σχολεία. Το παραπάνω αν και νομοθετήθηκε για να διασφαλίσει σταθερότητα προσωπικού στις δομές αποτελεί μια αρνητική διάκριση εις βάρος των εκπαιδευτικών ΠΕ61 και ΠΕ71 καθώς: ενώ έχουν επενδύσει για την προσωπική τους εξέλιξη και επιμόρφωση με ίδια μέσα δεν μπορούν να αξιοποιήσουν τα προσόντα τους σε σχετικούς φορείς του υπουργείου παιδείας. Επίσης, ενώ οι αποσπάσεις σε φορείς ή άλλες υπηρεσιακές μεταβολές ουσιαστικά αποτελούν μια δίοδο για τον προσωπικό και οικογενειακό προγραμματισμό του κάθε εκπαιδευτικού αυτή η δυνατότητα αφαιρείται πάλι μόνο για τους εκπαιδευτικούς ΕΑΕ της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης εν συγκρίσει με τους υπόλοιπους εκπαιδευτικούς.

Για μια ακόμη φορά οι κλάδοι ΠΕ61 και ΠΕ71 υφίστανται διάκριση εις βάρος

παλαιών και μελλοντικών αποφοίτων.

Πάγια πρότασή μας ήταν και είναι η δημιουργία ενός πίνακα αναπληρωτών στον οποίο θα εντάσσονται αποκλειστικά οι απόφοιτοι των δύο Τμημάτων Ειδικής Αγωγής των κλάδων ΠΕ71-ΠΕ61 με βάση την προϋπηρεσία, όπως ίσχυε ανέκαθεν με τους συναδέλφους μας στη Γενική Εκπαίδευση, όπου ουδέποτε αμφισβητήθηκε το δικαίωμά τους για ένταξη στον αντίστοιχο οικείο πίνακα αναπληρωτών βάσει του πτυχίου τους. Σε περίπτωση ισοβαθμίας ως προς την προϋπηρεσία, οι υποψήφιοι θα πρέπει να κατατάσσονται συγκρινόμενοι μεταξύ τους βάσει της ημερομηνίας κτήσης πτυχίου και εν συνεχεία βάσει του βαθμού του πτυχίου τους.

Παράλληλα, πρέπει να προβλέπεται η ύπαρξη ενός επικουρικού πίνακα με κατόχους διδακτορικού ή μεταπτυχιακού τίτλου σε ΕΑΕ, οι οποίοι θα κατατάσσονται επίσης μεταξύ τους βάσει της προϋπηρεσίας τους, σε περίπτωση εξάντλησης των εκπαιδευτικών με βασικό τίτλο σπουδών.

Είμαστε κατά του προσοντολογίου για την πρόσληψη στην εκπαίδευση, αλλά πρέπει να προβλέπεται ένα ελάχιστο όριο ακαδημαϊκών – επιστημονικών γνώσεων και δεξιοτήτων για την κάλυψη των κενών στις δομές ΕΑΕ. Εφόσον οι απόφοιτοι των δύο τμημάτων ΕΑΕ δεν επαρκούν, για να καλύψουν τις διαρκώς αυξανόμενες ανάγκες για εκπαιδευτικούς ΕΑΕ, και ταυτόχρονα η Πολιτεία φαίνεται ότι δεν προτίθεται να ιδρύσει επιπλέον αντίστοιχα τμήματα ΕΑΕ, η ίδια οφείλει να επαναλειτουργήσει δομές για τη δωρεάν μετεκπαίδευση στην ΕΑΕ ή να αξιοποιήσει υπάρχουσες δημόσιες δομές για την ποιοτική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών. Τόσο οι μόνιμα διορισμένοι όσο και οι αναπληρωτές συνάδελφοι πρέπει να έχουν το δικαίωμα να επιμορφώνονται δωρεάν, έγκαιρα και ποιοτικά και όχι μέσω ολιγώρων σεμιναρίων, για να είναι σε θέση να ανταπεξέρχονται στις εκπαιδευτικές προκλήσεις της εκπαιδευτικής καθημερινότητας εν γένει και όχι αποκλειστικά για την ΕΑΕ. Είμαστε κατά της στελέχωσης των δομών της ΕΑΕ μέσω των σεμιναρίων της ντροπής (π.χ. 400 ωρών) και χωρίς καθόλου προσόντα ή αποκλειστικά προϋπηρεσία σε ΕΑΕ χωρίς σπουδές σε αυτή. Οι επιλογές της Πολιτείας σε επίπεδο εκπαιδευτικής πολιτικής έχουν μετατρέψει την ΕΑΕ σε μόνιμο χώρο θεσμικών εξαιρέσεων και διακρίσεων τόσο εις βάρος των μαθητών όσο και των επαγγελματιών που τη στελεχώνουν. Η αποκλειστική χρήση προσωρινών κονδυλίων ΕΣΠΑ, η εξοικονόμηση συμβάσεων μέσω αντιπαιδαγωγικών κατευθύνσεων (λ.χ. μοίρασμα της Παράλληλης Στήριξης, σε πολλούς μαθητές) και η ευέλικτη διαχείριση του υπάρχοντος εκπαιδευτικού προσωπικού καταστρατηγεί στην πράξη όσα πρεσβεύει η πολιτική ηγεσία σε θεωρητικό επίπεδο περί προτεραιότητας της ΕΑΕ και σεβασμού των Ατόμων με Αναπηρία για πρόσβαση στην υποχρεωτική, δημόσια και δωρεάν εκπαίδευση.

Όσον αφορά στους συναδέλφους εκπαιδευτικούς με σοβαρές/χρόνιες ασθένειες ή με αναπηρία (67% και άνω), στηρίζουμε την κοινωνική - προνοιακή πολιτική για τους συναδέλφους μας με αναπηρία, τόσο για τους έχοντες βασικό πτυχίο σε ΕΑΕ όσο και για τους έχοντες άλλες σπουδές σε ΕΑΕ (διδακτορικό, μεταπτυχιακό). Οι συγκεκριμένοι συνάδελφοι πρέπει να προηγούνται στη στελέχωση των δομών της ΕΑΕ (πρόσληψη αναπληρωτών και μόνιμο διορισμό) σε ποσοστό 20% ανά νομό και όχι σε πανελλαδικό επίπεδο.

Επίσης, θεωρούμε απαραίτητη προϋπόθεση να έχουν σπουδές σε ΕΑΕ (διδακτορικό, μεταπτυχιακό), σε περίπτωση που έχουν βασικές σπουδές στη Γενική Εκπαίδευση. Η αναπηρία δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται ως απαραίτητο προσόν ένταξης στους πίνακες ΕΑΕ (ν.3699/2008) ή να μοριοδοτείται ως προσόν-κριτήριο για την πρόσληψη των συναδέλφων, αλλά ως συνοδό κριτήριο για την πρόσληψη-τοποθέτησή τους με τέτοιο

τρόπο, προκειμένου οι ίδιοι να βρίσκονται κοντά στο υποστηρικτικό τους σύστημα. Στην περίπτωση που πρόκειται για εκπαιδευτικούς Γενικής Εκπαίδευσης με ποσοστό αναπηρίας 67% χωρίς βασικό πτυχίο στην Ειδική Αγωγή να λαμβάνουν προτεραιότητα ή ποσόστωση στον πίνακά τους (πίνακας αναπληρωτών Γενικής Εκπαίδευσης) βάσει του βασικού τους πτυχίου.

Είναι γνωστό ότι για την κάλυψη των κενών οργανικών θέσεων εκπαιδευτικών ΠΕ61 και ΠΕ71 στην ΕΑΕ δεν είχε γίνει ποτέ διορισμός είτε με ΑΣΕΠ είτε με άλλον τρόπο λ.χ. διορισμός με βάση την προϋπηρεσία - διάταξη για το 30μηνο, όπως ίσχυε για άλλους εκπαιδευτικούς κλάδους. Όσοι απόφοιτοι των Τμημάτων Ειδικής Αγωγής εργάζονταν στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (μέχρι και τον Ιούνιο του 2019), είχαν προσληφθεί μόνο ως αναπληρωτές.

Ένα μέρος των υπόλοιπων οργανικών θέσεων είχε ήδη καλυφθεί από μόνιμους συναδέλφους που έχουν μετεκπαιδευτεί στα διδασκαλεία. Οι εν λόγω συναδέλφοι έχουν δικαίωμα τοποθέτησης σε αυτές τις θέσεις ΕΑΕ, καθώς αφενός αποτελούσαν (και αποτελούν) επίσημη κρατική επιλογή στελέχωσης δομών ΕΑΕ (και) ελλείπει αποφοίτων με βασικές σπουδές σε ΕΑΕ, αφετέρου επειδή διαθέτουν γνώσεις και δεξιότητες με πρακτική άσκηση λόγω της δημόσιας, διευτούς μετεκπαίδευσης. Οι υπόλοιπες θέσεις ΕΑΕ είτε καλύπτονται σταδιακά μέσω αποσπάσεων-μεταθέσεων σε ΕΑΕ ακόμη και από εκπαιδευτικούς χωρίς προσόντα είτε από αναπληρωτές ΕΑΕ. Σε αυτό επισημαίνεται ότι ο θεσμός της Παράλληλης Στήριξης στελεχώνεται αποκλειστικά από αναπληρωτές σε διαδοχικές φάσεις από τον Σεπτέμβριο μέχρι και λίγους μήνες πριν τη λήξη της σχολικής χρονιάς. Είναι, επίσης, γεγονός πως κάθε σχολική χρονιά τα αιτήματα για Παράλληλη Στήριξη πληθαίνουν και πως παράλληλα ένα μεγάλο μέρος τους μένει ανικανοποίητο ή "στελεχώνεται" μερικώς με μοίρασμα ωρών ανά μαθητές ή και ανά σχολεία από τους εκπαιδευτικούς.

-Ατομική αξιολόγηση εκπαιδευτικών ΕΑΕ

Σύμφωνα με σχετικό άρθρο του (ν. 4823/2021) *Οι εκπαιδευτικοί των σχολικών μονάδων ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης, Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και των τμημάτων ένταξης και παράλληλης στήριξης της γενικής εκπαίδευσης, ανεξαρτήτως βαθμίδας, αξιολογούνται από τον Σύμβουλο Εκπαίδευσης Επιστημονικής Ευθύνης (ειδικότητας), ως προς τη γενική και ειδική διδακτική του γνωστικού αντικείμενου και από τον Διευθυντή της σχολικής μονάδας, ως προς το παιδαγωγικό κλίμα και τη διαχείριση της τάξης, καθώς και από τον Διευθυντή της σχολικής μονάδας και τον Σύμβουλο Ειδικής Αγωγής και Ενταξιακής Εκπαίδευσης, ως προς την υπηρεσιακή συνέπεια και επάρκειά τους. Ο σύλλογος μας έχει δεχτεί πλήθος καταγγελιών, όπου σύμβουλοι επιστημονικής καθοδήγησης της γενικής εκπαίδευσης προχώρησαν σε ατομική αξιολόγηση εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής χωρίς οι ίδιοι να διαθέτουν κανένα σχετικό προσόν ή εμπειρία. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να ζητούνται διδασκαλίες με κριτήρια που αφορούν την ατομική αξιολόγηση εκπαιδευτικών γενικής εκπαίδευσης. Το παραπάνω εντάθηκε τη σχολική χρονιά 2025-2026 μετά από την διευκρινιστική εγκύκλιο της Διεύθυνσης ΕΑΕ τον Οκτώβριο του 2025 όπου στα όνομα της συμπερίληψης ζητήθηκε από εκπαιδευτικούς τμημάτων ένταξης να αξιολογηθούν μέσα σε σχολική τάξη 25 μαθητών! Η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής πρέπει να πραγματοποιείται από στελέχη με αντίστοιχη επιστημονική εξειδίκευση, ώστε να διασφαλίζεται η εγκυρότητα και η δικαιοσύνη της διαδικασίας. Παρόλο που πιστεύουμε πως μέχρι στιγμής η ατομική αξιολόγηση δεν έχει κάποια προστιθέμενη αξία στο έργο των εκπαιδευτικών δηλώνουμε πως απαιτείται αλλαγή της σχετικής διάταξης για να διασφαλιστεί η δικαιοσύνη μεταξύ των εκπαιδευτικών.*

-Διαχείριση τοποθετήσεων εκπαιδευτικών από ΔΙ.Π.Ε

Πλήθος εκπαιδευτικών κατά τη λήξη και την έναρξη κάθε σχολικής χρονιάς, περίοδοι κατά τις οποίες λαμβάνουν χώρα οι τοποθετήσεις εκπαιδευτικών έχουν καταγγείλει στον

σύλλογό μας αδικίες που έχουν υποστεί ως προς τις τοποθετήσεις στις διάφορες ΔΙ.Π.Ε της χώρας. Από την αποδελτίωση των καταγγελιών διαφαίνεται πως κάθε ΔΙ.Π.Ε ερμηνεύει τις σχετικές διατάξεις υπό το δικό της πρίσμα. Τρανό παράδειγμα αποτέλεσαν οι υπηρεσιακές μεταβολές του 2025. Μετά τις νέες ιδρύσεις των χιλιάδων οργανικών θέσεων σε Τμήματα Ένταξης κάθε ΔΙ.Π.Ε διαχειρίστηκε τη νέα κατάσταση των συμπληρωματικών μεταθέσεων με διαφορετικό τρόπο με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν επιμέρους νομιμοφανείς διαδικασίες. Σε κάποιες δόθηκε η δυνατότητα εκ νέου υποβολής δήλωσης τοποθέτησης στους μετατιθέμενους της Α' φάσης, σε κάποιες δε δόθηκε καθόλου η δυνατότητα, σε άλλες δόθηκε η δυνατότητα μόνο σε όσους ζήτησαν βελτίωση εντός και δεν έλαβαν θετική απάντηση. Όπως γίνεται κατανοητό τα παραπάνω δημιουργούν καχυποψία προς τη διοίκηση και αφήνουν αίσθηση αδιαφάνειας, ασυνέπειας και άνισης μεταχείρισης. Πρέπει να υπάρξει σεβασμός προς τις διαδικασίες που θεσμοθετήθηκαν και έχουν ως σκοπό την εξυπηρέτηση του προσωπικού προγραμματισμού των εκπαιδευτικών ως προς οικογενειακές υποχρεώσεις και άλλου τύπου προβλήματα (π.χ. ασθένειες, υποστήριξη άλλων μελών). Παρόμοια κατάσταση παρουσιάζεται και στις τοποθετήσεις μετά από απόσπαση ή πρόσληψη ιδιαίτερα ως προς την κάλυψη των λειτουργικών κενών των δομών Ε.Α.Ε και συγκεκριμένα των Ειδικών Σχολείων. Ενώ η νομοθετική διάταξη είναι σαφής και νομοθετήθηκε για την εξασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας τους από την 1η Σεπτεμβρίου κάθε ΔΙ.Π.Ε λειτουργεί με δικές της διαδικασίες. Όπως αναφέρεται στον νόμο 4692/2020, αρ. 48 *“Οι τοποθετήσεις σε θέσεις των Τμημάτων Ένταξης πραγματοποιούνται μετά την κάλυψη όλων των κενών στις Σ.Μ.Ε.Α.Ε της οικείας περιοχής μετάθεσης....Τα ανωτέρω ισχύουν για τοποθετήσεις μετά από μετάθεση, διορισμό ή απόσπαση. Ειδικά οι προσλαμβανόμενοι προσωρινοί αναπληρωτές τοποθετούνται κατά τα ανωτέρω υπό τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 63 του ν.4589/2019 (Α'13)”*.

Τι συμβαίνει στην πραγματικότητα:

- Δεν καλύπτονται τα λειτουργικά κενά από αποσπασμένους και μετατιθέμενους.
- Δεν δίνεται βελτίωση θέσης σε εκπαιδευτικούς που επί συναπτά έτη υποστηρίζουν τη λειτουργία των ΣΜΕΑΕ και ενώ διαθέτουν απαραίτητα κριτήρια που τους τοποθετούν σε υψηλότερες θέσεις στον πίνακα.
- Δεν τοποθετούνται ούτε νεοδιόριστοι, οι οποίοι σύμφωνα με το νόμο τον πρώτο χρόνο του διορισμού καλύπτουν λειτουργικά κενά.
- Δεν τοποθετούνται αναπληρωτές Α' φάσης που προορίζονται για την κάλυψη αυτών των κενών .

Η κατάσταση αυτή αποτελεί μεγάλη ανακολουθία και απαιτείται από την πλευρά του υπουργείου σαφής εγκύκλιος προς τις ΔΙ.Π.Ε περί τήρησης της σχετικής νομοθεσίας. Εδώ να προσθέσουμε πως δεν υπονοούμε να μείνουν χωρίς στελέχωση τα Τμήματα Ένταξης. Εξυπακούεται πως απαιτούνται νέοι διορισμοί, ώστε να καλυφθούν όλα τα πραγματικά κενά και αντίστοιχα η πρόσληψη όλων των απαραίτητων αναπληρωτών για την κάλυψη έκτακτων αναγκών. Τα Τμήματα Ένταξης, όπως και οι Παράλληλες Στηρίζεις αλλά και τα Ειδικά Σχολεία πρέπει να στελεχώνονται από την αρχή της σχολικής χρονιάς για να έχουν ίσες ευκαιρίες όλοι οι μαθητές/τριες.

-Οργανικές θέσεις

Ζητούμε την αύξηση των οργανικών θέσεων σε όλες τις δομές Ε.Α.Ε. Η ίδρυση των νέων Τμημάτων Ένταξης το καλοκαίρι του 2025 αποτέλεσε θετικότατη εξέλιξη, ωστόσο θα πρέπει να δοθούν για διορισμό όλες οι εναπομείνουσες θέσεις σε Πρωτοβάθμια που σύμφωνα με τα δεδομένα από το υπουργείο είναι: 2.338 Τ.Ε σε νηπιαγωγεία και 953 σε δημοτικά σχολεία. Θετική ήταν και η μείωση του συνολικού αριθμού μαθητών για ίδρυση 2ου Τ.Ε ανά σχολική μονάδα. Παρόλα αυτά πρέπει να διασφαλιστεί τα επόμενα έτη πως θα αποτελέσει δεύτερη σταθερή οργανική θέση χωρίς προϋποθέσεις λειτουργίας. Η μέχρι στιγμής εμπειρία

δείχνει πως ακόμη και με έναν/μία μαθητή/τρια λιγότερο/η στη σχολική μονάδα, οι εκπαιδευτικοί που καταλαμβάνουν οργανική σε αυτά κρίνονται υπεράριθμοι και μετακινούνται σε άλλα σχολεία. Αυτό καταστρατηγεί τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό που μπορεί να έχει πραγματοποιηθεί και δεν επιτρέπει να υπάρχει σταθερότητα στις όποιες εκπαιδευτικές παιδαγωγικές επιλογές. Παράλληλα, πρέπει να υπάρξει μελέτη σχετικά με τις ανάγκες των Ειδικών Σχολείων συνδυαστικά με τις προτάσεις μας για μείωση των ανώτατων ορίων των μαθητών/τριών και να αλλάξουν οι οργανικότητές τους, καθώς και να ιδρυθούν νέες ΣΜΕΑΕ σε όσες περιοχές το έχουν ανάγκη. Παραμένουμε σταθεροί ως προς την πρότασή μας για ίδρυση οργανικών θέσεων εκπαιδευτικών συμπερίληψης ανά ΔΙ.Π.Ε που θα μπορούν να αναλαμβάνουν μαθητές/τριες που χρήζουν Παράλληλης Στήριξης.

-Διορισμοί προσλήψεις με αύξοντα κλάδο

Σύμφωνα με το ισχύον πλαίσιο στελέχωσης της εκπαίδευσης (ν. 4589/2019, ν. 4823/2021 και συναφείς κανονιστικές πράξεις), η διαδικασία προσλήψεων αναπληρωτών και οι μεταθέσεις πραγματοποιούνται κατά προτεραιότητα για την Ειδική Αγωγή. Στην πράξη όμως, εκπαιδευτικοί Γενικής Αγωγής που εντάσσονται στους πίνακες Ειδικής Αγωγής καλύπτουν θέσεις πριν από εκπαιδευτικούς με εξειδίκευση στην Ειδική Αγωγή, λόγω της χρονικής προτεραιότητας ενεργοποίησης των πινάκων.

Αυτό δημιουργεί:

- περιορισμό διαθέσιμων θέσεων για εκπαιδευτικούς Ειδικής Αγωγής,
- δυσχέρεια στον επαγγελματικό προγραμματισμό και στις μεταθέσεις,
- στρεβλώσεις στον προγραμματισμό των δομών και των Τμημάτων Ένταξης.

Δεδομένου ότι, μετά τις πρόσφατες μόνιμες προσλήψεις και μονιμοποιήσεις, υπάρχει πλέον σημαντικός αριθμός μόνιμου προσωπικού Ειδικής Αγωγής, προτείνεται:

- Να προηγείται η διαδικασία προσλήψεων και τοποθετήσεων στη Γενική Αγωγή. Τα οργανικά κενά είναι περισσότερα σε αριθμό με αποτέλεσμα να υπάρχουν περισσότερες ευκαιρίες κάλυψής τους.
- Να ακολουθεί η Ειδική Αγωγή, αξιοποιώντας το ήδη υπάρχον μόνιμο προσωπικό,
- Να διασφαλίζεται ότι οι θέσεις Ειδικής Αγωγής καλύπτονται από εκπαιδευτικούς με συναφή εξειδίκευση.
- Επιπλέον, μία ακόμη προτεινόμενη λύση θα μπορούσε να γίνει σε αναλογία και με το σύστημα διορισμών που έχουμε προτείνει παλαιότερα, ώστε οι διορισμοί και οι υπηρεσιακές μεταβολές να γίνονται βάσει αύξοντα αριθμού ΠΕ. Η πρόταση αυτή στοχεύει στον εξορθολογισμό της διαδικασίας χωρίς να μειώνει τη στελέχωση των δομών Ειδικής Αγωγής.

-Ανάλυση θέσεων ευθύνης κλάδου ΠΕ71

Είναι πολύ θετικό το γεγονός ότι όλες οι ειδικότητες που εργάζονται στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση μπορούν να κάνουν αίτηση για θέση διευθυντή/ντριας, όμως είναι πολύ αρνητικό που υπάρχουν περιορισμοί και καταστάσεις, οι οποίες αποτρέπουν έναν/μία εκπαιδευτικό Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΕΑΕ) κλάδου ΠΕ71 να είναι διευθυντής/τρια σε ένα Γενικό Σχολείο, καθώς δεν γίνονται σαφείς αναφορές στον υπάρχοντα νόμο. Το ωράριο του/της εκπαιδευτικού – διευθυντή/ντριας ΠΕ71, στο οποίο δεν υπάρχουν σταθερές δομές ΕΑΕ, θα μπορούσε να ολοκληρώνεται με αρμοδιότητες που αναλαμβάνουν συνήθως διευθυντές/ντριες π.χ. Πρωινή Υποδοχή, με ώρες σε μαθητές/τριες που χρήζουν Παράλληλης Στήριξης, αλλά και με μαθήματα, τα οποία μπορούν να διδαχθούν από διάφορες ειδικότητες, όπως τα Εργαστήρια Δεξιοτήτων. Ένας/μία Ειδικός/ή Παιδαγωγός ως διευθυντής/ντρια σχολείου, εκτός των άλλων, μπορεί να προωθήσει σε μεγαλύτερο βαθμό ένα σύγχρονο συμπεριληπτικό πλαίσιο στα σχολεία, θα έπρεπε να είναι επιζητούμενο και όχι να υπάρχουν εμπόδια προς αυτή την κατεύθυνση. Για όλους τους παραπάνω λόγους αιτούμαστε την έκδοση

διευκρινιστικής εγκυκλίου, η οποία θα ορίζει και θα καθορίζει τα κριτήρια με τα οποία εκπαιδευτικοί ΕΑΕ, θα μπορούν να επιλέγονται, να τοποθετούνται και να παραμένουν μέχρι τη λήξη της θητείας τους σε θέση διευθυντή/ντριας και σε σχολεία Γενικής Εκπαίδευσης και όχι μόνο σε Ειδικά Σχολεία. Ως ΣΑΤΕΑ παραμένουμε στη διάθεσή σας για την εξεύρεση μιας ορθής λύσης με παιδαγωγικά και εργασιακά κριτήρια.

-Κατοχύρωση δικαιώματος μετάθεσης μετά από απόσπαση

Θέτουμε προς εξέταση το παρακάτω άρθρο και παράγραφο του νόμου 3699/2008 που καταργήθηκε με την παρ.1 του άρ. 110 του ν.4547/2018: Άρθρο 12, παράγραφος 7: *Κατά την τοποθέτηση των εκπαιδευτικών στα ΚΕΔΔΥ λαμβάνεται μέριμνα να μην τοποθετούνται δύο εκπαιδευτικοί με την ίδια εξειδίκευση στην ΕΑΕ στο ίδιο ΚΕΔΔΥ, ώστε να επιτυγχάνεται η κάλυψη όλων των κατηγοριών ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών. Στα ΚΕΔΔΥ τοποθετούνται με μετάθεση, απόσπαση ή αναπλήρωση εκπαιδευτικοί προσχολικής αγωγής, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ο χρόνος της απόσπασης των εκπαιδευτικών και των μελών του ΕΕΠ στα ΚΕΔΔΥ υπολογίζεται ότι έχει διανυθεί στην οργανική τους θέση. Η θητεία τους, με οποιαδήποτε σχέση (οργανικά ή αποσπασμένου), λογίζεται και προσμετράται ως εκπαιδευτική υπηρεσία. Σύμφωνα με το παραπάνω όσοι λάμβαναν απόσπαση σε ΚΕΔΑΣΥ (πρώην ΚΕΔΔΥ) λογίζονταν ως υπηρετήση οργανικής. Με αφορμή το παραπάνω και λόγω των αλληπάλληλων τροποποιήσεων σε ζητήματα λειτουργίας ΚΕΔΑΣΥ και υπηρεσιακών μεταβολών θέλουμε να εξεταστεί το ενδεχόμενο να λογίζεται ως υπηρετήση οργανικής η απόσπαση στην ίδια περιοχή. Δηλαδή, όποιος δεν υπηρετήσει την οργανική του στην ΔΙΠΕ αλλά λάβει απόσπαση σε αυτήν να θεωρείται ότι έχει υπηρετήσει.*

-Δυνατότητα άσκησης ιδιωτικού έργου

Σύμφωνα με τα άρθρα 31 και 32 του ν. 3528/2007, επιτρέπεται η άσκηση ιδιωτικού έργου από δημόσιους υπαλλήλους υπό προϋποθέσεις. Παράλληλα:

- Με τον ν.4999/2022 προβλέπεται δυνατότητα απογευματινού ιδιωτικού έργου για ιατρούς του ΕΣΥ.
- Επιστημονικό προσωπικό σχολικών μονάδων (ψυχολόγοι, λογοθεραπευτές, εργοθεραπευτές κ.ά.) δύναται να ασκεί ιδιωτική δραστηριότητα εκτός υπηρεσιακού ωραρίου.
- Η υφιστάμενη αποζημίωση των 1,23€ για τους εκπαιδευτικούς Ειδικής Αγωγής που υλοποιούν έργο Ειδικής Διαπαιδαγώγησης κρίνεται ανεπαρκής.

Προτείνεται η αναπροσαρμογή της, ώστε να συμβαδίζει με τις αποζημιώσεις συναφών θεραπευτικών ειδικοτήτων (π.χ. λογοθεραπευτών), με στόχο την καθιέρωση αποζημίωσης ύψους 15€ ανά συνεδρία/ώρα. Παράλληλα, να προβλεφθεί ρητά ότι το έργο θα υλοποιείται αμιγώς από Ειδικούς Παιδαγωγούς – εκπαιδευτικούς Ειδικής Αγωγής, σύμφωνα με τις διαδικασίες πρόσληψης των Τμημάτων Ειδικής Αγωγής (ενδεικτικά περιοχών Βόλου, Θεσσαλίας και Μακεδονίας) και τον κωδικό ΠΕ 61/71 του Υπουργείου Παιδείας. Προτείνεται η επανεξέταση του πλαισίου για τους εκπαιδευτικούς Ειδικής Αγωγής, ώστε να διασφαλίζεται ίση μεταχείριση και καλύτερη αξιοποίηση του επιστημονικού δυναμικού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΩΝ

Αν και θεωρούμε ότι το βασικό αίτημα για μόνιμους διορισμούς των ΠΕ61 και ΠΕ71 είναι διαρκές αναγνωρίζουμε ότι ο θεσμός του αναπληρωτή δεν πρόκειται να καταργηθεί. Αντίθετα, τα τελευταία χρόνια ο αριθμός των προσλήψεων αναπληρωτών ιδιαίτερα στις δομές ΕΑΕ παρουσιάζει διαρκώς αυξητικές τάσεις. Για τον λόγο αυτό, παραθέτουμε μια ευρεία δέσμη μέτρων τα οποία σχετίζονται κυρίως με τα εργασιακά δικαιώματα των αναπληρωτών εκπαιδευτικών και τα οποία η πολιτεία οφείλει να λάβει σοβαρά υπόψη της υλοποιώντας τα άμεσα με στόχο τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας όλων των αναπληρωτών εκπαιδευτικών του δημόσιου σχολείου.

Ο μη έγκαιρος σχεδιασμός και προγραμματισμός από τη μεριά της Πολιτείας του συνόλου των υπηρεσιακών μεταβολών (διορισμοί, μεταθέσεις, αποσπάσεις), σε συνδυασμό με την έλλειψη επαρκούς αριθμού πιστώσεων για προλήψεις αναπληρωτών, οδηγεί τα τελευταία χρόνια στην καθυστέρηση και τον κατακερματισμό των προσλήψεων σε διαφορετικές φάσεις, οι οποίες λαμβάνουν χώρα συνήθως μετά το άνοιγμα των σχολείων και συνεχίζονται μέχρι και τους τελευταίους μήνες κάθε σχολικού έτους. Η λογική αυτή θα είχε νόημα μόνο στη βάση της κάλυψης των έκτακτων λειτουργικών αναγκών από αναπληρωτές. Επιπλέον, την τελευταία τριετία εμφανίζεται το φαινόμενο έκδοσης τοπικών προσκλήσεων λόγω της αδυναμίας εύρεσης υποψηφίων εκπαιδευτικών, κάτι που δημιουργεί νέες διακρίσεις στην κατάταξη αναπληρωτών αλλά και μια νέα ανάγκη. Τη στιγμή, όμως, που τα τελευταία χρόνια οι αναπληρωτές καλύπτουν πάγιες και διαρκείς ανάγκες της εκπαίδευσης, ζητάμε από την πολιτεία τα αυτονόητα:

- **Άνοιγμα των πινάκων ΑΣΕΠ κάθε έτος.** Ο περιορισμός των «κλειστών» πινάκων του ΑΣΕΠ για δύο έτη έχει δημιουργήσει μια σειρά προβλημάτων και κρίνουμε πως πρέπει να υπάρξει νέα εξέταση του ζητήματος. Οι κλειστοί πίνακες **αποκλείουν από την εργασία τους νέους απόφοιτους, ενώ διαθέτουν την απαραίτητη επιστημονική και παιδαγωγική κατάρτιση ώστε να προσφέρουν στο εκπαιδευτικό μας σύστημα.** Παράλληλα, προσλαμβάνονται συνάδελφοι, οι οποίοι δεν έχουν την απαραίτητη εξειδίκευση στο χώρο της ΕΑΕ, έναντι των νέων αποφοίτων, οι οποίοι μπορεί να παραμένουν άνεργοι έως και δύο χρόνια. Οι ανάγκες είναι αυξημένες ωστόσο τα τελευταία έτη το υπουργείο αναγκάζεται να προχωράει σε ειδικές προσκλήσεις πρόσληψης, κάτι που σημαίνει πως απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς εκτός πινάκων. Θα μπορούσαν λοιπόν να καλούνται κάθε χρόνο, όσοι εκπαιδευτικοί επιθυμούν να εισέλθουν στους πίνακες και να προστίθενται στους πίνακες, Θεωρούμε πως οι νέες τεχνολογίες πλέον μπορούν να άρουν τα όποια εμπόδια μπορεί να υπήρχαν πριν 5 έτη και θεωρήθηκε ως ανάγκη το κλείδωμα των πινάκων.
- Σταθερές ημερομηνίες πρόσληψης αναπληρωτών εκπαιδευτικών. Οι αναπληρωτές εκπαιδευτικοί δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται ως εκπαιδευτικοί δεύτερης κατηγορίας, αλλά έχουν δικαίωμα να γνωρίζουν εγκαίρως τις ημερομηνίες πρόσληψής τους για να μπορούν να προβούν σε ένα στοιχειώδη ατομικό/ οικογενειακό προγραμματισμό.
- Να εκλείψει το φαινόμενο των πολλαπλών και διαφορετικών φάσεων πρόσληψης αναπληρωτών που καταστρατηγούν τους πίνακες αναπληρωτών και δημιουργούν κατάφωρες αδικίες τόσο στις τοποθετήσεις της εκάστοτε τρέχουσας χρονιάς όσο και στην κατάταξη της κάθε επόμενης χρονιάς.
- Όλοι οι αναπληρωτές εκπαιδευτικοί στα σχολεία πριν χτυπήσει το «πρώτο κουδούνι». Οι αναπληρωτές εκπαιδευτικοί αποτελούν ισότιμα μέλη των συλλόγων διδασκόντων, και από τη στιγμή που τα τελευταία χρόνια είναι σύνηθες το φαινόμενο της κάλυψης από μέρους τους οργανικών κενών της εκπαίδευσης, θα πρέπει να είναι στις θέσεις

τους από την αρχή της σχολικής χρονιάς για να συναποφασίσουν μαζί με το μόνιμο προσωπικό των σχολικών μονάδων ζητήματα που σχετίζονται με την οργάνωση και τον έγκαιρο προγραμματισμό της σχολικής μονάδας.

Η πολύχρονη ομηρία των αναπληρωτών εκπαιδευτικών κλάδων ΠΕ61 και ΠΕ71 έχει μετατραπεί ταυτόχρονα και σε πολύχρονη εμπειρία σε ζητήματα παρανομιών – παρατυπιών στις τοποθετήσεις των εκπαιδευτικών από τα κατά τόπους ΠΥΣΠΕ. Οι Διευθύνσεις Εκπαίδευσης προβαίνουν συχνά στη λογική της «κλειστής πόρτας» και του «μαγειρέματος» των κενών (αποφυγή ανακοίνωσης όλων των κενών για τις τοποθετήσεις των αναπληρωτών, κενά, στα οποία μετά την τοποθέτηση προστίθεται και ένα δεύτερο κενό άλλης σχολικής μονάδας, σπάσιμο της Παράλληλης Στήριξης στα δύο ή/και τρία παιδιά, κ.λπ.). Οι πρακτικές αυτές άλλες φορές ακολουθούνται για να καλύψουν «συμφέροντα ημετέρων» και άλλες φορές χρησιμοποιούνται για να δώσουν μία «προσωρινή λύση» στο πρόβλημα της κάλυψης όλων των κενών της εκάστοτε Διεύθυνσης Εκπαίδευσης, για την οποία υπεύθυνος δεν είναι σε καμία περίπτωση ο εκπαιδευτικός αλλά η Ελληνική Πολιτεία. Ζητάμε, άμεσα:

- Απόλυτη Διαφάνεια από τα ΠΥΣΠΕ όλης της χώρας. Όλα τα κενά για τις δηλώσεις τοποθέτησης των αναπληρωτών να ανακοινώνονται δημόσια και να αναρτώνται στην ιστοσελίδα της εκάστοτε Διεύθυνσης Εκπαίδευσης.
- «Ανοιχτά ΠΥΣΠΕ» τα οποία οι αναπληρωτές θα έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθούν έτσι ώστε να υπάρχει πλήρης διαφάνεια στο ζήτημα των τοποθετήσεων.
- Τοποθέτηση αναπληρωτών εκπαιδευτικών με αναπηρία ύστερα από δήλωση προτίμησης των ίδιων σε σχολικές μονάδες όπου κρίνουν ότι μπορούν να ανταπεξέλθουν στα εργασιακά και διδακτικά τους καθήκοντα.
- Βελτίωση θέσης όταν προκύπτουν θέματα υγείας: Κρίνουμε απαραίτητο να θεσμοθετηθεί η **δυνατότητα βελτίωσης θέσης για τους αναπληρωτές και όχι αυτή να αποτελεί επιλογή του εκάστοτε προϊσταμένου σε κάθε διεύθυνση πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης**. Ειδικότερα προτείνουμε να θεσμοθετηθούν κάποια κριτήρια, ώστε να δημιουργηθούν δικλίδες ασφαλείας προκειμένου να μη γίνεται κατάχρηση αυτού του δικαιώματος τόσο από τη διοίκηση της εκάστοτε διεύθυνσης πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης όσο και από τον αναπληρωτή εκπαιδευτικό. Έχει παρατηρηθεί το φαινόμενο αναπληρωτές εκπαιδευτικοί να αντιμετωπίζουν κάποιο σοβαρό πρόβλημα υγείας μετά και από ατύχημα εν ώρα εργασίας και να μην τους εγκρίνεται βελτίωση θέσης, ενώ είναι απολύτως αναγκαία η μετακίνησή τους.
- **Ευελιξία από τα ΠΥΣΠΕ στις τοποθετήσεις της Παράλληλης Στήριξης** για τις οποίες η συνέχεια του εκπαιδευτικού έργου κρίνεται αναγκαία, μόνο εφόσον υπάρχει ενημέρωση των ενδιαφερόμενων εκπαιδευτικών. Αυτό εξασφαλίζεται με τα «Ανοιχτά ΠΥΣΠΕ».

Στην υπουργική απόφαση με την οποία καθορίζονται οι άδειες των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Φ.351.5/43/67822/Δ1/05-05-2014) διαπιστώνεται μία μεγάλη διάσταση ανάμεσα στα εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα των αναπληρωτών εκπαιδευτικών σε σχέση με τους μόνιμους συναδέλφους μας. Η διαφαινόμενη πρόθεση της νέας πολιτικής ηγεσίας για ρύθμιση του ζητήματος των αδειών αναπληρωτριών που είναι σε εγκυμοσύνη θα πρέπει να γίνει άμεσα νομοθετική πρωτοβουλία, ενώ επιπρόσθετα θα πρέπει να αντιμετωπιστεί ολιστικά το ζήτημα του συνόλου των αδειών των αναπληρωτών εκπαιδευτικών, ιδιαίτερα τη στιγμή που ένας μεγάλος αριθμός αυτών υπηρετεί επί πολλά συνεχόμενα έτη τη δημόσια εκπαίδευση καλύπτοντας πάγιες και διαρκείς ανάγκες. Συγκεκριμένα, ζητάμε:

- Αναγνώριση όλων των ετών προϋπηρεσίας στην εκπαίδευση αναφορικά με τις άδειες

ασθένειας, κύησης, λοχείας κ.λπ. Είναι άδικο να «μηδενίζεται» κάθε χρόνο η προϋπηρεσία των αναπληρωτών εκπαιδευτικών στο σκέλος των αδειών που δικαιούνται.

- Πλήρης υπολογισμός ενσήμων σε αναρρωτικές άδειες και άδειες εγκυμοσύνης. Τα τελευταία χρόνια έχουμε γίνει μάρτυρες περιστατικών κατά τα οποία αναπληρωτές απώλεσαν τη δυνατότητα λήψης του επιδόματος ανεργίας για 1 ή 2 ημέρες εξαιτίας του μη υπολογισμού ενσήμων λόγω λήψης αδειών αυτής της μορφής.
- Μέτρα προστασίας της μητρότητας των αναπληρωτριών εκπαιδευτικών και ταυτόχρονα πλήρη καταβολή του μισθού τους. Να δίνεται εξάμηνη άδεια λοχείας στις αναπληρώτριες εκπαιδευτικούς, χωρίς να χάνεται ούτε ένα ένσημο ή προϋπηρεσία. Η πρόσφατη νομοθετική ρύθμιση του Ν.4599/2019 στο ΦΕΚ 40/2019 τ.Α., άρθρο 26 (άδεια μετ' αποδοχών και ενσήμων έως και 3 μήνες και 15 ημέρες), δεν αποτελεί πλήρη εξίσωση του δικαιώματος στη μητρότητα, όπως ισχύει στις μόνιμες εκπαιδευτικούς.
- Χορήγηση αδειών ανατροφής και για τους/τις νεοδιόριστους συναδέλφους.
- Χορήγηση αδειών ειδικού σκοπού σε έκτακτες συνθήκες.
- Χορήγηση ίδιου αριθμού ειδικών αδειών, όπως γονικές και πένθους.

Οι αναπληρωτές εκπαιδευτικοί, παρά το γεγονός ότι έχουν τις ίδιες υποχρεώσεις με τους μόνιμους συναδέλφους τους, σε ζητήματα δικαιωμάτων που σχετίζονται με την επιμόρφωσή τους υστερούν και το γεγονός αυτό πρέπει να εκλείψει άμεσα. Πιο συγκεκριμένα, ζητάμε:

- Ίδια δικαιώματα σε ζητήματα επιμόρφωσης με τους μόνιμους συναδέλφους μας. Άμεση ρύθμιση επιμόρφωσης ή συμμετοχής σε επιστημονικά συνέδρια/προγράμματα και στο εξωτερικό.

Με τον νόμο 4692/2020 (άρθρο42) αντικαταστάθηκε το εδάφιο του νόμου 4589/2019, άρθρο 61 για κατάταξη προσωρινών και τελικών πινάκων ως προς την προσμέτρηση των δυσπρόσιτων περιοχών και κατ' επέκταση, τη διπλή προσμέτρηση της εν λόγω εκπαιδευτικής προϋπηρεσίας. Αυτό μπορεί να συμβάλλει θετικά στην πιο έγκαιρη στελέχωση απομακρυσμένων σχολικών μονάδων, καθώς οι εκπαιδευτικοί θα έχουν ένα περαιτέρω κίνητρο για τη δήλωση των αντίστοιχων δυσπρόσιτων περιοχών και θα πρέπει να εξακολουθεί να ισχύει για τις υπηρεσιακές μεταβολές των μόνιμων συναδέλφων. Ωστόσο, αξίζει να επισημανθεί πως ο απλός διπλασιασμός των μονάδων εκπαιδευτικής προϋπηρεσίας δεν αρκεί να αντισταθμίσει τις πρακτικές και οικονομικές δυσκολίες που έχει να αντιμετωπίσει ο εκπαιδευτικός, κυρίως στην αρχική του μετάβαση για ανάληψη υπηρεσίας με την πρόσληψή του. Λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες της γεωμορφολογίας της ελληνικής επικράτειας, σε συνδυασμό με τα μειωμένα δρομολόγια ή και κοστοβόρα έξοδα μετακίνησης, το ΥΠΑΙΘ οφείλει να στηρίξει πολλαπλά τους εκπαιδευτικούς που εργάζονται σε αυτές τις περιοχές (λ.χ. μειωμένο κόμιστρο, εναλλακτικό τρόπο ανάληψης υπηρεσίας).

Οι αναπληρωτές εκπαιδευτικοί, τα τελευταία χρόνια, βιώνουν πέρα από το καθεστώς της ομηρίας - εργασιακής ανασφάλειας ένα σύνολο τιμωρητικών και άλλων δυσμενών διατάξεων οι οποίες εντείνουν ένα κλίμα εκφοβισμού και δυσχεραίνουν τις συνθήκες εργασίας και την καθημερινότητά τους ως εκπαιδευτικών της δημόσιας εκπαίδευσης. Πιο συγκεκριμένα, ζητάμε:

- Άμεση κατάργηση του ενδεχομένου απόλυσης – με απόφαση των οικείων ΠΥΣΠΕ-των αναπληρωτών σε περίπτωση εξάντλησης της δεκαπενθήμερης αναρρωτικής άδειας λόγω ασθένειας ή προβλημάτων υγείας και προσμέτρηση της προϋπηρεσίας τους. Η συγκεκριμένη διάταξη ουσιαστικά «ποινικοποιεί» την ασθένεια αναπληρωτών εκπαιδευτικών και τους καθιστά εκπαιδευτικούς δεύτερης κατηγορίας, οι οποίοι υπό τον φόβο της απώλειας προϋπηρεσίας ή της απόλυσης δε δικαιούνται να αρρωστήσουν. Να χορηγείται αναρρωτική άδεια με αποδοχές, πέρα των δεκαπέντε ημερών, για σοβαρούς ιατρικούς λόγους σε όλους τους αναπληρωτές. Άμεση κατάργηση της

ρύθμισης για μεταφορά των αναπληρωτών σε άλλη διεύθυνση από αυτήν της πρόσληψης και τοποθέτησης. Οι αναπληρωτές εκπαιδευτικοί δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να αποτελούν το «μπαλάκι» των ευθυνών του μη έγκαιρου προγραμματισμού και της έλλειψης οργάνωσης από τη μεριά της Πολιτείας. Η νομοθεσία προβλέπει τη μεταφορά αναπληρωτών που προσλαμβάνονται και μισθοδοτούνται από το μη κρατικό προϋπολογισμό (λ.χ. ΕΣΠΑ). Τα δύο παραπάνω στοιχεία οδήγησαν τις προηγούμενες χρονιές σε άνευ προηγουμένου μεταφορές αναπληρωτών σε διαφορετικές Διευθύνσεις από αυτές της πρόσληψης και τοποθέτησης τους. Το φαινόμενο αυτό δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να επαναληφθεί, γιατί εκτός του ότι αποτελεί ευθεία καταστρατήγηση των πινάκων προϋπηρεσίας, συμβάλλει στην εκ των υστέρων αναστάτωση του στοιχειώδους προσωπικού και οικογενειακού προγραμματισμού των αναπληρωτών εκπαιδευτικών.

- Να μην υπάρχει η δυνατότητα αλλαγής πρόσληψης μεταξύ και συναφών προγραμμάτων ΕΣΠΑ (λ.χ. από το πρόγραμμα εξειδικευμένης υποστήριξης - Παράλληλη Στήριξη- στο πρόγραμμα εξατομικευμένης υποστήριξης - ΣΜΕΑΕ/ Τ.Ε.) των συναδέλφων αναπληρωτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΦΟΙΤΗΣΗ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ
Ή/ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

Η εκπαίδευση των μαθητών με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες αποτελεί θεμελιώδες κοινωνικό δικαίωμα και βασική προϋπόθεση για την ισότιμη συμμετοχή τους στην κοινωνία και την οικονομική ζωή. Η φοίτηση των μαθητών εκτείνεται σε όλες τις δομές του εκπαιδευτικού συστήματος - από τα ειδικά σχολεία και τα Τμήματα Ένταξης, έως τη γενική εκπαίδευση με παράλληλη και συμπεριληπτική υποστήριξη - με στόχο την παροχή κατάλληλης εκπαιδευτικής εμπειρίας προσαρμοσμένης στις ανάγκες του κάθε παιδιού.

Η ελληνική πολιτεία, στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2024-2030 και του αντίστοιχου Εθνικού Σχεδίου Δράσης, θέτει ως προτεραιότητα την **εκπαίδευση και κατάρτιση για όλους** (Στόχος 12), με έμφαση στη διαχείριση και προώθηση της **συμπεριληπτικής/ενταξιακής εκπαίδευσης** σε όλες τις βαθμίδες και δομές. Αυτό περιλαμβάνει σχεδιασμό και εφαρμογή πολιτικών που αποβλέπουν στη διασφάλιση επαρκών υλικών και ανθρώπινων πόρων, στη στοχευμένη υποστήριξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, καθώς και στη συνεχή βελτίωση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και δομών σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων. Ειδικότερα, στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης 2024-2030 περιλαμβάνονται δείκτες και δράσεις που αφορούν την εκπαίδευση, όπως η παρακολούθηση του **ποσοστού μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που φοιτούν σε γενικά σχολεία**, η ενίσχυση της πρόσβασης στην εκπαίδευση, η αναβάθμιση των προγραμμάτων σπουδών ειδικών σχολείων και η προώθηση της συμπερίληψης σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης με στόχο τη διαρκή βελτίωση των συνθηκών φοίτησης

Σύμφωνα με στοιχεία της UNICEF για την Ελλάδα, 101.683 παιδιά με αναπηρία ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ήταν εγγεγραμμένα στα δημόσια σχολεία, αντιστοιχώντας περίπου στο 7% του συνολικού μαθητικού πληθυσμού στη χώρα. Αυτό το ποσοστό είναι σημαντικά υψηλότερο από παλιότερες εκτιμήσεις (π.χ. 3,28% του 2011 από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό) και δείχνει μια ουσιαστική αύξηση του αριθμού των υποστηριζόμενων μαθητών με την πάροδο του χρόνου, αλλά και βελτιωμένη καταγραφή/ενσωμάτωση στα σχολεία. Όπως έχει καταγραφεί στη διεθνή βιβλιογραφία και σε ευρωπαϊκά δεδομένα:

Ο ευρωπαϊκός μέσος όρος για μαθητές με αναπηρία/ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που λαμβάνουν υποστήριξη στα σχολεία κυμαίνεται περίπου στο 7-10% του μαθητικού πληθυσμού. Αυτά δείχνουν ότι η Ελλάδα, παρά την αύξηση των υποστηριζόμενων μαθητών, παραμένει στα χαμηλότερα ποσοστά ή περίπου στον κατώτερο μέσο όρο σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Το γεγονός ότι οι πιο πρόσφατες εκτιμήσεις δείχνουν περίπου 7% υποστηριζόμενους μαθητές αποτελεί ένδειξη ότι τα προηγούμενα επίσημα ποσοστά είχαν σημαντικό περιθώριο υποκαταγραφής.

Στη βάση όλων των παραπάνω παρουσιάζουμε τις προτάσεις μας για όλες τις δομές όπως προβλέπονται από τη νομοθεσία. Όπως προβλέπει ο νόμος 3699/08 στο άρθρο 6:

«Οι μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες μπορούν να φοιτούν: α) Σε σχολική τάξη του γενικού σχολείου.....

β) Σε σχολική τάξη του γενικού σχολείου, με παράλληλη στήριξη—συνεκπαίδευση...

γ) Σε ειδικά οργανωμένα και κατάλληλα στελεχωμένα Τμήματα Ένταξης (ΤΕ) που λειτουργούν μέσα στα σχολεία γενικής εκπαίδευσης

δ) Σε αυτοτελείς ΣΜΕΑΕ (ειδικά σχολεία)»

Οι προτάσεις μας ως προς τις παραπάνω δομές της ΕΑΕ έχουν σαν στόχο την αναβάθμισή τους, ώστε να παρέχεται υψηλού επιπέδου εκπαίδευση στους μαθητές με

αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Παρακάτω, αναλύονται οι προτάσεις μας για το σύνολο των δομών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης:

Α) Προσχολική Αγωγή και Εκπαίδευση

Στο παρόν κείμενο εκθέτουμε τις προτάσεις μας για την βελτίωση της ΕΑΕ στα πλαίσια του νηπιαγωγείου θέτοντας στο επίκεντρο των προτάσεων/αιτημάτων μας την ύπαρξη ενός νομοθετικού πλαισίου που θα αναγνωρίζει και θα ανταποκρίνεται στις ανάγκες της προσχολικής αγωγής, η οποία αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

1. Θεσμοθέτηση της Έγκαιρης Παρέμβασης από το Υπουργείο Παιδείας

Η έναρξη της πιλοτικής εφαρμογής προγραμμάτων Πρώιμης Παρέμβασης για παιδιά ηλικίας 0–6 ετών (Νόμος 4997/2022 άρθρο 51 , ΚΥΑ 4510/2024 _1-11-2024) αποτελεί ένα σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση της έγκαιρης υποστήριξης παιδιών που βρίσκονται σε κίνδυνο να εμφανίσουν αναπτυξιακές ή άλλες διαταραχές ή έχουν ήδη λάβει σχετική γνωμάτευση από τα ΚΕΠΑ. Ιδιαίτερα θετική κρίνεται η πρόβλεψη του θεσμικού πλαισίου για συνεργασία των παρόχων Πρώιμης Παρέμβασης με τις δομές του Υπουργείου Παιδείας για παιδιά ηλικίας 4–6 ετών, τα οποία πλέον φοιτούν υποχρεωτικά στην προσχολική εκπαίδευση. Η πρόβλεψη αυτή δημιουργεί προϋποθέσεις για μια πιο ομαλή μετάβαση του παιδιού στο σχολικό περιβάλλον και για μια πιο ολοκληρωμένη παιδαγωγική και υποστηρικτική παρέμβαση. Ωστόσο, ορισμένες διατάξεις της ΚΥΑ 4510/2024 δημιουργούν προβληματισμούς ως προς τη λειτουργικότητα και την παιδαγωγική επάρκεια του πλαισίου.

Στο άρθρο 7 δεν προβλέπεται η **σταθερή συμμετοχή ειδικού παιδαγωγού** στη διεπιστημονική ομάδα των παρόχων Πρώιμης Παρέμβασης. Αντίθετα, η παρουσία του εμφανίζεται ως προαιρετική επιλογή, μαζί με άλλες ειδικότητες, όπως ο φυσικοθεραπευτής ή ο γυμναστής ΕΑΕ. Η ρύθμιση αυτή δημιουργεί σημαντικά ερωτήματα, δεδομένου ότι η Πρώιμη Παρέμβαση αποτελεί κατεξοχήν παιδαγωγική και αναπτυξιακή διαδικασία και η υποστήριξη της μάθησης, της επικοινωνίας και της κοινωνικής αλληλεπίδρασης αποτελεί βασικό στόχο των προγραμμάτων αυτών. Ο ειδικός παιδαγωγός διαθέτει την κατάλληλη επιστημονική κατάρτιση για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή εκπαιδευτικών παρεμβάσεων.

Για τον λόγο αυτό κρίνεται απαραίτητο ο ειδικός παιδαγωγός να αποτελεί βασικό και σταθερό μέλος της διεπιστημονικής ομάδας, και όχι προαιρετική ειδικότητα.

Σύμφωνα με το άρθρο 8, σε περιπτώσεις όπου σε απομακρυσμένες περιοχές δεν υπάρχουν όλες οι ειδικότητες, δύναται να ενταχθεί και ειδικός παιδαγωγός στη διεπιστημονική ομάδα. Η διατύπωση αυτή δημιουργεί την εντύπωση ότι η συμμετοχή του ειδικού παιδαγωγού καθορίζεται όχι με βάση τις ανάγκες του παιδιού, αλλά με βάση τις τοπικές συνθήκες και την έλλειψη άλλων ειδικοτήτων. Μια τέτοια προσέγγιση δεν συνάδει με τις αρχές της σύγχρονης πρώιμης παρέμβασης, σύμφωνα με τις οποίες η σύνθεση της ομάδας πρέπει να καθορίζεται πρωτίστως από τις ανάγκες του παιδιού και της οικογένειας και όχι από διοικητικούς ή γεωγραφικούς περιορισμούς.

Θετικό στοιχείο της ΚΥΑ αποτελεί στο άρθρο 11 η πρόβλεψη διαδικασίας συνεργασίας μεταξύ παρόχου Πρώιμης Παρέμβασης και σχολικής μονάδας. Συγκεκριμένα προβλέπεται ότι:

- ο πάροχος ορίζει πρόσωπο αναφοράς για την επικοινωνία με το σχολείο,
- η οικογένεια ενημερώνει το νηπιαγωγείο και παρέχει συναίνεση για ανταλλαγή πληροφοριών,
- πραγματοποιούνται συναντήσεις συνεργασίας με τη συμμετοχή του προσωπικού του νηπιαγωγείου, των μελών της ΕΔΥ (ή του ΚΕΔΑΣΥ όπου δεν υπάρχει ΕΔΥ) και του Συμβούλου Εκπαίδευσης,
- καταρτίζεται κοινό πλάνο μετάβασης για το παιδί.

Οι προβλέψεις αυτές μπορούν να συμβάλουν ουσιαστικά στη συνεκτική υποστήριξη του παιδιού και στη διασύνδεση εκπαιδευτικών και θεραπευτικών παρεμβάσεων. Ωστόσο, η δυνατότητα παρουσίας μέλους του παρόχου στο νηπιαγωγείο, εφόσον αυτό κριθεί αναγκαίο και αποφασιστεί με πράξη του συλλόγου διδασκόντων, θα πρέπει να συνοδεύεται από σαφές θεσμικό πλαίσιο ρόλων και αρμοδιοτήτων, ώστε να διασφαλίζεται η παιδαγωγική αυτονομία της σχολικής μονάδας, η προστασία των προσωπικών δεδομένων, η συμπληρωματικότητα και όχι η υποκατάσταση των εκπαιδευτικών δομών.

Η πρότασή μας

- Ολοκληρωμένος σχεδιασμός από την πλευρά του Υπουργείου Παιδείας σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας για την πρόωπη ανίχνευση και Έγκαιρη Παρέμβαση με την ύπαρξη νομοθεσίας που θα παρέχει σαφή θεσμικά πλαίσια, ρόλους, ηθικές αρχές πρακτικής και αξιολόγησης για τους εμπλεκόμενους επαγγελματίες σε δημόσιες δομές.
- Σύσταση διεπιστημονικών ομάδων ανά νομό με στόχο την υποστήριξη, τη συμβουλευτική των γονέων πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τη διάγνωση σχετικά με τις δομές που υπάρχουν, τα δικαιώματά τους (οικονομικά κ.ά.), καθώς και το εύρος των εκπαιδευτικών προγραμμάτων για την κάθε περίπτωση.
- Σύσταση ολοκληρωμένων δημόσιων κέντρων ημέρας που θα ευθύνονται για το σχεδιασμό και την υλοποίηση της Έγκαιρης Παρέμβασης για παιδιά ηλικίας μερικών μηνών έως και 4 ετών λόγω και της υποχρεωτικής διетуός προσχολικής αγωγής.
- Στελέχωση των ανωτέρω δομών με μόνιμο διεπιστημονικό προσωπικό, το οποίο θα αναλαμβάνει την δημιουργία εξατομικευμένου ή/και οικογενειακού προγράμματος παρέμβασης καθώς και τη συμβουλευτική γονέων.
- Να προβλεφθεί **σταθερή συμμετοχή ειδικού παιδαγωγού** στη διεπιστημονική ομάδα,
- Να καθορίζεται η σύνθεση της ομάδας **με βάση τις ανάγκες του παιδιού**,
- Να αποσαφηνιστούν οι όροι συνεργασίας με τις σχολικές δομές.

Η ενίσχυση του παιδαγωγικού χαρακτήρα της Πρόωρης Παρέμβασης και η ουσιαστική διασύνδεσή της με το εκπαιδευτικό σύστημα αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για την επιτυχία του θεσμού. Προϋπόθεση για την ομαλή λειτουργία και την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων έγκαιρης παρέμβασης είναι η συνέπεια στην εφαρμογή των προγραμμάτων και η σταθερότητα στα πρόσωπα, στοιχεία που δεν εξασφαλίζονται αν οι δομές στελεχώνονται από αναπληρωτές, οι οποίοι κάθε χρόνο θα είναι διαφορετικοί (αναγκαιότητα μόνιμων διορισμών).

2. Τμήματα Ένταξης Νηπιαγωγείων

Α. Αριθμός νηπίων

Ύπαρξη σαφούς νομοθετικού πλαισίου που θα ορίζει τον μέγιστο αριθμό μαθητών με αναπηρία ή/ και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που μπορούν να υποστηρίζονται στα τμήματα ένταξης νηπιαγωγείων.

Με το άρθρο 117 του Ν.5224/2025 για πρώτη φορά προβλέπεται η ίδρυση δεύτερων Τ.Ε ορίζοντας πως για μέχρι 60 μαθητές τοποθετείται ένας εκπαιδευτικός και για νηπιαγωγεία με πάνω από 60 μαθητές και 6 γνωματεύσεις από ΚΕΔΑΣΥ τοποθετείται και δεύτερος εκπαιδευτικός. Επιπλέον, δεν ορίζεται πλέον κατώτατο όριο για ίδρυση ενός ΤΕ.

Πάγια θέση μας αποτελεί η μη χρήση ποσοτικών κριτηρίων. Ωστόσο, με την παραπάνω διατύπωση ουσιαστικά στην περίπτωση της ύπαρξης 60 μαθητών σταθερά σε ένα νηπιαγωγείο, σημαίνει πως ένας εκπαιδευτικός ειδικής αγωγής μπορεί να κληθεί να υποστηρίξει άγνωστο αριθμό μαθητών με γνωμάτευση. Αν στο παραπάνω συμπεριλάβουμε και μαθητές σε κίνδυνο που μπορούν να υποστηριχθούν με συναίνεση γονέων κα συμβούλου όπως προβλέπεται δεν

τίθεται ένα σαφές όριο. Παράλληλα, δεν προβλέπεται σχετική μείωση μαθητών ανά τμήμα με την ύπαρξη συγκεκριμένου αριθμού γνωματεύσεων αλλά αυτή συνδέεται με την ύπαρξη ή μη υποστήριξης, κάτι που σημαίνει πως τα προαναφερόμενα προβλήματα γίνονται ακόμη πιο σύνθετα.

B. Χώρος των Τ.Ε.

Ο νόμος 3699/2008 άρθρο 6 μεταξύ άλλων ορίζει: «...ββ) Εξειδικευμένο ομαδικό ή εξατομικευμένο πρόγραμμα διευρυμένου ωραρίου, που καθορίζεται με πρόταση του οικείου ΚΕΔΔΥ, για τους μαθητές με σοβαρότερης μορφής ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, οι οποίες δεν καλύπτονται από αντίστοιχες με το είδος και το βαθμό αυτοτελείς σχολικές μονάδες. Το εξειδικευμένο πρόγραμμα μπορεί να είναι ανεξάρτητο από το κοινό, σύμφωνα με τις ανάγκες των μαθητών.» Η εφαρμογή του εξατομικευμένου προγράμματος εκπαίδευσης προϋποθέτει και την ύπαρξη αίθουσας του τμήματος ένταξης. Θα πρέπει να διασφαλίζεται πως το τμήμα ένταξης θα λειτουργεί σε ξεχωριστό χώρο του σχολείου, με τις απαραίτητες υλικοτεχνικές υποδομές και συνθήκες, ώστε να πραγματοποιείται τόσο η εξατομικευμένη υποστήριξη των μαθητών όσο και η διδασκαλία τους σε μικροομάδα. Η εξασφάλιση του κατάλληλου χώρου, σε συνδυασμό με την παροχή του απαραίτητου παιδαγωγικού υλικού (εποπτικά μέσα διδασκαλίας, Τ.Π.Ε. κ.ά.), θα πρέπει να αποτελούν βασικές προϋποθέσεις πριν την ίδρυση τμήματος ένταξης σε μια σχολική μονάδα.

3. Ειδικά Νηπιαγωγεία

Για πολλά χρόνια ένα μεγάλο ποσοστό των ειδικών νηπιαγωγείων βρισκόταν αντιμέτωπο με την υποστελέχωση στην αρχή κάθε σχολικού έτους, γεγονός που δυσκόλευε την λειτουργία του νηπιαγωγείου. Πάγιο αίτημά μας ήταν η άμεση στελέχωση των μονάδων ΣΜΕΑΕ από μόνιμο διεπιστημονικό προσωπικό και για τα ειδικά νηπιαγωγεία. Η ίδρυση των νέων οργανικών θέσεων το 2024 αποτέλεσε ένα μεγάλο βήμα προς την παραπάνω μας θέση. Θεωρούμε πως θα πρέπει να συνεχίσει η καταγραφή των αναγκών και η περαιτέρω ίδρυση νέων θέσεων και τα επόμενα χρόνια.

Σημαντικό ωστόσο θέμα που αρχίζει να διαφαίνεται είναι η έλλειψη χώρων για την πραγματοποίηση των εξατομικευμένων προγραμμάτων που απαιτούνται από τις ειδικότητες ΕΕΠ. Ο σχεδιασμός των κτιρίων δεν προέβλεπε την ύπαρξη των παραπάνω ειδικοτήτων με αποτέλεσμα να ακολουθηθεί το κλασικό μοντέλο ίδρυσης νηπιαγωγείων με πολύ λίγες αίθουσες. Στην περίπτωση των συστεγαζόμενων σχολείων νηπιαγωγείων και δημοτικών ανακύπτουν ζητήματα κοινής χρήσης καθώς δεν προβλέπεται η ταυτόχρονη παρουσία μαθητών δημοτικού και νηπιαγωγείου στην ίδια αίθουσα και ούτε είναι πρακτικά εφικτό να πραγματοποιούν ταυτόχρονα εξατομικευμένο πρόγραμμα δυο λογοθεραπευτές ή ψυχολόγοι καθώς αυτό ακυρώνει τον σκοπό της παρέμβασής τους. Απαιτείται εκ νέου εξέταση των ζητημάτων αυτών και ως προς την εύρεση λύσεων για τα κτιριακά ζητήματα αλλά και ως προς τα ζητήματα νομοθεσίας των συστεγαζόμενων σχολικών μονάδων.

Το ωρολόγιο πρόγραμμα του ειδικού νηπιαγωγείου είναι από τις 8:15 έως τις 13:00 γεγονός, το οποίο δε λαμβάνεται υπόψη όσον αφορά τη μετακίνηση των μαθητών του ειδικού νηπιαγωγείου και κατά την προσέλευση αλλά και κατά την αποχώρηση, καθώς η μετακίνηση των παραπάνω γίνεται σύμφωνα με το ωρολόγιο πρόγραμμα του συστεγαζόμενου ειδικού δημοτικού σχολείου είτε με άλλο ειδικό δημοτικό σχολείο του οποίου το λεωφορείο εξυπηρετεί τη μετακίνηση τους. Δεν υπάρχει καμία μέριμνα ούτε νομοθεσία για τα παιδιά αλλά και για το εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου όσον αφορά την αναγκαστική πρόωρη προσέλευση των νηπίων στο χώρο του σχολείου και την καθυστερημένη αποχώρηση τους από το χώρο του σχολείου. Τη φετινή σχολική χρονιά (2025-2026) αυτό έχει προβλεφθεί σε αρκετές περιφέρειες

και διατέθηκαν ξεχωριστά σχολικά ωστόσο το πρόβλημα παραμένει λόγω των ζητημάτων με τις μεταφορές μαθητών που σχολιάζουμε σε άλλο σχετικό κεφάλαιο.

4. Συνέπεια των αρμόδιων φορέων στις προτάσεις φοίτησης των νηπίων

Τα δημόσια κέντρα διάγνωσης, τα οποία προτείνουν το πλαίσιο και τη δομή φοίτησης των νηπίων να έχουν συνέπεια όσον αφορά την υποστήριξη που θα λάβουν οι μαθητές και να προτείνουν υπεύθυνα τις δομές και τα πλαίσια φοίτησης χωρίς υποθετικές προτάσεις. Πιο αναλυτικές θέσεις θα βρείτε στο κεφάλαιο σχετικά με τις προτάσεις μας για τα ΚΕΔΑΣΥ.

B. ΤΜΗΜΑΤΑ ΕΝΤΑΞΗΣ

A. Νομοθετική κατοχύρωση της υποχρέωσης ίδρυσης Τμήματος Ένταξης σε κάθε Γενικό Σχολείο

Το Τμήμα Ένταξης αποτελεί την πιο σταθερή, πολύχρονη και διακριτή εκπαιδευτικής υποστήριξης εντός της γενικής εκπαίδευσης, η οποία εξυπηρετεί με τον πιο πρόσφορο τρόπο τους μαθητές με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες ή/και αναπηρία.

Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία που δημοσιεύτηκαν από το Υπουργείο Παιδείας (23/7/2025), σε σύνολο 4.139 Δημοτικών Σχολείων, υπάρχουν πλέον 3.186 Τμήματα Ένταξης μετά και τις πρόσφατες ιδρύσεις το καλοκαίρι του 2025. **Απομένουν ακόμη 953 σχολεία χωρίς Τμήμα Ένταξης, για τα οποία ζητάμε την δρομολόγηση της άμεσης ίδρυσής τους μέσα στο έτος.** Ωστόσο, σε πολλά σχολεία είναι απαραίτητη η στελέχωση με τουλάχιστον 2 εκπαιδευτικούς ΕΑΕ λόγω του μεγάλου αριθμού μαθητών που χρήζουν ειδικής εκπαίδευσης και του αγνώστου αριθμού μαθητών χωρίς γνωμάτευση που μπορεί να χρήζουν υποστήριξης. Μέσω της ίδρυσης και της σταθερής λειτουργίας των τμημάτων ένταξης σε όλα τα σχολεία, διασφαλίζεται η παρουσία του εκπαιδευτικού ΕΑΕ, ο οποίος σε συνεργασία με το υπόλοιπο εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου, συντονίζει το έργο της ένταξης - συμπεριληπτικής εκπαίδευσης.

Σε περιπτώσεις συστεγαζόμενων σχολικών μονάδων, τα Τμήματα Ένταξης να μην συνενώνονται αλλά να διατηρούν την αυτοτελή λειτουργία τους, υποστηρίζοντας στην πράξη το μέγιστο δυνατό αριθμό μαθητών σε κάθε σχολική μονάδα. *«Σε περιπτώσεις συστεγαζόμενων σχολικών μονάδων, τα Τ.Ε. δύνανται να συνενώνονται μέχρι του μέγιστου αριθμού δώδεκα (12) μαθητών ανά Τ.Ε. Νόμος 5224/2025 (άρθρο 117)».*

Πέραν των παραπάνω προτείνουμε την εξέταση για θεσμοθέτηση ίδρυσης θέσεων για τμήματα ένταξης σε όλα τα ελληνικά σχολεία (συμπεριλαμβανομένων και αυτών στις ελληνόγλωσσες σχολικές μονάδες του εξωτερικού, στα οποία για χρόνια αποσιωπούνται/παραβλέπονται οι ανάγκες των μαθητών.

B. Αριθμός μαθητών που φοιτούν σε Τμήμα Ένταξης

Στο Δημοτικό Σχολείο προτείνουμε τη θεσμοθέτηση του ανώτατου ορίου των 12 μαθητών για κάθε Τμήμα Ένταξης. Σε διαφορετική περίπτωση δε θα μπορούν να λειτουργούν αποτελεσματικά τα εξατομικευμένα εκπαιδευτικά προγράμματα που σχεδιάζονται βάσει των μαθησιακών αναγκών κάθε μαθητή, είτε εντός του Τ.Ε., είτε με στήριξη εντός τάξης.

Ως προς την ίδρυση των δεύτερων ΤΕ σε σχολικές μονάδες αποτελεί θετικό σημείο το ότι μειώθηκε το όριο μαθητών.), όπως ήταν εξαρχής πάγια θέση του συλλόγου μας, ωστόσο δυστυχώς το γεγονός πως η ύπαρξή του στηρίζεται στον αριθμό υπαρχόντων μαθητών στη σχολική μονάδα αποτελεί σημείο επανεξέτασης. Επομένως, γίνεται αντιληπτό πως δεν είναι

ρεαλιστικά δυνατή η εκπαιδευτική υποστήριξη όλων των μαθητών από έναν μόνο εκπαιδευτικό ΕΑΕ.

Γ. Λειτουργία Τμημάτων Ένταξης

1. Χώρος: Θα πρέπει να διασφαλίζεται η ύπαρξη ξεχωριστού χώρου στα σχολεία, με τις απαραίτητες υλικοτεχνικές υποδομές και συνθήκες, ώστε να πραγματοποιείται τόσο η εξατομικευμένη υποστήριξη των μαθητών όσο και η διδασκαλία τους σε μικροομάδα. Η εξασφάλιση του κατάλληλου χώρου, σε συνδυασμό με την παροχή του απαραίτητου παιδαγωγικού υλικού (εποπτικά μέσα διδασκαλίας, Τ.Π.Ε. κ.ά.), θα πρέπει να αποτελούν βασικές προϋποθέσεις πριν την ίδρυση τμήματος ένταξης σε μια σχολική μονάδα.

2. Μαθητές που φοιτούν στο Τ.Ε.:

Μαθητές χωρίς διάγνωση

Η φοίτηση στο Τ.Ε. μπορεί να εγκρίνεται ύστερα από δήλωση γονέα και απόφαση ΕΔΥ και του Συλλόγου Διδασκόντων. Επίσης, προτείνεται να γίνεται ενημέρωση του Συντονιστή ΕΑΕ με ειδική αιτιολογημένη παιδαγωγική έκθεση που θα συντάσσουν από κοινού ο εκπαιδευτικός του Τ.Ε. και ο εκπαιδευτικός της τάξης του μαθητή. Παράλληλα, να γίνεται η παραπομπή του μαθητή σε διαγνωστικό φορέα, προκειμένου να υπάρχει και επίσημη διάγνωση. Η πρόβλεψη για εισήγηση γνώμης του συμβούλου, αν και υπήρχε και στο προηγούμενο καθεστώς έχει αποδειχτεί πρακτικά ανεφάρμοστη λόγω του μεγάλου αριθμού αιτημάτων από σχολικές μονάδες. Η επανάληψη μιας τυπικής πρόβλεψης χωρίς ουσιαστική δυνατότητα εφαρμογής δημιουργεί καθυστερήσεις και προσθέτει γραφειοκρατικό φόρτο. Προτείνεται να ακολουθεί άτυπη αξιολόγηση και από τον εκπαιδευτικό του Τ.Ε., ώστε να συναποφασίζουν τον τρόπο υποστήριξης του μαθητή. Για τον λόγο αυτό θα πρέπει να υπάρχει υποχρεωτικό portfolio για κάθε μαθητή εφόσον έχει αξιολογηθεί, είτε έχει υποστηριχθεί είτε όχι από το τμήμα ένταξης.

Αριθμός μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στη γενική τάξη

Στις υποπεριπτώσεις α και β της παραγράφου 1α αναφορικά με τον αριθμό μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που φοιτούν στη γενική τάξη **τίθενται αυξημένοι περιορισμοί για τη μείωση του αριθμού των μαθητών σε τμήμα, όταν σε αυτό υπάρχουν διαγνώσεις μαθητών από αρμόδιους δημόσιους φορείς.** Το γεγονός ότι προτείνεται ως προϋπόθεση η ύπαρξη 2 διαγνώσεων αναπηρίας ή/ και ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών και άνω των 4 διαγνώσεων για ειδικές μαθησιακές δυσκολίες, με τον ταυτόχρονο περιορισμό της μη λειτουργίας Τμήματος Ένταξης στη δεύτερη περίπτωση, **περιορίζει σημαντικά τη δυνατότητα διαχωρισμού των τμημάτων, με αρνητικό αντίκτυπο στο σύνολο των μαθητών τους.** Η παρούσα διάταξη διαχωρίζει τις ειδικές μαθησιακές δυσκολίες από το σύνολο των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών και αναπηριών, πλήττοντας κατά αυτόν τον τρόπο τα εκπαιδευτικά δικαιώματα των συγκεκριμένων μαθητών που δικαιούνται ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης.

Σύμφωνα με τον ν.5224/2025, άρθρο 117: Η σύνδεση της μείωσης του αριθμού μαθητών με την ύπαρξη Τμήματος Ένταξης ή Παράλληλης Στήριξης υπονομεύει παιδαγωγικά τη λειτουργία της γενικής τάξης, καθώς μεταφέρει έμμεσα την ευθύνη της εκπαιδευτικής υποστήριξης εκτός αυτής. Η υποστήριξη από Τμήμα Ένταξης ή Παράλληλη Στήριξη δεν αναιρεί την ανάγκη για παιδαγωγικά λειτουργικό αριθμό μαθητών στο τμήμα, ούτε εξαλείφει τις αυξημένες απαιτήσεις διαφοροποίησης, οργάνωσης και διαχείρισης που καλείται να

αναλάβει ο εκπαιδευτικός της τάξης. Έτσι, το μέτρο λειτουργεί περισσότερο ως διοικητική διευκόλυνση παρά ως ουσιαστική παιδαγωγική πρόβλεψη.

3. Πορτφόλιο (Ατομικός Φάκελος Μαθητή)

Ο ατομικός φάκελος μαθητή μπορεί να είναι έντυπος ή/ και ψηφιακός. Η χρήση ψηφιακού φακέλου ενδείκνυται, καθώς μπορεί να συμπεριλάβει και άλλες μορφές συλλογής πληροφοριών πέρα από έντυπες (π.χ. ηχογράφηση μαθητή που πραγματοποιεί ανάγνωση). Είναι απαραίτητος για δύο λόγους:

1. Η συχνή εναλλαγή προσώπων (μεγάλο ποσοστό στελέχωσης δομών ΕΑΕ από αναπληρωτές) καθιστά δύσκολη τη συνέχεια στα εξατομικευμένα προγράμματα των μαθητών, οπότε θα αποτελέσει μια γέφυρα μεταξύ των διαφορετικών προσώπων που στελέχωσαν ένα Τ.Ε.
2. Η οργάνωση των πληροφοριών θα βοηθήσει, ώστε να υπάρχει γνώση των στόχων που είναι απαραίτητο να τεθούν για κάθε μαθητή αλλά και μια συνολική εικόνα της προόδου του.

Περιεχόμενο ατομικού φακέλου:

1. Η διάγνωση-γνωμάτευση ή γνωματεύσεις που έχουν δοθεί και οποιοδήποτε άλλο έγγραφο έχει στην κατοχή της η οικογένεια.
2. Οικογενειακό ιστορικό μαθητή: Συλλέγεται μετά από συνεργασία του εκπαιδευτικού της τάξης και των μελών της ΕΔΥ (σχολικός ψυχολόγος, κοινωνικός λειτουργός) με την οικογένεια.
3. Παιδαγωγική έκθεση-Περιγραφική αξιολόγηση - Φύλλα παρατήρησης: Οποιοσδήποτε υποστηρίζει τον μαθητή να συντάσσει μια σύντομη περιγραφική έκθεση σχετικά με την επίδοση / συμπεριφορά του σε συγκεκριμένο γνωστικό τομέα π.χ. μουσική, καλλιτεχνικά, γυμναστική. Μπορεί να υπάρξει κάποια φόρμα, ώστε να μπορεί κάθε συνάδελφος να τη συμπληρώνει και να προστίθεται στον φάκελο του μαθητή.
4. Ενδεικτικές εργασίες από κάθε τομέα (π.χ. γλώσσα, μαθηματικά) ή/ και αναφορές σχετικά με τις κοινωνικές δεξιότητες του μαθητή από την τάξη, από το τμήμα ένταξης, το διάλειμμα και άλλες δραστηριότητες της σχολικής ζωής (λ.χ. εκπαιδευτικές εκδρομές).
5. Δείγματα εργασίας από την αρχική, ενδιάμεση και τελική εκπαιδευτική αξιολόγηση του μαθητή. Ο ατομικός φάκελος θα πρέπει να είναι προσβάσιμος από τους εκπαιδευτικούς που έρχονται σε επαφή με τον μαθητή, από τον διευθυντή, από τον Συντονιστή Εκπαιδευτικού Έργου της Γενικής Εκπαίδευσης και της ΕΑΕ και από δημόσιο διαγνωστικό φορέα. Οι γονείς θα μπορούν να ενημερώνονται ύστερα από σχετικό αίτημά τους στη διεύθυνση του σχολείου.

4. Σύνταξη ΕΠΕ και ΕΩΠ

Η σύνταξη του ΕΠΕ αποτελεί μία δυναμική και ευέλικτη παιδαγωγική διαδικασία που προσαρμόζεται συνεχώς στις ανάγκες του μαθητή και αποτελεί μία βασική αρμοδιότητα του εκπαιδευτικού ΕΑΕ σε συνεργασία με τον εκπαιδευτικό της τάξης. Οι άμεσα αρμόδιοι για την παιδαγωγική εποπτεία είναι ο/η Σύμβουλος Εκπαίδευσης Ειδικής Αγωγής και Ενταξιακής Εκπαίδευσης και το ΚΕΔΑΣΥ, όταν κρίνεται απαραίτητο. Στην πράξη ο Διευθυντής/ντρια, / Προϊστάμενος/η του σχολείου μπορεί να μην διαθέτει το αντίστοιχο επιστημονικό υπόβαθρο για να ασκήσει εποπτικό ρόλο ενώ και ο/η Σύμβουλος Εκπαίδευσης Ειδικής Αγωγής μπορεί να αδυνατεί να ασκήσει εποπτικό ρόλο λόγω αυξημένων αρμοδιοτήτων. Προτείνεται η διασφάλιση σταθερού και θεσμοθετημένου χρόνου συνεργασίας για την συνεργασία εκπαιδευτικών γενικής και ειδικής αγωγής. Αν και δηλώνεται η υποχρεωτικότητα συνεργασίας των εκπαιδευτικών δεν υπάρχει αντίστοιχη πρόβλεψη. Η εισήγηση για τις ώρες φοίτησης ανήκει αποκλειστικά στον εκπαιδευτικό του Τ.Ε και βασίζεται σε πολλαπλά κριτήρια, σε συνεργασία με τον εκπαιδευτικό της τάξης, μετά από την απαραίτητη άτυπη αξιολόγηση. Ο ρόλος του Συλλόγου Διδασκόντων θα πρέπει να είναι αποκλειστικά επικυρωτικός.

5. Συνεργασία εκπαιδευτικού Τμήματος Ένταξης και εκπαιδευτικού γενικής τάξης

Προτείνεται η διασφάλιση σταθερού και θεσμοθετημένου χρόνου συνεργασίας για την συνεργασία εκπαιδευτικών γενικής και ειδικής αγωγής. Αν και δηλώνεται η υποχρεωτικότητα συνεργασίας των εκπαιδευτικών δεν υπάρχει αντίστοιχη πρόβλεψη. Σύμφωνα με τον νόμο 4368/2016, άρθρο 82, παρ.5 «Σκοπός των ΤΕ είναι η πλήρης ένταξη των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρία στο σχολικό περιβάλλον μέσα από ειδικές εκπαιδευτικές παρεμβάσεις. Ο εκπαιδευτικός του ΤΕ υποστηρίζει τους μαθητές εντός του περιβάλλοντος της τάξης τους, σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς των τάξεων, με στόχο τη διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων και των διδακτικών πρακτικών, καθώς και την κατάλληλη προσαρμογή του εκπαιδευτικού υλικού και του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος. Η υποστήριξη σε ιδιαίτερο χώρο υλοποιείται εφόσον το επιβάλλουν οι ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών, με απώτερο στόχο τη δυνατότητα μελλοντικής υποστήριξης αυτών εντός του περιβάλλοντος της τάξης τους».

Ως προς το πνεύμα του το συγκεκριμένο άρθρο κινείται σε θετικό κλίμα, ειδικά αν διαβάσουμε την αιτιολογική έκθεση στην οποία στηρίχθηκε και αναφέρει: «Με την παράγραφο 5 ενισχύεται ο ενταξιακός χαρακτήρας του ΤΕ στο σχολείο γενικής εκπαίδευσης, μεταφέροντας την υποστήριξη των μαθητών από τον εκπαιδευτικό του ΤΕ στο περιβάλλον της τάξης που ανήκουν οι μαθητές, σε συνεργασία με τον εκπαιδευτικό του τμήματος, συμβάλλοντας στη διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων και των διδακτικών πρακτικών, στην κατάλληλη προσαρμογή του εκπαιδευτικού υλικού και του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος».

Η εκπαιδευτική υποστήριξη αφορά:

- τη διαφοροποίηση του περιβάλλοντος της τάξης,
- του υλικού,
- των δραστηριοτήτων
- των διδακτικών πρακτικών

Η εκπαιδευτική υποστήριξη, επομένως, δεν αφορά αποκλειστικά την παρουσία των εκπαιδευτικών εντός της τάξης του μαθητή. Θα πρέπει να επισημανθεί πως υπεύθυνος για την απόφαση σε κάθε περίπτωση είναι ο εκπαιδευτικός του Τμήματος Ένταξης, ο οποίος έχει πραγματοποιήσει και την άτυπη αξιολόγηση του μαθητή, σε συνεργασία με τον εκπαιδευτικό της τάξης του μαθητή. Τίποτα δε θα πρέπει να αποκλείει την ταυτόχρονη υποστήριξη και εντός και εκτός της τάξης του μαθητή, στον χώρο του τμήματος ένταξης. Επιπλέον, δε θα πρέπει αυτή η διάταξη να αποτελεί δικαιολογία, ώστε να μην παρέχεται παράλληλη στήριξη σε μαθητές. Οι συγκεκριμένοι μαθητές, έχουν διαφορετικού βαθμού ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που δεν καλύπτονται από την ολιγόωρη υποστήριξη του εκπαιδευτικού του Τμήματος Ένταξης, ο οποίος έχει στην ευθύνη του άλλους 12 ή και περισσότερους μαθητές.

Όλα τα μοντέλα συνεκπαίδευσης αναφέρονται και στην εξατομικευμένη υποστήριξη των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Αναφορικά με την ταυτόχρονη παρουσία των δύο εκπαιδευτικών προτείνουμε το μοντέλο της συνδιδασκαλίας με την προϋπόθεση του ακόλουθου τριπτύχου: συνσχεδιασμός εκπαιδευτικής παρέμβασης βάσει αξιολόγησης εκπαιδευτικών αναγκών - συνεφαρμογή/ συνδιδασκαλία με εναλλαγή ρόλων εντός τάξης - συναξιολόγηση/ αποτίμηση της εκπαιδευτικής παρέμβασης. Στην ουσία ο εκπαιδευτικός του Τ.Ε. να διαδραματίζει τον ρόλο του συντονιστή εκπαιδευτικού για την εφαρμογή ενταξιακών και συμπεριληπτικών πρακτικών στη σχολική του μονάδα, υποστηρίζοντας τόσο τους ίδιους τους μαθητές όσο και τους συναδέλφους εκπαιδευτικούς προς τη συγκεκριμένη κατεύθυνση, καθώς όλος ο σύλλογος διδασκόντων πρέπει να μετέχει και να έχει την από κοινού ευθύνη για την υποστήριξη όλων των μαθητών του σχολείου.

ΜΟΝΤΕΛΑ ΣΥΝΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Υπάρχουν διάφοροι τύποι συνδιδασκαλίας, οι οποίοι μπορούν να εναλλάσσονται ανάλογα και με τον στόχο που έχουμε και τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (ε.ε.α.) των μαθητών που θέλουμε να υποστηρίξουμε. Για παράδειγμα, διαφορετική είναι η παρουσία του δεύτερου εκπαιδευτικού όταν θέλει να κάνει παρατήρηση και διαφορετική όταν θα υποστηρίξει των μαθητή με ε.ε.α. Παρακάτω παρουσιάζονται τα 5 βασικά μοντέλα που μπορούν να επιλεγούν (Sileo, & Garderen, 2010). Αναλυτικότερα:

- **Ένας διδάσκει - ο άλλος παρατηρεί** (one teach, one observe): Συστηματική παρατήρηση και συνάντηση για ανάλυση των δεδομένων.
- **Ένας διδάσκει, ένας κυκλοφορεί** (Oneteach, onedrift) στην τάξη: Ένας εκπαιδευτικός έχει την ευθύνη διδασκαλίας και ο άλλος κυκλοφορεί στην αίθουσα δίνοντας διευκρινίσεις στους μαθητές.
- **Παράλληλη διδασκαλία** (Parallel teaching): Και οι δύο εκπαιδευτικοί παρέχουν τις ίδιες πληροφορίες - διαιρούν την τάξη σε ομάδες και καθοδηγούν το μάθημα συγχρόνως.
- **Διδασκαλία Σταθμού** (Station Teaching): Οι εκπαιδευτικοί μοιράζουν την τάξη και το περιεχόμενο της διδασκαλίας. Οι μαθητές εναλλάσσονται από εκπαιδευτικό σε εκπαιδευτικό. Ο εκπαιδευτικός επαναλαμβάνει τα ίδια για κάθε ομάδα.
- **Εναλλασσόμενη διδασκαλία**: Μικρές ομάδες που έχουν τις ιδιαιτερότητες τους και όλη η ομάδα προχωράει μπροστά. Εναλλακτικά θέματα αναλύονται σε διαφορετικά επίπεδα ανάλογα με τις δυνατότητες των μαθητών.

6. Υποστήριξη και ενημέρωση γονέων

Θα πρέπει να γίνεται από κοινού με τον εκπαιδευτικό της τάξης του μαθητή και αφού έχει προηγηθεί σχετική συνεργασία μεταξύ τους.

Η επικαιροποίηση της συναίνεσης των γονέων μέσω υπεύθυνης δήλωσης κρίνεται αναγκαία καθώς εξασφαλίζει εκ νέου συγκατάθεση και επιθυμία της οικογένειας για εκπαιδευτική αξιολόγηση και υποστήριξη. Είναι θεσμικά απαραίτητη, δεδομένου ότι ούτε η γνωμάτευση του ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ δεν αποτελεί δεσμευτικό έγγραφο για την οικογένεια.

7. Υποστήριξη μαθητών/τριών με ΕΕΑ στο ολόημερο.

Ως προς την υποστήριξη των μαθητών/τριών στο Ολοήμερο Πρόγραμμα, όπως προβλέπεται από τον 5224/2025, άρθρο 117 οι εκπαιδευτικοί Ε.Α.Ε., δύνανται να υποστηρίζουν τους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και κατά τη διάρκεια του Ολοήμερου Προγράμματος του σχολείου. Η πρόβλεψη για υποστήριξη από εκπαιδευτικό ΕΑΕ στο ολόημερο είναι προς θετική κατεύθυνση. Ωστόσο σύμφωνα με τις διευκρινιστικές οδηγίες του ν. 3699/2008 (Α'199) 1/1/25, αναφέρεται ότι δεν συνεπάγεται ξεχωριστή πρόσληψη, αλλά κάλυψη από εκπαιδευτικό ΕΑΕ που ήδη υπηρετεί στη σχολική μονάδα, χωρίς παραβίαση του διδακτικού και εργασιακού ωραρίου. Στην πράξη, αυτό σημαίνει ότι είτε εκπαιδευτικός ΤΕ είτε Παράλληλης Στήριξης θα καλείται να αναδιαμορφώσει το πρωινό του πρόγραμμα, εφαρμόζοντας μία διαχειριστική τακτική σε βάρος του συνόλου των μαθητών που καλείται να υποστηρίξει. Η υποστήριξη στο ολόημερο, όπου πραγματοποιείται κυρίως μελέτη και όχι

διδασκαλία, δεν μπορεί να αντικαθιστά τη συστηματική πρωινή παρέμβαση. Επιπλέον, η απουσία σταθερού προσώπου αναφοράς και η αποσπασματική εφαρμογή οδηγούν σε ακύρωση της συνοχής, της στοχοθεσίας και της αποτελεσματικότητας του Εξατομικευμένου Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (Ε.Π.Ε). Με βάση τα παραπάνω δεδομένα, προτείνεται η σταθερή στελέχωση του Ολοήμερου Προγράμματος από εκπαιδευτικό ΕΑΕ.

Γ. ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΣΜΕΑΕ)

Α. Προτείνουμε την αύξηση και αναβάθμιση των ειδικών σχολείων

Παρά την τάση για ένταξη των μαθητών με αναπηρία ή/ και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στα γενικά σχολεία, τα ειδικά σχολεία είναι αναντικατάστατα για ορισμένες περιπτώσεις μαθητών. Με δεδομένο ότι πρώτα διασφαλίζονται οι βασικές προϋποθέσεις και σταδιακά δρομολογούνται αλλαγές περί φοίτησης των μαθητών σε γενική εκπαίδευση με γνώμονα τη φιλοσοφία της συμπερίληψης, τα ειδικά σχολεία αναμφισβήτητα αποτελούν την πιο σταθερή δομή φοίτησης για μαθητές με αναπηρία ή/ και Ε.Ε.Α που η γενική εκπαίδευση δεν μπορεί προς το παρόν να υποστηρίξει. Εφόσον τα ειδικά σχολεία είναι στελεχωμένα με το απαραίτητο διεπιστημονικό και κατάλληλα εκπαιδευμένο εκπαιδευτικό προσωπικό, διαθέτουν τη σωστή υλικοτεχνική υποδομή, την ευελιξία στην επιλογή των Αναλυτικών Προγραμμάτων και αξιοποιούν την εκπαιδευτική νομοθεσία για προγράμματα συνεκπαίδευσης, τότε υποστηρίζουν σε μεγάλο βαθμό τη συμπερίληψη και την ουσιαστική εκπαίδευση των μαθητών τους, ελλείψει κατάλληλων συνθηκών σε γενική εκπαίδευση. Η φυσιογνωμία των ειδικών σχολείων μέσα από γόνιμο διάλογο με αρμόδιους φορείς (πολιτική ηγεσία, ακαδημαϊκή κοινότητα, εκπαιδευτική κοινότητα, κίνημα Αναπήρων, συλλόγους γονέων κ.ά.) μπορεί να αλλάξει μελλοντικά προς άλλη κατεύθυνση (π.χ. λειτουργία τους περισσότερο ως υποστηρικτικών δομών σε δίκτυα γενικών σχολείων) αλλά δεν πρέπει να πάψει να λειτουργούν ταυτόχρονα και ως πλαίσια φοίτησης καθώς πάντα θα υπάρχουν περιπτώσεις μαθητών όπου ένα μέρος του Εβδομαδιαίου Ωρολογίου Προγράμματος θα είναι πιο ωφέλιμο να συντελείται στο ειδικό σχολείο. Μέχρις ότου πραγματοποιηθεί η συστέγαση γενικού και ειδικού σχολείου - με την έννοια της πραγματικής συμπερίληψης κι όχι της απλής χωροταξικής συνύπαρξης- η ύπαρξη των διακριτών σχολικών μονάδων ΕΑΕ μπορεί να λειτουργήσει συμπεριληπτικά, εφόσον υπάρχει το κατάλληλο εκπαιδευτικό νομοθετικό πλαίσιο που να επιτρέπει την ευελιξία και την κινητικότητα στη φοίτηση των μαθητών με αναπηρία ή/ και Ε.Ε.Α σε όλο το φάσμα του εκπαιδευτικού συστήματος.

Β. Υλικοτεχνική υποδομή

Προτείνουμε την ύπαρξη λίστας προαπαιτούμενων υλικών, με τα οποία πρέπει να είναι εξοπλισμένο ένα ειδικό σχολείο. Το παιδαγωγικό υλικό οφείλει να είναι σύγχρονο και εξειδικευμένο. Η τάση για χρήση ψηφιακών εργαλείων σαφώς είναι θεμιτή δεν μπορεί όμως να υποκαταστήσει το υλικό που προσφέρεται για την εξάσκηση δεξιοτήτων που αφορούν όλο το φάσμα της καθημερινής ζωής των μαθητών με σοβαρές αναπηρίες. Επιπλέον πρέπει με ευθύνη της Πολιτείας να εμπλουτιστεί η συλλογή του προσβάσιμου υλικού με βιβλία που να ανταποκρίνονται και στο αναλυτικό πρόγραμμα ειδικής αγωγής, είτε μέσω του ΚΤΥΠ είτε με αυξημένη διακριτή χρηματοδότηση των ειδικών σχολείων για τους σκοπούς αυτούς. Το παραπάνω προβλέπεται στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες και θεωρείται δεδομένο. Επίσης, πρέπει να εξεταστούν τα κτιριακά θέματα που υπάρχουν σε ειδικά σχολεία ανά την ελληνική επικράτεια και αυτά να μεταφερθούν σε κατάλληλα κτίρια που να πληρούν συγκεκριμένες προδιαγραφές. Αξίζει να αναφερθούμε στο σημείο αυτό στην κατάργηση των σχολικών επιτροπών από το 2024. Στην πράξη αυτό φάνηκε πως δημιουργήσε επιπλέον προβλήματα στην χρηματοδότηση ιδιαίτερα των ειδικών σχολείων, όπου οι ανάγκες είναι αυξημένες. Η οριζόντια χρηματοδότηση ειδικών και γενικών σχολείων αγνοεί τις ποιοτικά και ποσοτικά

διαφορετικές ανάγκες της Ειδικής Αγωγής, με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται η αποτελεσματική υλοποίηση των εκπαιδευτικών και υποστηρικτικών παρεμβάσεων.

Γ. Αριθμός μαθητών ανά τάξη

Σε σύγκριση με την προηγούμενη νομοθεσία, κρίνουμε θετική τη μείωση του αριθμού των μαθητών ανά τμήμα ΣΜΕΑΕ από 5-8 σε 4-7 (άρθρο 11 ν. 4452/2017) ωστόσο, ως προς τον ελάχιστο και μέγιστο αριθμό μαθητών ανά τμήμα σε ΣΜΕΑΕ (τόσο σε νηπιαγωγείο όσο και σε δημοτικό) προτείνουμε 3 και 5 μαθητές αντίστοιχα. Με τον τρόπο αυτό θα υποστηρίζονται αποτελεσματικότερα τόσο σε εξατομικευμένο όσο και σε ομαδικό επίπεδο οι μαθητές. Προτείνουμε αναφορικά με τον κατώτατο αριθμό μαθητών ανά τμήμα ΣΜΕΑΕ οι περιπτώσεις μαθητών που χαρακτηρίζονται ως “εξαιρετικές” βάσει της παιδαγωγικά τεκμηριωμένης εισήγησης του συλλόγου διδασκόντων να αρκεί για την κατανομή των μαθητών σε τμήματα σε συνδυασμό και με τη γνωμάτευση του ΚΕΔΑΣΥ. Ιδίως στην περίπτωση των σχολικών μονάδων απομακρυσμένων ή νησιωτικών περιοχών θα πρέπει να υπάρχει ευελιξία στη δημιουργία τμημάτων ΣΜΕΑΕ, προκειμένου να αντιμετωπιστούν πιο αποτελεσματικά οι εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών τους. Τα ολιγομελή τμήματα (3 μαθητές ανώτατο όριο ανά εκπαιδευτικό) θα πρέπει να εγκρίνονται με βάση την αιτιολογημένη εισήγηση του συλλόγου διδασκόντων του σχολείου και να εγκρίνονται σε επίπεδο τοπικής διεύθυνσης, όχι Περιφερειακού Διευθυντή Εκπαίδευσης.

Στην παράγραφο 3 του ν. 4452/2017 κρίνουμε αρνητικό το γεγονός ότι προβλέπεται η πρόσληψη ιδιώτη βοηθού και στις ΣΜΕΑΕ. Κάθε μαθητής δικαιούται πρόσθετο ειδικό βοηθό (ΕΒΠ) εφόσον αυτός είναι απαραίτητος. Είναι απαραίτητη η παρουσία ΕΒΠ σε σταθερή, καθημερινή βάση του εβδομαδιαίου ωρολογίου προγράμματος, προκειμένου να υπάρχει η βέλτιστη εκπαιδευτική υποστήριξη των μαθητών μέσα από τη συνεργασία των εκπαιδευτικών της τάξης και του ΕΒΠ σε όλους τους τομείς (μαθησιακό πρόγραμμα, πρόγραμμα αυτοεξυπηρέτησης κ.ά.). Σε κάθε τμήμα ΣΜΕΑΕ θα πρέπει να αναλογεί ένας εκπαιδευτικός του ΕΒΠ σταθερά για το σύνολο του εβδομαδιαίου ωρολογίου προγράμματος. Με αυτό τον τρόπο ο συνάδελφος ΕΒΠ αφενός εφαρμόζει σταθερά τις εκπαιδευτικές υποστηρικτικές δραστηριότητες που εμπίπτουν στο καθηκοντολόγιό του, αφετέρου καθημερινά βοηθά στην αποτελεσματικότερη εφαρμογή τους εκπαιδευτικού προγράμματος του εκπαιδευτικού της τάξης, γεγονός που συνεισφέρει σημαντικά στην ποιοτικότερη εκπαίδευση των μαθητών με αναπηρία ή/ και Ε.Ε.Α. λόγω του ότι τους αναλογεί περισσότερος χρόνος για εξατομικευμένη διδασκαλία αλλά και πληρέστερη συμμετοχή σε ομαδικές δραστηριότητες της τάξης και του σχολείου.

Δ. Λειτουργία τμημάτων ολοήμερου σχολείου σε όλες τις ΣΜΕΑΕ

Σύμφωνα με την υπ’ αριθμό 100371Δ3 Υπουργική Απόφαση επεκτάθηκε ο θεσμός του Ολοήμερου Σχολείου και στις ΣΜΕΑΕ, κάτι το οποίο ανέκαθεν αποτελούσε πάγια θέση μας, εφόσον προβλέπονται οι κατάλληλες υλικοτεχνικές υποδομές και η στελέχωση του προγράμματος με το απαραίτητο εκπαιδευτικό προσωπικό. Η φοίτηση των μαθητών σε τμήμα ολοήμερου στις ΣΜΕΑΕ μπορεί να συμβάλλει θετικά στην εκπαίδευσή τους μέσω της προσθήκης επιπλέον γνωστικών αντικειμένων, όπως Εικαστικά, Μουσική, Φυσική Αγωγή κ.λπ. Η λειτουργία του ολοήμερου προγράμματος εξυπηρετεί αφενός τους εργαζόμενους γονείς των μαθητών με αναπηρία ή/και Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες και αφετέρου προσφέρει στους μαθητές τις απαραίτητες εκπαιδευτικές υπηρεσίες, τις οποίες τώρα παρέχουν ιδιώτες με μεγάλη οικονομική επιβάρυνση για τις οικογένειες των μαθητών. Ειδικότερα, με αφορμή και την προαναφερθείσα Υ.Α., θα πρέπει να οριστούν με σαφήνεια σε θεσμικό επίπεδο τα ακόλουθα:

- Ο αριθμός των μαθητών ανά τμήμα στο ολοήμερο πρόγραμμα. Αυτός δε θα πρέπει να υπερβαίνει τον αντίστοιχο αριθμό μαθητών ανά τμήμα στο πρωινό ωρολόγιο πρόγραμμα,

προκειμένου να γίνεται ουσιαστική υποστήριξη των μαθητών και όχι να μετατραπεί η φοίτηση των μαθητών σε αυτό σε απλή φύλαξη.

- Η έναρξη του ολοήμερου προγράμματος θα πρέπει να γίνεται, εφόσον είναι διαθέσιμο όλο το απαραίτητο εκπαιδευτικό προσωπικό (εκπαιδευτικοί τάξεων και ειδικοτήτων, σχολικοί νοσηλευτές, ΕΒΠ). Οι συνάδελφοι του ολοήμερου προγράμματος θα πρέπει να διαθέτουν το βασικό τμήμα του διδακτικού τους ωραρίου σε αυτό και να συμπληρώνουν το υπόλοιπο στο πρωινό πρόγραμμα. Αντιστρόφως το πρωινό πρόγραμμα δεν πρέπει να διαμορφώνεται με γνώμονα την εξυπηρέτηση της λειτουργίας του ολοήμερου προγράμματος, όπως παρατηρείται ότι συμβαίνει στα σχολεία της γενικής εκπαίδευσης.

- Η αναγκαιότητα για την επιστροφή του σταθερού υπεύθυνου εκπαιδευτικού για το ολοήμερο πρόγραμμα και όχι η εκ περιτροπής ανάθεση της ευθύνης σε ένα σύνολο εκπαιδευτικών του σχολείου. Με αυτό τον τρόπο διασφαλίζεται η ανάγκη για σταθερότητα σε ένα συγκεκριμένο πρόσωπο αναφοράς για τους μαθητές με αναπηρία ή/ και Ε.Ε.Α.

-Υποχρεωτική τοποθέτηση δεύτερο σχολικού νοσηλευτή για τη λειτουργία του Ολοήμερου προγράμματος .

Ε. Πρέπει να υπάρξει μέριμνα για τη μετάβαση μαθητών από το Ειδικό Σχολείο στο Γενικό Σχολείο

Οι εγγεγραμμένοι μαθητές των ειδικών σχολείων, μετά από συνεννόηση των γονέων/κηδεμόνων, της διεύθυνσης και του συλλόγου διδασκόντων του Ειδικού Σχολείου όπου φοιτούν, του αρμόδιου **ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ** και του Συμβούλου Ειδικής Αγωγής και Ενταξιακής Εκπαίδευσης, να έχουν τη δυνατότητα αίτησης Παράλληλης Στήριξης και φοίτησης στο Γενικό Σχολείο και μετά το πέρας της Α΄ δημοτικού, εκμεταλλευόμενοι την προκαταρκτική τάξη του ειδικού σχολείου. Δηλαδή, πρέπει να υπάρχει δυνατότητα ο μαθητής του ειδικού σχολείου να αλλάξει σχολικό πλαίσιο και να εγγραφεί στην Α΄ Δημοτικού με Παράλληλη Στήριξη.

ΣΤ. Αναφορικά με την αλλαγή βαθμίδας (από νηπιαγωγείο- δημοτικό, δημοτικό- ΣΜΕΑΕ Δευτεροβάθμιας)

Η ομαλή μετάβαση μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσω του από κοινού σχεδιασμού και υλοποίησης αντίστοιχου προγράμματος από τους εμπλεκόμενους στις δύο σχολικές μονάδες εκπαιδευτικούς, καθώς και να κοινοποιείται προς τους αρμόδιους συντονιστές και τους γονείς. Το εν λόγω πρόγραμμα πρέπει να περιλαμβάνει συγκεκριμένα στάδια και στόχους, όπως αρχική γνωριμία και σταδιακή εξοικείωση με σχολικές εγκαταστάσεις και εκπαιδευτικό προσωπικό της νέας σχολικής βαθμίδας φοίτησης του μαθητή. Προτείνεται να υπάρξει σχετική θεσμοθέτηση.

Ζ. Συνεργασία με τα Γενικά Σχολεία

Με την Υπουργική Απόφαση 72877/Δ3/17-10-2016 προωθείται το άνοιγμα στην κοινωνία καθώς, πλέον, ορίζεται η εκπόνηση προγραμμάτων του Ειδικού Σχολείου έξω από τα όρια του σχολείου, στην κοινωνία, με σκοπό να ενταχθούν οι μαθητές πιο εύκολα στο κοινωνικό σύνολο και να ευαισθητοποιείται - ενημερώνεται η κοινωνία απέναντι στα άτομα με αναπηρία και στη διαφορετικότητα ως αναπόσπαστο στοιχείο του πραγματικού κόσμου. Η ένταξη των μαθητών σχετίζεται άμεσα με την ύπαρξη των πολλαπλών επιλογών στη φοίτηση ανάλογα με τις εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών και την εξέλιξή τους. Για αυτόν τον λόγο είναι απαραίτητη η ευελιξία στη φοίτηση και η εναλλαγή εκπαιδευτικού πλαισίου, εφόσον διασφαλίζονται οι κατάλληλες προϋποθέσεις προς όφελος του μαθητή.

Η. Ίδρυση Νέων Ειδικών Σχολείων

Νέα ειδικά σχολεία πρέπει να ιδρύονται, όπου κρίνεται αναγκαίο, προκειμένου να εξυπηρετείται ο μαθητικός πληθυσμός κάθε περιοχής και να αποφεύγεται η μετακίνηση των μαθητών σε μεγάλη χιλιομετρική απόσταση για φοίτησή τους σε εξειδικευμένο σχολικό πλαίσιο.

Θ. Μόνιμη λύση στο πρόβλημα της μετακίνησης των μαθητών με λεωφορεία

Παρά την υιοθέτηση ενός συστήματος μεταφορών με τριετείς συμβάσεις μέσω διαγωνισμών που προκηρύσσουν οι περιφέρειες τα προβλήματα των μεταφορών παραμένουν. Κατά την μετάβαση σε νέες συμβάσεις δεν υπάρχουν έγκαιρα σχολικά λεωφορεία μετακίνησης από την έναρξη της σχολικής χρονιάς με αποτέλεσμα αρκετοί μαθητές ιδίως σε απομακρυσμένες περιοχές να μην έχουν πρόσβαση στις σχολικές μονάδες. Οι όροι των συμβάσεων θα πρέπει να αναθεωρηθούν και να προβλεφθεί η υποχρεωτικότητα ανάληψης μεταφοράς κατά προτεραιότητα των ειδικών σχολείων από του παρόχους που συμμετέχουν στους σχετικούς διαγωνισμούς. Διαφορετικά, απαιτείται μόνιμη λύση με διάθεση μόνιμων σχολικών λεωφορείων για κάθε ΣΜΕΑΕ και κάλυψή τους με προσωπικό που θα είναι επαρκώς ενημερωμένο για τις ανάγκες και τη διαχείριση των μαθητών/τριών με αναπηρίες. Τα παραπάνω έχουν τεθεί και από το Συνήγορο του Πολίτη μέσω διαμεσολάβησης (Ιούνιος 2023, Μάιος ,2024).

Ι. Πρωτόκολλο διαχείρισης συμπεριφορών-φαρμακευτική αγωγή

Προτείνεται η επίσημη θεσμοθέτηση διαχείρισης περιπτώσεων όπου μαθητές/τριες εμφανίζουν συμπεριφορές που θέτουν σε κίνδυνο τη δική τους ασφάλεια, των συμμαθητών σας τους αλλά και του προσωπικού του σχολείου. Απαιτείται εκπαίδευση των εκπαιδευτικών στην αντιμετώπιση των έντονων κρίσεων που μπορεί να εμφανιστούν λόγω συνοδών διαταραχών που αντιμετωπίζονται μόνο με φαρμακευτική αγωγή.

Κ. Καθηκοντολόγιο

Στο πλαίσιο της διεπιστημονικής προσέγγισης, απαιτείται η αποσαφήνιση των ρόλων όλων των ειδικοτήτων σε ένα Ειδικό Δημοτικό Σχολείο, ο σαφής καθορισμός του καθηκοντολογίου κάθε ειδικότητας, καθώς και η θεσμοθέτηση πρωτοκόλλου συνεργασίας μεταξύ τους. Με αυτόν τον τρόπο εδραιώνεται η συνεργατική προσέγγιση για την εκπαίδευση όλων των μαθητών από το σύνολο του εκπαιδευτικού προσωπικού του σχολείου. Η διάκριση των ρόλων και των αρμοδιοτήτων κάθε επαγγελματία είναι απαραίτητη, προκειμένου να μην υπάρχουν παραλείψεις, αλληλοεπικαλύψεις και να γίνονται σαφείς οι ευθύνες που αναλογούν στον καθένα στο πλαίσιο μιας διεπιστημονικής ομάδας που συνεργάζεται προς όφελος των μαθητών.

Δ .ΠΑΡΑΛΛΗΛΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΣΥΝΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Σκοπός Παράλληλης Στήριξης - Συνεκπαίδευσης

Η Παράλληλη Στήριξη - Συνεκπαίδευση αποτελεί έναν θεσμό, ο οποίος στοχεύει αφενός στη συμπερίληψη των μαθητών με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες στο σύνολο του γενικού σχολείου, αφετέρου στην προώθηση και αποδοχή της διαφορετικότητας σε αυτό. Απώτερος σκοπός, η αλληλεπίδραση με τους συνομηλίκους τους, παράλληλα με την ουσιαστική συμμετοχή και παρακολούθηση του αναλυτικού προγράμματος της τάξης του μαθητή. Ο εκπαιδευτικός της Παράλληλης Στήριξης λειτουργεί ως ο δεύτερος ισότιμος εκπαιδευτικός της τάξης, ο οποίος συνεκπαιδεύει το σύνολο των μαθητών που φοιτούν σε αυτή, δημιουργώντας σε συνεργασία μαζί του το κατάλληλο περιβάλλον μάθησης προς όφελος όλων των μαθητών. Κυρίαρχο μέλημα του θεσμού της Παράλληλης Στήριξης είναι η επίτευξη

του μέγιστου βαθμού αυτονομίας του μαθητή τόσο σε μαθησιακό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο, έτσι ώστε σταδιακά και μέχρι το πέρας της σχολικής χρονιάς να δύναται να συμμετάσχει στην εκπαιδευτική διαδικασία με την ελάχιστη βοήθεια του εκπαιδευτικού της Παράλληλης Στήριξης - Συνεκπαίδευσης. Σε κάθε περίπτωση η ανώτερη στοχοθεσία θα πρέπει να είναι ρεαλιστική και κατάλληλη σύμφωνα με το προφίλ του μαθητή, λαμβάνοντας πάντα υπόψη και το σύνολο των Ειδικών Εκπαιδευτικών Αναγκών του μαθητή.

Παρόλο που λειτουργεί εδώ και χρόνια ο θεσμός της Π.Σ. και παρά το ότι ο αριθμός των μαθητών που δικαιούνται Π.Σ. ολοένα και αυξάνεται, εξακολουθούν να υπάρχουν ασάφειες ως προς τον τρόπο λειτουργίας και το καθηκοντολόγιο των εκπαιδευτικών της Π.Σ. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την εμφάνιση πολλών προβλημάτων στην εύρυθμη λειτουργία και στην αποτελεσματική διδασκαλία των μαθητών με αναπηρία ή/ και Ε.Ε.Α. Η λειτουργία του θεσμού βασίζεται αποκλειστικά σε προγράμματα ΕΣΠΑ. Οι προσλήψεις αναπληρωτών δεν πραγματοποιούνται στο σύνολό τους εγκαίρως και αυτές αφορούν περιορισμένο χρονικό διάστημα, μέχρι τη λήξη κάθε σχολικού έτους. Όλα τα παραπάνω συμβάλλουν στο να μη λειτουργεί αποτελεσματικά ο θεσμός της Π.Σ. και να μην παρέχεται ποιοτική εκπαίδευση στους μαθητές. Τα παραπάνω έχουν επανειλημμένα επισημάνει φορείς όπως: ο Συνήγορος του Πολίτη (2022, 2023, 2024) μέσω ειδικών εκθέσεων και πορισμάτων για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία και η Ε.Σ.Α.μεΑ.

Παράλληλη Στήριξη (Π.Σ.) - Συνεκπαίδευση στα νηπιαγωγεία

Στα νηπιαγωγεία ο θεσμός της παράλληλης στήριξης (Π.Σ.) ακολούθησε την αυξητική πορεία που είχε και στα δημοτικά σχολεία. Οι γονείς συχνά επιζητούν το παιδί τους να παραμείνει στο γενικό πλαίσιο, φοβούμενοι ότι κάποιο άλλο ειδικό σχολικό πλαίσιο θα είναι απομονωτικό και αποστερητικό. Λόγω ηλικίας, υπάρχει η πεποίθηση ότι οι σχολικές απαιτήσεις του νηπιαγωγείου είναι χαμηλότερες, ότι υπάρχει περιθώριο εξέλιξης του μαθητή («απλά θέλει το χρόνο του»), οπότε επιδιώκεται να αποφευχθεί η αρνητικά φορτισμένη ετικετοποίηση από τόσο νωρίς. Η συγκεκριμένη άποψη αποτελεί μια πραγματικότητα για γονείς και εκπαιδευτικούς, όμως, αξίζει να επισημανθεί πως η Π.Σ. αφορά σε μαθητές που κρίνεται, βάσει της εκπαιδευτικής αξιολόγησης και διαφοροδιάγνωσης, ότι δύναται να ανταπεξέλθουν σε απαιτήσεις του Αναλυτικού Προγράμματος του γενικού σχολικού πλαισίου. Παράλληλα πρέπει να τονιστεί η φύση των δυσκολιών, που αφορούν σε προβλήματα συμπεριφοράς, σε έλλειψη συναισθηματικής οργάνωσης και κοινωνικών δεξιοτήτων, δεν θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν σε κάποιο άλλο πλαίσιο παρά μόνο στο γενικό νηπιαγωγείο. Η εκπαιδευτική εμπειρία μας στον χώρο του νηπιαγωγείου έχει δείξει ότι οι ανάγκες για υποστήριξη είναι πολύ περισσότερες, αφού συχνά ο νηπιαγωγός της Π.Σ. υποστηρίζει δύο ή περισσότερους μαθητές μέσα στο τμήμα ή σε διαφορετικά τμήματα του νηπιαγωγείου, παρότι έχει προσληφθεί για να υποστηρίξει έναν μαθητή. Ένας από τους λόγους για τους οποίους παρατηρείται αυτό το φαινόμενο είναι η καθυστέρηση των γονέων στη λήψη απόφασης για εκπαιδευτική αξιολόγηση και διάγνωση του παιδιού τους μέσω των νηπιαγωγών και των αρμόδιων φορέων διάγνωσης και υποστήριξης (π.χ. ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ) και, κατ' επέκταση, στην υποβολή αιτήματος για Π.Σ. Η εν λόγω στάση αποδίδεται ως έναν βαθμό και στην προαναφερθείσα άποψη περί νεαρού της ηλικίας και του περιθωρίου του παιδιού για εξέλιξη σύμφωνα με τον δικό του ρυθμό. Αυτό το φαινόμενο διογκώνεται, αφού τα ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ δεν αναλαμβάνουν κατά προτεραιότητα διάγνωση προνηπίων, με τη δικαιολογία του μεγάλου αριθμού αιτήσεων που έχουν, ενώ παράλληλα το Υπουργείο Παιδείας δε στέλνει πιστώσεις για την υποστήριξη προνηπίων. Συνακόλουθα, ένας μεγάλος αριθμός προνηπίων παραμένει χωρίς υποστήριξη, βιώνοντας την πρώτη αρνητική σχολική εμπειρία. Σε περίπτωση που στο νηπιαγωγείο δε λειτουργεί Τ.Ε., όπου τα νήπια μπορούν να παρακολουθήσουν με αίτηση του γονέα, ενώ πολλές φορές η νηπιαγωγός της Π.Σ. υποστηρίζει εθελοντικά και τα υπόλοιπα

παιδιά, παράλληλα με τον μαθητή για τον οποίο έχει προσληφθεί, και με αποτέλεσμα αυτό να έχει επιπτώσεις στην ποιότητα της εκπαίδευσης για τον μαθητή που δικαιούται Π.Σ.

Είναι γεγονός ότι το νηπιαγωγείο ως σχολική δομή χαρακτηρίζεται από ευέλικτο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών, μάθηση μέσα από το παιχνίδι, καλλιέργεια κοινωνικών δεξιοτήτων μέσα από την ευκαιρία για κοινωνική αλληλεπίδραση και συναισθηματική οργάνωση μέσα από πληθώρα ψυχοκινητικών δραστηριοτήτων, καλλιέργεια δεξιοτήτων αυτορρύθμισης χάρη στην επαφή του με ένα οργανωμένο πλαίσιο κ.λπ. αποτελεί ιδανικό πλαίσιο για αποτελεσματική κοινωνική ένταξη των μαθητών με αναπηρία ή/ και Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες. Η παραπάνω διαπίστωση δε σημαίνει ότι δεν είναι αναγκαία η ανάπτυξη καλών πρακτικών, η διαφοροποίηση των στόχων, των μεθόδων, της εκπαιδευτικής διαδικασίας μέσα από εξειδικευμένες εκπαιδευτικές παρεμβάσεις, με στόχο την αύξηση της συμμετοχής του νηπίου με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες και την αποφυγή αποκλεισμού του τόσο από τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες όσο και από το ψυχοδυναμικό κλίμα της τάξης. Διαπιστώνεται, επομένως, ο καίριος ρόλος του νηπιαγωγού ΕΑΕ, ο οποίος καλείται σε συνεργασία με το ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ, τον νηπιαγωγό του τμήματος και τους γονείς να διαμορφώσει το κατάλληλο πλαίσιο, ώστε το παιδί να βιώσει την αποδοχή των αναγκών του, σε αυτή τη κρίσιμη περίοδο για την ψυχοσυναισθηματική του υγεία και να καλλιεργήσει στο πλαίσιο της τάξης τον σεβασμό στους διαφορετικούς ρυθμούς ανάπτυξης και τα διαφορετικά στυλ μάθησης. Ακόμη ο νηπιαγωγός ΕΑΕ μπορεί να προτείνει αλλαγές στη διάταξη του χώρου και να διαφοροποιήσει ή να προσαρμόσει το εποπτικό/ εκπαιδευτικό υλικό, αξιοποιώντας τις κατάλληλες μεθόδους επικοινωνίας, ώστε να διευκολυνθεί η προσβασιμότητα και η πρόσβαση στην πληροφορία για το ό,τι διαμείβεται μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών αντίστοιχα. Η πλήρης και λειτουργική ένταξη των νηπίων θα μπορούσε να υποστηριχθεί μέσω και της συνεργασίας του εκπαιδευτικού προσωπικού του νηπιαγωγείου με τα μέλη της ΕΔΥ (σχολικό ψυχολόγο, κοινωνικό λειτουργό κ.ά.). Η ΕΔΥ μπορεί να προσφέρει συμβουλευτική υποστήριξη στους γονείς των μαθητών. Η απουσία ή η ελλιπής λειτουργία τέτοιων δομών υποστήριξης σημαίνει και απουσία διεπιστημονικότητας στο έργο της εκπαίδευσης των μαθητών. Ο νηπιαγωγός ΕΑΕ βιώνει συχνά ματαίωση, χωρίς την αναγκαία συνεργασία με άλλους ειδικούς, με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται η ολόπλευρη προσέγγιση των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών των μαθητών. Προβλήματα στην ένταξη αλλά και στην ομαλή και απρόσκοπτη λειτουργία του γενικού νηπιαγωγείου δημιουργεί και η απουσία Ειδικού Βοηθητικού Προσωπικού (ΕΒΠ), με αποτέλεσμα οι μαθητές να στερούνται προγραμμάτων αυτοεξυπηρέτησης, σημαντικών για την εκμάθηση δεξιοτήτων αυτόνομης διαβίωσης. Ο νηπιαγωγός ΕΑΕ αναγκάζεται να συνοδεύει τα νήπια στην τουαλέτα, ενώ στις πιο πολλές περιπτώσεις κάποιου «ατυχήματος» οι μαθητές φεύγουν από το σχολείο.

Άλλη πρόκληση της σύγχρονης ΕΑΕ αποτελεί το Ολοήμερο Πρόγραμμα στα νηπιαγωγεία. Η Π.Σ. αφορά μόνο στο πρωινό υποχρεωτικό πρόγραμμα. Έτσι, τα νήπια των οποίων οι γονείς επιθυμούν να μένουν στο Ολοήμερο παραμένουν χωρίς υποστήριξη. Το πρόγραμμα που ακολουθούν το πρωί δε συνεχίζεται το μεσημέρι, με αποτέλεσμα τα ίδια τα νήπια με αναπηρία ή/ και Ε.Ε.Α. να έρχονται σε σύγχυση και να δημιουργούνται προβλήματα στην ομαλή φοίτησή τους στο ολοήμερο πρόγραμμα. Κατά συνέπεια, απαιτείται αποκλειστική τοποθέτηση εκπαιδευτικού ΕΑΕ για το ολοήμερο πρόγραμμα.

Αναφορικά με την Ιδιωτική Παράλληλη Στήριξη, η οποία προβλέπεται από τη νομοθεσία και που έχει αυξηθεί ποσοτικά μέσα στο δημόσιο σχολείο, υποστηρίζουμε ότι η Παράλληλη Στήριξη θα πρέπει να παρέχεται αποκλειστικά από την Πολιτεία, με κονδύλια του τακτικού προϋπολογισμού και όχι με κονδύλια που αποδίδονται προσωρινά από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Προτάσεις βελτίωσης

Με αφορμή τις προαναφερθείσες πρακτικές που εφαρμόζονται από πλευράς πολιτικής και τοπικής διοικητικής ηγεσίας γίνεται αντιληπτό ότι καταστρατηγείται ο ουσιαστικός ρόλος

του θεσμού της Π.Σ. Ακολουθούν βελτιωτικές προτάσεις με απώτερο σκοπό την αναβάθμιση του θεσμού και της ποιότητας της εκπαίδευσης που παρέχεται στους μαθητές με αναπηρία ή/και Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες. Αναλυτικότερα, ειδικά στο πλαίσιο του Νηπιαγωγείου, που αποτελεί μικρότερη σχολική μονάδα συγκριτικά με το Δημοτικό σχολείο και κατ' επέκταση περιλαμβάνει μικρότερο αριθμό εκπαιδευτικών, ένας/μία Προϊστάμενος/ Προϊσταμένη και ο εκπαιδευτικός Π.Σ είναι απαραίτητη η δημιουργία συνεργατικού-υποστηρικτικού κλίματος μεταξύ των εκπαιδευτικών. Το συνεργατικό-υποστηρικτικό κλίμα μεταξύ τους θα αποτελέσει θετικό οίον, έτσι ώστε ο εκπαιδευτικός ΕΑΕ να ενημερώσει τον Εκπαιδευτικό της Γενικής Τάξης σχετικά με τον τρόπο συνεργασίας τους προς όφελος όλων των μαθητών. Είναι ωφέλιμο να συναποφασιστεί και να προγραμματιστεί επιμόρφωση και των δύο εκπαιδευτικών από τον Σύμβουλο Ειδικής Αγωγής της εκάστοτε περιφέρειας, προκειμένου πρωτίστως να επιτευχθεί η ενημέρωση - ευαισθητοποίηση και των Εκπαιδευτικών της γενικής τάξης αναφορικά με την αναπηρία και τις Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες ανάλογα με τον εκάστοτε μαθητικό πληθυσμό του σχολείου και να προωθηθεί η συμπεριληπτική κουλτούρα, στο πλαίσιο της οποίας υπάρχουν δύο εκπαιδευτικοί στην τάξη, όπου και οι δύο εκπαιδευτικοί είναι συνυπεύθυνοι για το σύνολο των μαθητών της τάξης, προκειμένου να μην οδηγούμαστε σε «ετικετοποίηση» του μαθητή με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες. Με την εφαρμογή της παραπάνω πρότασης θα επέλθει και η ουσιαστική συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών Γενικής Εκπαίδευσης και ΕΑΕ, οι οποίοι θα αναλάβουν να προσαρμόσουν ή να διαφοροποιήσουν το αναλυτικό πρόγραμμα και τις μεθόδους διδασκαλίας που εφαρμόζουν, έτσι ώστε αυτές να ανταποκρίνονται στις εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών. Επιπρόσθετα, είναι ωφέλιμο οι εκπαιδευτικοί να προγραμματίζουν στον μηνιαίο Σύλλογο Διδασκόντων και αξιολόγηση των μαθησιακών στόχων που έθεσαν στην αρχή του μήνα ή όποτε κρίνεται αναγκαίο, βάσει και της ανατροφοδότησης από τους μαθητές, έτσι ώστε να προβούν σε τροποποιήσεις όπου είναι αναγκαίο με απώτερο σκοπό τα βέλτιστα μαθησιακά αποτελέσματα. Σημαντική κρίνεται επίσης και η ενημέρωση - ευαισθητοποίηση όλων των μαθητών, παρά το γεγονός πως στο Νηπιαγωγείο απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή και συγκεκριμένη επιλογή δράσεων, προκειμένου οι μαθητές να έρθουν σε επαφή με τη διαφορετικότητα και να αισθανθούν οικεία με αυτήν.

ΜΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΗΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΑΛΛΗΛΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΣΤΙΣ «ΤΑΞΕΙΣ ΣΥΝΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ»

Ο θεσμός της Παράλληλης Στήριξης αποτυπώνει μια «ατομοκεντρική» εκπαιδευτική προσέγγιση: δημιουργείται πράγματι μια «θεσμική αλυσίδα» μεταξύ του «ενός μαθητή» που χρειάζεται Παράλληλη Στήριξη, του «ενός γονέα» που καταθέτει αίτημα στο Υπουργείο Παιδείας, του «ενός εκπαιδευτικού» που προσλαμβάνεται για τον «συγκεκριμένο» μαθητή. Στην πραγματικότητα, αυτό που εμφανίζεται ως ατομικό ζήτημα είναι σχολικό-κοινωνικό ζήτημα: δεν αφορά μόνο τις προσαρμογές/ τροποποιήσεις/ διαφοροποιήσεις που πρέπει να γίνουν στα αναλυτικά προγράμματα του γενικού σχολείου για το συγκεκριμένο μαθητή, δεν αφορά μόνο τη διδασκαλία συγκεκριμένων αναλυτικών προγραμμάτων για συγκεκριμένους μαθητές (π.χ. παιχνίδι στον αυτισμό), αλλά προπαντός αφορά τον «μετασχηματισμό» όλου του σχολικού πλαισίου και, κατά κύριο λόγο, μιας συγκεκριμένης τυπικής σχολικής τάξης σε «τάξη συνεκπαίδευσης»: τάξη στην οποία εφαρμόζεται η συνεκπαίδευση των μαθητών από δύο διαφορετικούς αλλά ισότιμους εκπαιδευτικούς, τάξη στην οποία γίνεται αποδεκτή και προάγεται η διαφορετικότητα όλων των μαθητών (σε μαθησιακό στυλ, σε κίνητρα, σε επιδόσεις κ.λπ.) και συνακόλουθα γίνεται αποδεκτή η διαφοροποίηση των εκπαιδευτικών στόχων, των διδακτικών μεθόδων, της αξιολόγησης των μαθητών κ.λπ. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία αλλά και με την πρακτική εμπειρία του ενεργού εκπαιδευτικού, η πρόσβαση του μαθητή με αναπηρία ή/ και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο «σχολείο της γειτονιάς»

περιλαμβάνει πολλές πτυχές που ξεπερνούν την «ατομική» υποστήριξη/διδασκαλία ενός ή δύο μαθητών. Πιο συγκεκριμένα, μια τέτοια διαδικασία περιλαμβάνει:

α) Αρχικά την ευαισθητοποίηση - ενημέρωση και αν γίνεται επιμόρφωση όλων των εκπαιδευτικών του σχολείου σε συγκεκριμένες Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες συγκεκριμένων μαθητών για διάφορες περιπτώσεις αναπηρίας ή κατηγορίες Ειδικών Εκπαιδευτικών Αναγκών. Μην ξεχνάμε, άλλωστε, πως σήμερα ένα πλήθος εκπαιδευτικών διαφόρων ειδικοτήτων διδάσκει σε μια τυπική σχολική τάξη.

β) Την ευαισθητοποίηση - ενημέρωση των μαθητών μιας τάξης (και αν γίνεται όλων των τάξεων) στη διαφορετικότητα και στις ιδιαίτερες ανάγκες αλλά και δυνατότητες του κάθε μαθητή.

γ) Την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των γονέων μιας τάξης ή/ και ολόκληρης της σχολικής μονάδας για τις Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες, οι οποίες μπορεί να προκύπτουν από το ευρύτερο κοινωνικο-οικονομικό πλαίσιο και τις πολιτισμικές συνθήκες (λ.χ. ο υποσιτισμός, γονεϊκή παραμέληση κ.ά.) και που αποτελούν, πλέον, χαρακτηριστικό της ελληνικής σχολικής πραγματικότητας.

δ) Τη διερεύνηση της δυναμικής των κοινωνικών σχέσεων των μαθητών στην τάξη όπου εντάσσεται ο μαθητής με αναπηρία ή/ και Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες.

ε) Τον κοινό σχεδιασμό και την κοινή εφαρμογή εκπαιδευτικών δράσεων από τον εκπαιδευτικό Γενικής Εκπαίδευσης και Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, εντός και εκτός τάξης, προς όφελος όλης της τάξης και όχι μόνο του μαθητή με αναπηρία ή/ και Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες.

Θα πρέπει να επισημανθεί, τέλος, ότι κατά τη διάρκεια υποστήριξης του μαθητή μέσω της Παράλληλης Στήριξης και εντός της ίδιας σχολικής ημέρας, ο εκπαιδευτικός ΕΑΕ μπορεί να χρειαστεί:

1) Να εργαστεί με τον συγκεκριμένο μαθητή εξατομικευμένα, ακόμα και σε (διαθέσιμο) χώρο εκτός της τάξης ή και στον αύλειο χώρο του σχολείου,

2) Να εργαστεί με μικρή ομάδα μαθητών στην οποία βρίσκονται μαθητές με αναπηρία ή/ και Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες, εντός ή εκτός τάξης,

3) Να διδάξει υποστηρικτικά, συμπληρωματικά ή παράλληλα με τον δάσκαλο της τάξης,

4) Να αναλάβει έργο εκπαιδευτικής αξιολόγησης, συνεργασίας με γονείς και συναδέλφους ή ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης μαθητών.

Όλα αυτά τα πολύπλευρα καθήκοντα καθιστούν αναγκαία τη στελέχωση των Παράλληλων Στήριξεων με πλήρες ωράριο ανά μαθητή από εκπαιδευτικούς ΕΑΕ. Όπως γίνεται εύκολα αντιληπτό, η κατανομή πολλών μαθητών σε έναν εκπαιδευτικό ΕΑΕ δε δημιουργεί τους όρους της πραγματικής ένταξής τους. Η πολυπλοκότητα των καθηκόντων που χαρακτηρίζει την ένταξη καθιστά απαραίτητη την παρουσία του εκπαιδευτικού ΕΑΕ στη σχολική τάξη.

Παράλληλη Στήριξη-Συνεκπαίδευση στο δημοτικό σχολείο

Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που έχουν ήδη περιγραφεί παραπάνω, είναι αναγκαίο οι εκπαιδευτικοί της Παράλληλης Στήριξης να προσλαμβάνονται και να τοποθετούνται από την αρχή του σχολικού έτους στο σχολείο που υπάρχει μαθητής που του έχει χορηγηθεί Παράλληλη Στήριξη. Μόνο έτσι θα είναι εφικτή η ουσιαστική συνεργασία με τον εκπαιδευτικό της τάξης, η θέσπιση κοινών στόχων και κοινού τρόπου αντιμετώπισης των όποιων εκπαιδευτικών ζητημάτων. Είναι σημαντικό οι μαθητές να γνωρίζουν εξ αρχής ότι στο τμήμα τους γίνεται συνδιδασκαλία με τον όρο της Συνεκπαίδευσης. Η άφιξη του εκπαιδευτικού Παράλληλης Στήριξης μετά την έναρξη της σχολικής χρονιάς, πολλές φορές στα μέσα της, δε συμβάλλει στην εδραίωση της αντίληψης περί δύο ισότιμων εκπαιδευτικών. Τέλος, είναι αναγκαίο για την ποιότητα της εκπαίδευσης του μαθητή με αναπηρία ή/ και Ε.Ε.Α., να υπάρχει η δυνατότητα της συνέχειας του εκπαιδευτικού έργου από τον ίδιο εκπαιδευτικό για παραπάνω από ένα σχολικό έτος.

Λόγω της ανεπαρκούς κάλυψης των κενών Παράλληλης Στήριξης, μέχρι και την πραγματοποίηση των β' και γ' φάσεων προσλήψεων παρατηρείται το συχνό φαινόμενο ένας εκπαιδευτικός να μοιράζεται σε περισσότερους από έναν μαθητές που χρήζουν εκπαιδευτικής υποστήριξης πλήρους ωραρίου. Επιπλέον συνεχίζει και η ύπαρξη παρατηρείται της «Ιδιωτικής Παράλληλης Στήριξης», όπου ο γονέας ή κηδεμόνας του παιδιού δύναται να επιλέξει ένα πρόσωπο, αγνώστων παιδαγωγικών προσόντων, για την εκπαιδευτική υποστήριξη του μαθητή. Η υποστήριξη αυτή συμπεριλαμβάνεται στον ν.3699/2008, αρ.7 παρ.4γ', όπου αναφέρεται:

«Οι παράλληλες στηρίξεις των αυτιστικών μαθητών, καθώς και κάθε άλλης αναπηρίας ή ειδικής εκπαιδευτικής ανάγκης, ανανεώνονται αυτόματα κατόπιν σχετικής εισήγησης του οικείου ΚΕΔΔΥ και της σύμφωνης γνώμης των γονιών του μαθητή. Η υποστήριξη του μαθητή μπορεί να υλοποιείται και από ειδικό βοηθό που εισηγείται και διαθέτει η οικογένεια του μαθητή κατόπιν σύμφωνης γνώμης του Διευθυντή και του Συλλόγου διδασκόντων της σχολικής μονάδας. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση στήριξης από σχολικό νοσηλευτή κατόπιν γνωμάτευσης δημόσιου νοσοκομείου.»

Στο παραπάνω χωρίο εύκολα γίνεται αντιληπτό ότι η **Παράλληλη Στήριξη: α) αφορά αποκλειστικά την εκπαίδευση των παιδιών με ΔΑΦ, β) ο ειδικός βοηθός, όπως αναφέρεται, δεν υποχρεούται να κατέχει πτυχίο με παιδαγωγική συνάφεια, ούτε εξειδίκευση στην ΕΑΕ.** Με αυτόν τον τρόπο αίρεται το δικαίωμα του μαθητή για δωρεάν Παράλληλη Στήριξη, καθώς η Πολιτεία αποποιείται την ευθύνη για στελέχωση των κενών του συγκεκριμένου θεσμού. Η παρουσία ενός εργαζόμενου χωρίς τα απαραίτητα ακαδημαϊκά εφόδια, όπως αυτά διασφαλίζονται μέσω δημόσιων, πιστοποιημένων σπουδών (και) στην παιδαγωγική επιστήμη για τη στελέχωση των σχολικών μονάδων με μοναδικό εργοδότη την Πολιτεία, θέτει εν αμφιβόλω την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαιδευτικής υποστήριξης και βάζει ερωτήματα για το πλαίσιο συνεργασίας των επαγγελματιών μέσα στην ίδια τάξη.

Συνεργασία με τον/την δάσκαλο/α της τάξης

Κρίνουμε απαραίτητη την ύπαρξη ενός πρωτοκόλλου συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών που υποστηρίζουν τον μαθητή τις περισσότερες ώρες την εβδομάδα με βάση το τρίπτυχο: συναξιολόγηση εκπαιδευτικών αναγκών, συνσχεδιασμός εκπαιδευτικής παρέμβασης και συναξιολόγηση της εφαρμογής της. Ο εκπαιδευτικός Π.Σ., όπως έχουμε αναφέρει και στην πρότασή μας για τις τάξεις συνεκπαίδευσης, πρέπει να θεωρείται ως ισότιμος δεύτερος εκπαιδευτικός για όλους τους μαθητές της τάξης, όπως επιτάσσουν οι αρχές της Συνεκπαίδευσης. Η εναλλαγή ρόλων των δύο εκπαιδευτικών κρίνεται αναγκαία, ώστε να μην ταυτίζουν οι μαθητές τον κάθε εκπαιδευτικό με συγκεκριμένες μόνο αρμοδιότητες. Επίσης, οι δύο εκπαιδευτικοί της τάξης πρέπει να συντάσσουν από κοινού το εξατομικευμένο πρόγραμμα εκπαίδευσης των μαθητών. Σε περιπτώσεις που οι εκπαιδευτικοί αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην εκπόνηση του Ε.Ε.Π, κρίνεται απαραίτητο να υπάρχει συνεργασία με τον Συντονιστή Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης και το οικείο ΚΕΣΥ. Τέλος, ο νόμος ορίζει πως μόνο στην Ε' και ΣΤ' τάξη Δημοτικού ο βαθμός του μαθητή καθορίζεται και από τους δύο εκπαιδευτικούς της τάξης. Αυτό, όμως, παραβιάζει την αρχή της ισότητας μεταξύ των εκπαιδευτικών. Για τον λόγο αυτό, θεωρούμε πως η από κοινού βαθμολόγηση των μαθητών θα πρέπει να ισχύει και για τη Γ' και Δ' τάξη του Δημοτικού Αναφορικά με την περίπτωση των μαθητών της Α' και Β' Δημοτικού, ο εκπαιδευτικός της Π.Σ. θα πρέπει να συμμετέχει από κοινού με τον εκπαιδευτικό της τάξης στην ενημέρωση γονέων.

Συνεργασία με τους γονείς

Σύμφωνα με το Προεδρικό Διάταγμα 79/2017(άρθρο 14: «Παιδαγωγικές συναντήσεις και ενημέρωση για θέματα αγωγής και προόδου των μαθητών και μαθητριών»):

“1. Οι εκπαιδευτικοί πραγματοποιούν παιδαγωγικές συναντήσεις σχετικά με θέματα αγωγής και προόδου των μαθητών με πρωτοβουλία και ευθύνη του Διευθυντή ή του Προϊσταμένου του σχολείου, οι οποίες σκοπεύουν στην ανταλλαγή πληροφοριών, την καταγραφή προβλημάτων, τη λήψη συλλογικών αποφάσεων και την υιοθέτηση κοινών πρακτικών που εκτιμώνται ως πλέον αποτελεσματικές για τη βελτίωση της διδασκαλίας και της μάθησης, την καλύτερη οργάνωση της σχολικής ζωής, την ανάπτυξη κλίματος συνεργασίας ανάμεσα στα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας και εν γένει την εύρυθμη λειτουργία του σχολείου. 2. Οι παιδαγωγικές συναντήσεις για θέματα αγωγής και προόδου των μαθητών πραγματοποιούνται υποχρεωτικά ανά τρίμηνο και όποτε κρίνεται αναγκαίο από τον Διευθυντή ή τον Προϊστάμενο του σχολείου ή/και τον Σύλλογο Διδασκόντων εκτός διδακτικού και εντός του εργασιακού ωραρίου των εκπαιδευτικών. Στις συναντήσεις αυτές μπορεί να συμμετέχει ο Σχολικός Σύμβουλος μετά από πρόσκληση του Συλλόγου Διδασκόντων. 3. Με στόχο τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ νηπιαγωγείου και δημοτικού σχολείου και τη διασφάλιση της ομαλής μετάβασης των μαθητών από τη μία βαθμίδα στην άλλη, μετά τη λήξη ή/και πριν την έναρξη του διδακτικού έτους για τους μαθητές, ο Σύλλογος Διδασκόντων των νηπιαγωγείων πραγματοποιεί παιδαγωγικές συναντήσεις με τους Διευθυντές των συστεγαζόμενων ή όμορων με τα νηπιαγωγεία δημοτικών σχολείων και με τους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν ή/και θα διδάξουν στην Α΄ Τάξη Δημοτικού προκειμένου να ενημερώνονται για ζητήματα που αφορούν τη διδασκαλία και τη μάθηση στο νηπιαγωγείο και το δημοτικό σχολείο και θέματα αγωγής και προόδου των μαθητών των νηπιαγωγείων που πρόκειται να φοιτήσουν στο δημοτικό σχολείο. 4. Η ενημέρωση για θέματα αγωγής και προόδου των μαθητών είναι δικαίωμα των γονέων/κηδεμόνων και καθηκόντων εκπαιδευτικών. Η ενημέρωση των γονέων/ κηδεμόνων για τη σχολική εργασία, την πρόοδο των μαθητών και για θέματα αγωγής ή ζητήματα που αφορούν τη λειτουργία του σχολείου πραγματοποιείται: α) στην αρχή του διδακτικού έτους, όταν οι εκπαιδευτικοί ή/και ο Διευθυντής ή Προϊστάμενος του σχολείου ενημερώνουν τους γονείς/κηδεμόνες κατά τάξη ή συλλογικά για το ωρολόγιο πρόγραμμα και το αναλυτικό πρόγραμμα, τις ώρες και ημέρες επικοινωνίας και συνεργασίας μαζί τους ή για γενικότερα θέματα που αφορούν την αγωγή και την πρόοδο των μαθητών και εν γένει τη λειτουργία του σχολείου, β) μία φορά τουλάχιστον τον μήνα, σε προκαθορισμένη από τον εκπαιδευτικό του τμήματος ημέρα και ώρα, μετά τη λήξη των μαθημάτων του υποχρεωτικού προγράμματος και εντός του εργασιακού ωραρίου. Η ημέρα και η ώρα συνεργασίας καταγράφονται στο Βιβλίο Πράξεων του Συλλόγου Διδασκόντων και γνωστοποιούνται έγκαιρα στους γονείς/κηδεμόνες. Επιπλέον, ο εκπαιδευτικός της τάξης μπορεί να συναντηθεί και εκτάκτως με τους γονείς/κηδεμόνες κάθε φορά που κρίνεται αναγκαίο, γ) κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους και εντός δέκα (10) ημερών από τη λήξη του τριμήνου με ευθύνη του Διευθυντή ή του Προϊσταμένου του σχολείου και του εκπαιδευτικού του τμήματος προκειμένου να ενημερωθούν για την πρόοδο των παιδιών τους. Οι συναντήσεις αυτές με τους γονείς των μαθητών προγραμματίζονται με απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων και πραγματοποιούνται εκτός διδακτικού ωραρίου και εντός του εργασιακού ωραρίου των εκπαιδευτικών και σε χρόνο που επιτρέπει τη μεγαλύτερη συμμετοχή των γονέων/ κηδεμόνων σε αυτές, σύμφωνα με την παρ. 8 του άρθρου 13 του ν. 1566/1985. 5. Για την αντιμετώπιση των περιπτώσεων των μαθητών που παρουσιάζουν σοβαρές μαθησιακές δυσκολίες ή/και προβλήματα συμπεριφοράς, ο εκπαιδευτικός της τάξης συνεργάζεται με τον Διευθυντή ή τον Προϊστάμενο του σχολείου, τον εκπαιδευτικό του Τμήματος Ένταξης, τους γονείς/κηδεμόνες των μαθητών, τον Σχολικό Σύμβουλο Γενικής και Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, τις υποστηρικτικές δομές Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΚΕΔΔΥ, ΕΔΕΑΥ και τις προβλεπόμενες δομές από το εκάστοτε υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο) καθώς και τις αρμόδιες υπηρεσίες και τους φορείς για την προστασία και υποστήριξη των παιδιών και των οικογενειών. Η αλλαγή περιβάλλοντος του μαθητή είναι μέτρο παιδαγωγικού

ελέγχου και μπορεί να γίνει με απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων, όταν πρόκειται για αλλαγή τμήματος ή με τη συναίνεση του γονέα/κηδεμόνα, όταν πρόκειται για αλλαγή σχολείου.”

Για την ουσιαστική επικοινωνία γονέων και εκπαιδευτικών είναι σημαντικό ο εκπαιδευτικός της Παράλληλης Στήριξης να έρχεται σε άμεση επαφή και συνεργασία με τους γονείς ή τους κηδεμόνες του μαθητή του. Σε αυτή την επικοινωνία μεσολαβεί ή και παρίσταται ο διευθυντής του σχολείου και ο δάσκαλος της τάξης, ώστε να υπάρξει συνέχεια με την προηγούμενη χρονιά, κυρίως σε περιπτώσεις που τα οικογενειακά περιβάλλοντα είναι αδύναμα κι απαιτείται ευρύτερη υποστήριξη με απώτερο όφελος το εκπαιδευτικό συμφέρον του μαθητή. Στην αρχή της σχολικής χρονιάς, έπειτα από την εκπαιδευτική αξιολόγηση των εκπαιδευτικών δυνατοτήτων του μαθητή, υπάρχει η περίοδος κοινού προγραμματισμού. Σε αυτόν τον προγραμματισμό συμμετέχουν ο εκπαιδευτικός της τάξης, ο εκπαιδευτικός παράλληλης στήριξης και οι εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων. Οι γονείς του μαθητή με αναπηρία ή/ και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες μπορούν να συμμετέχουν ενεργά στον σχεδιασμό και την υλοποίηση του εξατομικευμένου εκπαιδευτικού προγράμματος, καθώς οι ίδιοι μπορούν να δώσουν σημαντικές πληροφορίες για τον μαθητή εκτός σχολικού πλαισίου (ιδιαίτερα ενδιαφέροντα, διαχείριση συμπεριφοράς κ.ά.), να προτείνουν περιοχές παρέμβασης και να υποστηρίξουν το εξατομικευμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα στο σπίτι ύστερα από κατευθυντήριες οδηγίες του εκπαιδευτικού Παράλληλης Στήριξης ως συντονιστή της εκπαιδευτικής υποστήριξης όσο και του υπόλοιπου εκπαιδευτικού προσωπικού που υποστηρίζει τον μαθητή. Αυτή η διαδικασία μπορεί να επαναλαμβάνεται κάθε σχολικό τρίμηνο. Οι γονείς συμμετέχουν σε σύσκεψη εκτίμησης της προόδου του μαθητή. Ενημερώνονται για τα αποτελέσματα του Εξατομικευμένου Προγράμματος και την επίδοση στον κοινωνικό, επικοινωνιακό και ακαδημαϊκό / μαθησιακό τομέα και προσδιορίζονται εκ νέου, εφόσον κρίνεται απαραίτητο, οι μακροπρόθεσμοι και βραχυπρόθεσμοι στόχοι λαμβάνοντας υπόψη τις αντίστοιχες γνώμες των γονέων. Η ενημέρωση των γονέων κρίνουμε ότι πρέπει να λαμβάνει χώρα μόνο στο χώρο του σχολείου, κατά τις ώρες του εργασιακού ωραρίου και κατόπιν συνεννόησης. Επιπλέον, η ενημέρωση των γονέων θα γίνεται τόσο με την παρουσία του εκπαιδευτικού Π.Σ, όσο και του εκπαιδευτικού γενικής τάξης. Ένας άλλος τρόπος επικοινωνίας μεταξύ του εκπαιδευτικού Παράλληλης Στήριξης και των γονιών του μαθητή είναι το «τετράδιο επικοινωνίας». Διάσταση απόψεων παρατηρείται στη χρήση ή μη τετραδίου επικοινωνίας και τι αναγράφεται σε αυτό μεταξύ των συμβούλων Ειδικής Αγωγής της κάθε διεύθυνσης εκπαίδευσης. Το «τετράδιο επικοινωνίας» αποτελεί ένα μέσο, όπου ο δάσκαλος της τάξης και της παράλληλης στήριξης καταγράφουν καθημερινά πληροφορίες σχετικά με θέματα μελέτης (λ.χ. τι έγινε στην τάξη σε κάθε μάθημα, εργασίες για το σπίτι) και που μπορεί και ο ίδιος ο γονιός να επικοινωνεί γραπτά με το σχολείο για κάποιο θέμα που αφορά τον μαθητή. Θα πρέπει να γίνεται καταγραφή γεγονότων χωρίς την προσωπική άποψη των εκπαιδευτικών. Δε θα πρέπει το τετράδιο επικοινωνίας να αντικαθιστά την ενημέρωση στον χώρο του σχολείου. Θέματα που αφορούν τη συμπεριφορά του μαθητή και οτιδήποτε άλλο αφορά τη φοίτησή του στο σχολείο, θα συζητιούνται στις προγραμματισμένες ενημερώσεις γονέων, παρουσία του εκπαιδευτικού της τάξης για αποφυγή πιθανών παρεξηγήσεων. Οι γονείς του μαθητή με αναπηρία ή/ και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες μπορούν να επικοινωνούν με τους εκπαιδευτικούς αποκλειστικά στο τηλέφωνο του σχολείου και ώρες του εργασιακού ωραρίου των εκπαιδευτικών. Τέλος, από τη στιγμή που σύμφωνα με τις θέσεις μας ο εκπαιδευτικός της Π.Σ. θεωρείται ισότιμος με τον εκπαιδευτικό της τάξης και υποστηρίζει το σύνολο των μαθητών στο πλαίσιο της συνεκπαίδευσης πρέπει να έχει το δικαίωμα να συμμετέχει στην ημέρα ενημέρωσης που διαθέτει ο εκπαιδευτικός της τάξης για όλους τους γονείς, και να ενημερώνει και ο ίδιος με τη σειρά του για την εκπαιδευτική παρέμβαση σε επίπεδο τάξης.

Πορτοφόλιο μαθητή

Στο καθηκοντολόγιο του εκπαιδευτικού Παράλληλης Στήριξης επισημαίνεται η σύνταξη συγκεκριμένων εγγράφων, κάποια εκ των οποίων αποστέλλονται στον σύμβουλο Ειδικής Αγωγής. Ωστόσο, καταγράφονται σημαντικές αποκλίσεις στην εφαρμογή των κατευθύνσεων από διεύθυνση σε διεύθυνση εκπαίδευσης. Επομένως, προκύπτει η ανάγκη για διευκρίνιση α) του περιεχομένου ή/και καθορισμό κριτηρίων για την συμπλήρωσή τους και β) του χρονοδιαγράμματος για τη συμπλήρωση και κατάθεσή τους. Κρίνεται απαραίτητη η νομοθετική κατοχύρωση συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων - υποχρεώσεων και ένα πρωτόκολλο συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων στην υποστήριξη του μαθητή εκπαιδευτικών με συντονιστή τον εκπαιδευτικό της Π. Σ., προκειμένου να αποφεύγονται διασταλτικές ερμηνείες των επιμέρους σχετικών διάσπαρτων, νομοθετικών διατάξεων από τον εκάστοτε σχολικό σύμβουλο ΕΑΕ. Με αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται αφενός η πιο εύρυθμη συνεργασία της διεπιστημονικής ομάδας των εκπαιδευτικών προς όφελος του μαθητή, αφετέρου τίθενται με σαφήνεια τα όρια και οι αρμοδιότητες των ρόλων των εκπαιδευτικών, αναδεικνύοντας τη συλλογική ευθύνη για όλους τους μαθητές σε επίπεδο σχολικής μονάδας από το εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου. Για την αξιολόγηση του εξατομικευμένου προγράμματος εκπαίδευσης (ΕΠΕ) που έχει εφαρμοστεί είναι σημαντική η συλλογή πληροφοριών καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, μιας και η αξιολόγηση είναι και διαμορφωτική. Οι πληροφορίες είναι αναγκαίο να καταγράφονται από όλους τους εκπαιδευτικούς. Προτείνεται να ενημερώνονται από τον φάκελο του μαθητή επίσης όλοι οι εμπλεκόμενοι εκπαιδευτικοί. Τέλος, για την έγκριση της Παράλληλης Στήριξης μεταξύ άλλων ζητείται και η αποστολή παιδαγωγικής έκθεσης από το σχολείο, η οποία οφείλει να είναι συμπληρωμένη από όλους τους εμπλεκόμενους εκπαιδευτικούς του σχολείου. Κρίνεται απαραίτητη η δημιουργία μιας ενιαίας/ κοινής, επίσημης φόρμας για την εκπαιδευτική αξιολόγηση- παιδαγωγική έκθεση, προκειμένου να διατυπώνονται όλες οι απαραίτητες πληροφορίες στους επιμέρους τομείς εκπαιδευτικής παρέμβασης. Η εν λόγω φόρμα θα αποστέλλεται στον Σχολικό Σύμβουλο ΕΑΕ, μπορεί να κοινοποιείται σε Σχολικό Σύμβουλο Γενικής Εκπαίδευσης και να δίνεται αντίγραφό της στον γονέα, εφόσον υπάρξει επίσημο αίτημα για αντίγραφό της από μέρους του προς τον διευθυντή της σχολικής μονάδας. Επίσης, το ίδιο έγγραφο παραμένει στον ατομικό φάκελο του μαθητή μαζί με ενδεικτικό υλικό αξιολόγησης και εργασιών του. Η συγγραφή του ως προς το περιεχόμενό του είναι αποτέλεσμα της διεπιστημονικής συνεργασίας του συνόλου του εκπαιδευτικού προσωπικού που υποστηρίζει τον μαθητή κατά το εβδομαδιαίο πρόγραμμα και η σύνταξή του είναι αρμοδιότητα του εκπαιδευτικού της Π.Σ. ως υπεύθυνου συντονιστή της εκπαιδευτικής παρέμβασης. Το τελικό αποτέλεσμα ως προς το περιεχόμενο πρέπει να κοινοποιείται και να συνδιαμορφώνεται από όλους τους προαναφερόμενους εκπαιδευτικούς. Σε περίπτωση υποστήριξης του μαθητή και μέσω ΕΔΥ η παιδαγωγική έκθεση είναι διαθέσιμη και προς τα μέλη της, με στόχο την πληρέστερη διεπιστημονική υποστήριξη του μαθητή.

Διαλείμματα - ωράριο εκπαιδευτικού Π. Σ.

Σύμφωνα με το καθηκοντολόγιο Αριθμ.27922/Γ6 ΦΕΚ 449/2007 οι εκπαιδευτικοί Π.Σ. «υλοποιούν το εξατομικευμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα μέσα και έξω από την τάξη και είναι συνολικά υπεύθυνοι για όλες τις δραστηριότητες της σχολικής ζωής (διαλείμματα, επισκέψεις, εκδηλώσεις κ.λπ.) στις οποίες συμμετέχει ο μαθητής». Εδώ υπάρχει η μεγαλύτερη ασάφεια στο καθηκοντολόγιο, καθώς δεν επισημαίνεται ρητά ο ρόλος των εκπαιδευτικών της Π.Σ. Δε γίνεται σαφές σε ποιο ωράριο είναι υπεύθυνοι οι εκπαιδευτικοί για τον μαθητή που υποστηρίζεται μέσω της Π.Σ. Προφανώς δεν μπορεί να είναι ένας εκπαιδευτικός υπεύθυνος για όλη την 30ωρη παραμονή του μαθητή στη διάρκεια του εβδομαδιαίου ωρολογίου προγράμματος. Όμως, έχουν καταγραφεί περιπτώσεις διευθυντών, οι οποίοι επικαλούμενοι το παραπάνω απόσπασμα, αναγκάζουν τους εκπαιδευτικούς να παραμένουν σε όλα τα διαλείμματα και σε όλα τα ώρα. Θα πρέπει να καταστεί σαφές προς τον σύλλογο

διδασκόντων, τους γονείς και τους μαθητές ότι ο μαθητής είναι παιδί του σχολείου και όχι του εκπαιδευτικού της Παράλληλης Στήριξης. Με την εφαρμογή τέτοιων τακτικών καταστρατηγείται το δικαίωμα του εκπαιδευτικού για διάλειμμα, αφού βρίσκεται συνεχώς σε εγρήγορση, χωρίς να μπορεί να έχει ελεύθερο χρόνο. Για αυτόν τον λόγο είναι απαραίτητη η άμεση αποσαφήνιση του νόμου και όχι μόνο διευκρινιστικές οδηγίες από το Υπουργείο. Μιλώντας για ενταξιακό σχολείο δεν μπορεί να εναπόκειται η ευθύνη ενός μαθητή σε έναν μόνο εκπαιδευτικό. Ο μαθητής είναι μέλος του σχολείου και αποτελεί ευθύνη όλων, όπως και κάθε άλλος μαθητής. Είναι σημαντικό την ευθύνη στο διάλειμμα για τον μαθητή που υποστηρίζεται από Π.Σ. να την έχει το σύνολο των εφημερευόντων εκπαιδευτικών και όχι αποκλειστικά ο εκπαιδευτικός της Π.Σ. Ωστόσο, αν ο σύλλογος διδασκόντων κρίνει πως απαιτείται αυξημένη εποπτεία κατά το σχολικό διάλειμμα, τότε, ο εκπαιδευτικός της Παράλληλης Στήριξης μπορεί να τον υποστηρίξει στα διαλείμματα με εκμάθηση κοινωνικών δεξιοτήτων και τροποποίηση/ διαχείριση συμπεριφοράς σε συνεργασία και με άλλον εκπαιδευτικό. Με τη δημιουργία και εφαρμογή ενός προγράμματος υποστήριξης του μαθητή στο διάλειμμα, που θα εφαρμόζεται από όλους τους εκπαιδευτικούς της σχολικής μονάδας, αφενός οι συνάδελφοι είναι κατάλληλα προετοιμασμένοι για την αποτελεσματική εφημερία όλων των μαθητών, αφετέρου ενισχύεται η κουλτούρα της Συνεκπαίδευσης. Προτείνεται να γίνεται αντίστοιχο πρακτικό του συλλόγου διδασκόντων που θα ορίζει τον τρόπο υποστήριξης του μαθητή σε διάλειμμα. Η απόφαση του συλλόγου διδασκόντων να μπορεί να αλλάξει μέσα στη χρονιά σύμφωνα με τις ανάγκες και την εξέλιξη του εκάστοτε μαθητή. Επίσης, προτείνουμε τη θεσμοθέτηση μέσω συγκεκριμένου εδαφίου σε νόμο και εν συνεχεία με πρακτικό συλλόγου διδασκόντων διαχείριση του θέματος του προσωπικού διαλείμματος του εκπαιδευτικού Π.Σ. για χρόνο διαλείμματος που θα αναλογεί σε εκπαιδευτικό Π.Σ.

Συνεργασία με τον Συντονιστή ΕΑΕ και τους διαγνωστικούς φορείς

Για να καταστούν οι μαθητές με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες ή/και με αναπηρίες ικανοί για αυτόνομη συμμετοχή σε όλες τις εκφάνσεις της σχολικής αλλά και ενήλικης ζωής τους, σημαντικό ρόλο ανάμεσα στις υπηρεσίες της ΕΑΕ, παίζουν ο θεσμός των ΚΕΔΑΣΥ καθώς και ο Συντονιστής ΕΑΕ. Ο ρόλος τους πλέον μοιάζει περισσότερο διεκπεραιωτικός - γραφειοκρατικός, μακριά από τη σχολική πραγματικότητα (βλ. Δελτίο Τύπου ΣΑΤΕΑ 23/3/2018). Πιο συγκεκριμένα ως προς τα ΚΕΔΑΣΥ, που αντικαθιστούν τα ΚΕΔΔΥ, (άρθρο 2, παρ. β - αα) προβλέπεται πλέον να ισχύουν τα κάτωθι: "η διατύπωση των βασικών αξόνων των Εξατομικευμένων Προγραμμάτων Εκπαίδευσης (Ε.Π.Ε.) της παρ. 3 του άρθρου 5 του ν. 3699/2008, καθώς και ο σχεδιασμός και η υλοποίηση, σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς και τις Επιτροπές Διεπιστημονικής Υποστήριξης (Ε.Δ.Υ.) του άρθρου 10, όπου αυτές λειτουργούν, προσαρμοσμένων εξατομικευμένων ή ομαδικών παρεμβάσεων παιδαγωγικής και συμβουλευτικής ψυχοκοινωνικής στήριξης σε μαθητές, εκπαιδευτικούς και γονείς, προγραμμάτων πρώιμης εκπαιδευτικής παρέμβασης και πρόληψης, στοχευμένων δράσεων ενίσχυσης των γνωστικών και ψυχοκοινωνικών δεξιοτήτων των μαθητών, δράσεων ενδυνάμωσης συγκεκριμένων μελών ή ευάλωτων ομάδων της μαθητικής κοινότητας, καθώς και δράσεων που αποσκοπούν στην καλλιέργεια ευκαιριών προσωπικής ανάπτυξης, στην ενίσχυση της αυτοεκτίμησης, στην επίτευξη της αυτοεκπλήρωσης και συνολικά στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής των μαθητών εντός και εκτός της σχολικής κοινότητας." **Στην εκπαιδευτική πραγματικότητα, όμως, συναντώνται εμπόδια και δυσκολίες που δυσχεραίνουν τη λειτουργία των παραπάνω δομών. Οι αναπληρωτές εκπαιδευτικοί, που αναλαμβάνουν κάθε χρόνο διαφορετικές περιπτώσεις μαθητών με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες ή/και αναπηρία, καλούνται να σχεδιάσουν και να εφαρμόσουν μόνοι τους το Εξατομικευμένο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (ΕΠΕ) κάθε μαθητή. Συχνά στηρίζονται σε σύντομες διαγνώσεις και αξιολογήσεις επαγγελματιών υγείας και, σε συνδυασμό με έντονη την έλλειψη της απαραίτητης συνεργασίας με το Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό του ΚΕΔΑΣΥ**

στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής υποστήριξης του μαθητή, οι εκπαιδευτικοί Π.Σ. επωμίζονται δυσανάλογα το βάρος της ευθύνης για τη μαθησιακή πορεία των μαθητών τους χωρίς την απαραίτητη διεπιστημονική στήριξη και συνεργασία. Περιορισμένες έως και ανύπαρκτες είναι και οι ενημερωτικές ημερίδες, λόγω έλλειψης χρόνου των ΚΕΔΑΣΥ, καθώς οι λίστες αναμονής για διάγνωση και αξιολόγηση δεν τους επιτρέπουν την ενασχόληση με άλλες δραστηριότητες. Ακόμα και όταν αυτές πραγματοποιούνται, υπό την εποπτεία του συντονιστή ΕΑΕ, γίνονται με σκοπό την παρουσίαση εκπαιδευτικών θεμάτων γενικού χαρακτήρα (π.χ. χαρακτηριστικά παιδιών με ΔΕΠΥ, αυτισμό κ.ά.), χωρίς να ανταποκρίνονται στις πραγματικές ανάγκες των εκπαιδευτικών, όπως, για παράδειγμα, πώς συντάσσεται ένα Εξατομικευμένο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης. Παρατηρείται, επίσης, απουσία ενημερωτικών ημερίδων στη σχολική μονάδα που φοιτά ο μαθητής με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες. Αναγκαία είναι η διεξαγωγή επιμορφωτικών ημερίδων προς όλους τους εκπαιδευτικούς σε θέματα ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης που να αφορούν συγκεκριμένες θεματικές ενότητες και να συνδυάζουν τη θεωρία και την πράξη. Αυτό θα είχε σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία θετικών στάσεων και κλίματος αποδοχής των μαθητών με αναπηρίες ή/ και Ε.Ε.Α. από το σύνολο της σχολικής κοινότητας. Για να επιτευχθεί μια ουσιαστική συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών, των συντονιστών ΕΑΕ και των ΚΕΔΑΣΥ, θα πρέπει να εξαλειφθούν σημαντικά εμπόδια. Το κυριότερο εμπόδιο αποτελεί η αναντιστοιχία αναλογίας του μαθητικού πληθυσμού με τη διεπιστημονική ομάδα των ΚΕΔΑΣΥ, η οποία δυσχεραίνει το έργο τους και δεν επιτρέπει να ασχοληθούν με τους άλλους άξονες δράσης τους, όπως για παράδειγμα την διοργάνωση ημερίδων, την ενημέρωση και τη συνεργασία με την οικογένεια των παιδιών με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες ή/και αναπηρίες αλλά και των εκπαιδευτικών του σχολείου. Έπειτα, η δυσκολία κατάρτισης εξατομικευμένων προγραμμάτων εκπαίδευσης και η διαρκής παρακολούθηση των μαθητών από μια σταθερή διεπιστημονική ομάδα, διαμηνύει το πόσο αναγκαία κρίνεται η περαιτέρω στελέχωση των σχολικών μονάδων, των ΚΕΔΑΣΥ και των ΕΔΥ, με μόνιμο προσωπικό, προκειμένου να λειτουργήσουν στο έπακρο των δυνατοτήτων τους. Τέλος, θα πρέπει όλοι να αντιληφθούν, ότι ζούμε σε μια εποχή, όπου η διαφορετικότητα αποτελεί ένα από τα βασικά στοιχεία της σύστασης των σύγχρονων κοινωνιών. Επομένως, το σχολείο μέσα από το οποίο διαμορφώνονται προσωπικότητες και προάγονται ιδέες όπως η δημοκρατία, η ελευθερία, η δικαιοσύνη, η ισότητα κ.ά., θα πρέπει να λειτουργήσει ως η αφετηρία για τη δημιουργία κοινωνιών που αποδέχονται τη διαφορετικότητα και εξελίσσονται μαζί της.

Ζητήματα αξιολόγησης των μαθητών

Σύμφωνα με τον Νόμο 3699/2008, υπεύθυνος φορέας για την εισήγηση της υποστήριξης ενός παιδιού με Παράλληλη Στήριξη είναι το οικείο ΚΕΔΑΣΥ και μόνο αυτό. Σε περίπτωση που υπάρχει διάσταση απόψεων μεταξύ ΚΕΔΑΣΥ και γονέων υπεύθυνη είναι η δευτεροβάθμια ΕΔΕΑ και η απόφαση της είναι οριστική (Ν. 4823/2021). Πολλές φορές όμως, οι εκπαιδευτικοί παρατηρούν πως η έκθεση αξιολόγησης δε συνάδει με την παρατηρήσιμη από τους ίδιους συμπεριφορά, την ανταπόκριση των μαθητών στο αναλυτικό πρόγραμμα και εν γένει στο σχολικό πλαίσιο. Θεωρούμε πως σε τέτοιες περιπτώσεις, το ΚΕΔΑΣΥ, οφείλει να είναι διαθέσιμο προς τους εκπαιδευτικούς και να εξετάζει μέσω διά ζώσης συνεργασίας τους προβληματισμούς, υποστηρίζοντάς τους στην εφαρμογή του εξατομικευμένου εκπαιδευτικού προγράμματος τους. Ο μόνος τρόπος για έγκυρη αξιολόγηση αυτών των περιπτώσεων είναι με οικοσυστημική αξιολόγηση του μαθητή στον χώρο του σχολείου (διδασκαλία, μέσα διδασκαλίας, σχέσεις με συνομηλίκους και άλλους εκπαιδευτικούς κ.ά.) από τους αρμόδιους του οικείου ΚΕΔΑΣΥ. Επιπλέον, προκειμένου να επιταχυνθεί η διαδικασία αξιολόγησης νέων μαθητών, θα ήταν ουσιαστικό ο εκπαιδευτικός της Π.Σ., ως εκπαιδευτικός ΕΑΕ, να αξιολογεί και να παραπέμπει μαθητές του τμήματος που υπηρετεί, καθώς και να συντάσσει παιδαγωγικές εκθέσεις προς το ΚΕΔΑΣΥ σε συνεργασία με τον εκπαιδευτικό της τάξης. Η ουσιαστική

επικοινωνία μεταξύ ΚΕΔΑΣΥ και εκπαιδευτικού Π.Σ. θα μπορούσε να βοηθήσει στην ποιοτική διάκριση των περιστατικών, και να δοθεί η αντίστοιχη προτεραιότητα.

Καθηκοντολόγιο

Η Παράλληλη Στήριξη θα πρέπει να αλλάξει ονομασία, μαζί και στοχοθεσία. Ο μαθητής δεν θα στηρίζεται από κάποιον εκπαιδευτικό παράλληλα με την υπόλοιπη σχολική τάξη. Ο μαθητής/τρια και η υπόλοιπη τάξη θα πρέπει να στηρίζονται ταυτόχρονα από τον εκπαιδευτικό Γενικής και Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, βάσει συγκεκριμένων μοντέλων Συνεκπαίδευσης. Για το λόγο αυτό προτείνουμε ο εκπαιδευτικός ΕΑΕ που θα αναλαμβάνει αυτόν τον ρόλο να ονομάζεται Συντονιστής Συνεκπαίδευσης (ΣΣ).

Το καθηκοντολόγιο που προτείνουμε προσπαθεί να καλύψει πολλά στοιχεία τόσο για το παιδαγωγικό, όσο για το διοικητικό και υπηρεσιακό κομμάτι των καθηκόντων του/της εκπαιδευτικού της ΠΣ. Πιο συγκεκριμένα προτείνουμε:

1. Ο Συντονιστής Συνεκπαίδευσης (ΣΣ) - όπως προτείνουμε να ονομάζεται ο Δάσκαλος Ειδικής Αγωγής που θα υπηρετεί στον θεσμό της ΠΣ είναι ισότιμο μέλος του Συλλόγου Διδασκόντων. Είναι ισότιμος εκπαιδευτικός με τον υπεύθυνο εκπαιδευτικό της τάξης και δεν αποτελεί τον «προσωπικό εκπαιδευτικό» του μαθητή/τριας με ΠΣ.
2. Χρειάζεται να διοργανώνονται επιμορφωτικά σεμινάρια από τα ΚΕΔΑΣΥ ή/και τον Συντονιστή Εκπαιδευτικού Έργου Ειδικής Αγωγής και Ενταξιακής Εκπαίδευσης και τον υπεύθυνο Εκπαιδευτικών θεμάτων της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, σχετικά με τις ανάγκες του μαθητικού πληθυσμού με Ε.Ε.Α. ή/ και αναπηρίες, καθώς και τις σύγχρονες πρακτικές Συνεκπαίδευσης – Συμπερίληψης, τον καθολικό σχεδιασμό μάθησης και τη Διαφοροποιημένη Διδασκαλία. Όλος ο Σύλλογος Διδασκόντων οφείλει υποχρεωτικά, να παρακολουθήσει τα αντίστοιχα επιμορφωτικά προγράμματα. Η υποχρεωτικότητα της παρακολούθησης των σεμιναρίων ορίζεται και για τον/τη Διευθυντή/ντρια της σχολικής μονάδας.
3. Θεσμοθέτηση των αρμοδιοτήτων-υποχρεώσεων καθώς και ένα πρωτόκολλο συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων, στην υποστήριξη του μαθητή εκπαιδευτικών, με υπεύθυνο τον ΣΣ. Με αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται αφενός η πιο εύρυθμη συνεργασία της διεπιστημονικής ομάδας των εκπαιδευτικών προς όφελος του μαθητή, αφετέρου τίθενται με σαφήνεια τα όρια και οι αρμοδιότητες των ρόλων των εκπαιδευτικών, αναδεικνύοντας τη συλλογική ευθύνη για όλους τους μαθητές σε επίπεδο σχολικής μονάδας από το εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου.
4. Ο Σύλλογος Διδασκόντων ενημερώνεται από τον/τη Διευθυντή/ντρια του σχολείου σχετικά με τα περιεχόμενα της γνωμάτευσης του ΚΕΔΑΣΥ ή του αναγνωρισμένου Ιατροπαιδαγωγικού Κέντρου, για το είδος και το βαθμό των αναγκών και δυνατοτήτων του μαθητή για τον οποίο έχει εγκριθεί η ΣΣ. Η ενημέρωση αυτή έχει ως στόχο και την ομαλή και ισότιμη ένταξη-συμπερίληψη του μαθητή στη σχολική κοινότητα.
5. Στην αρχή του σχολικού έτους και πριν αρχίσουν τα μαθήματα των σχολείων όλα τα εμπλεκόμενα μέρη της εκπαιδευτικής διαδικασίας, δηλαδή ο/η εκπαιδευτικός τάξης, ο ΣΣ και οι ειδικότητες που πρόκειται να διδάξουν στο τμήμα, διεξάγουν συζήτηση σχετικά με τη δόμηση της συνεργασίας τους. Αναπτύσσεται συζήτηση βάσει του τρίπτυχου της συναξιολόγησης των εκπαιδευτικών αναγκών, του συν-σχεδιασμού της εκπαιδευτικής παρέμβασης, της συνεφαρμογής της και της συναξιολόγηση αυτής. Στην παρούσα συνάντηση ορίζονται τα μοντέλα συνεκπαίδευσης που θα εφαρμοστούν κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς. Πρέπει να υπάρχει συνεχής συναξιολόγηση των μοντέλων συνεκπαίδευσης, ώστε είτε να συνεχιστεί η εφαρμογή τους, είτε να εμπλουτιστεί, είτε να αλλαχθεί.
6. Το πρώτο διάστημα, το οποίο και αποτελεί χρονικό διάστημα προσαρμογής, οι εμπλεκόμενοι με τον μαθητή εκπαιδευτικοί, επικεντρώνονται με τη μέθοδο της παρατήρησης, τη χρήση άτυπων τεστ, τη χρήση κλειδών ή/και άλλων εργαλείων, στην αρχική αξιολόγηση του μαθητή και συντάσσουν Εξατομικευμένο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (ΕΠΕ) λαμβάνοντας

υπόψη και τη γνωμάτευση. Το ΕΠΕ ολοκληρώνεται και εγκρίνεται από τον Συντονιστή Εκπαιδευτικού Έργου Ειδικής Αγωγής και Ενταξιακής Εκπαίδευσης.

7. Οι εκπαιδευτικοί αξιολογούν τις εκπαιδευτικές δυνατότητες του μαθητή και συντάσσουν ΕΠΕ σε συνεργασία με το ΚΕΔΑΣΥ. Για την υλοποίησή του συνεργάζονται με τον/τη Διευθυντή/ντρια, τους υπεύθυνους εκπαιδευτικούς του τμήματος και τους υπόλοιπους εκπαιδευτικούς του σχολείου. Επιπλέον, πρέπει να υπάρχει συνεχής συνεργασία με το ΚΕΔΑΣΥ αλλά και την ΕΔΥ του σχολείου, όπου λειτουργεί για την ενιαία αντιμετώπιση των προβλημάτων του συγκεκριμένου μαθητή, αλλά και τη βελτίωση του συμπεριληπτικού κλίματος στην τάξη όπου φοιτά ο μαθητής, αλλά και σε ολόκληρη τη σχολική κοινότητα.

8. Ο ΣΣ είναι υπεύθυνος για τη σύνταξη του ατομικού εκπαιδευτικού προγράμματος υποστηρικτικών δραστηριοτήτων του μαθητή και το υποβάλλει στα ΚΕΔΑΣΥ και στον Συντονιστή Εκπαιδευτικού Έργου Ειδικής Αγωγής και Ενταξιακής Εκπαίδευσης, ώστε να παρακολουθείται η πρόοδος του μαθητή. Το πρόγραμμα αυτοοργανώνεται από κοινού με τον υπεύθυνο εκπαιδευτικό της τάξης και τους υπόλοιπους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν στην τάξη.

9. Ο ΣΣ είναι υπεύθυνος ως προς την επίβλεψη της υλοποίησης του ΕΠΕ και το εφαρμόζει εντός και εκτός της τάξης, εντός του υποχρεωτικού εκπαιδευτικού του ωραρίου. Καθίσταται όμως σαφές προς τον Σύλλογο Διδασκόντων, τους γονείς και τους μαθητές, ότι ο μαθητής ανήκει στη σχολική κοινότητα και ο ΣΣ του προσφέρει επιπλέον στήριξη ως προς την ισότιμη συμμετοχή του στις δράσεις της. Ο μαθητής είναι μέλος του σχολείου και αποτελεί ευθύνη όλων όπως και κάθε άλλος μαθητής. Σημαντικό επίσης είναι να γίνεται αντίστοιχο πρακτικό του Συλλόγου Διδασκόντων που θα ορίζει τον τρόπο υποστήριξης του μαθητή στα διαλείμματα αν χρειάζεται κοινωνικό πρόγραμμα ένταξης. Η απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων μπορεί να μεταβάλλεται μέσα στη χρονιά σύμφωνα με τις ανάγκες και την εξέλιξη του εκάστοτε μαθητή.

10. Θεσμοθέτηση υποχρεωτικού portfolio για τον κάθε μαθητή/-ρια που στηρίζεται με ΣΣ. Θα πρέπει να υπάρχει ενιαίο πρότυπο συμπλήρωσης εκπαιδευτικών αξιολογήσεων για όλη την επικράτεια, στο οποίο θα καθορίζονται τα κριτήρια για την πλήρωσή τους και το χρονοδιάγραμμα για τη συμπλήρωση και κατάθεσή τους.

11. Η συνεχής υποστήριξη που παρέχει ο ΣΣ προς τον εκάστοτε μαθητή προϋποθέτει απαιτούμενο χρόνο για αποφόρτιση, καθώς βρίσκεται συνεχώς σε εγρήγορση εντός και εκτός της τάξης. Οφείλει να ορίζεται σε πρακτικό του Συλλόγου Διδασκόντων η διαχείριση του προσωπικού διαλείμματος του ΣΣ, για χρόνο διαλείμματος που θα αναλογεί στον ίδιο. Κρίνεται σημαντικό να θεσμοθετηθεί επισήμως η καταγραφή στο πρακτικό για να αποφευχθούν φαινόμενα κατάχρησης εξουσίας. Αν ένας μαθητής χρειάζεται κοινωνικό πρόγραμμα ένταξης ή / και συνεχή επιτήρηση κατά τα διαλείμματα, μπορούν να οριστούν ειδικές εφημερίες και από άλλους εκπαιδευτικούς του ΣΔ ή μέλη της ΕΔΥ, ώστε να μην επωμίζεται όλο τον φόρτο των διαλειμμάτων ο εκάστοτε ΣΣ. Αυτές θα μπορούν να ορίζονται και σε διάφορες σχολικές εκδηλώσεις, εκδρομές ή περιπτώσεις απουσίας του ΣΣ (ασθένεια, άδεια, κλπ).

12. Αν ο μαθητής που υποστηρίζεται από τον ΣΣ λείπει για οποιονδήποτε λόγο από το σχολείο, ο ΣΣ συνεχίζει να επιτελεί το εκπαιδευτικό του έργο εντός τάξης, καθώς δεν αποτελεί «προσωπικό εκπαιδευτικό» του μαθητή». Με τους υπόλοιπους εκπαιδευτικούς της τάξης να συνεχίζουν να εφαρμόζουν τα μοντέλα συνεκπαίδευσης και την προαγωγή του συμπεριληπτικού κλίματος.

13. Ο ΣΣ οφείλει να υποστηρίζει το μαθητή και την τάξη στην οποία φοιτά και στις λοιπές δράσεις της σχολικής κοινότητας όπως σχολικές γιορτές, εκδρομές και εκπαιδευτικές επισκέψεις.

Βασικά στοιχεία του προτεινόμενου καθηκοντολογίου:

Ως προς τον παιδαγωγικό τομέα: Τονίζεται η ανάγκη της προώθησης του συμπεριληπτικού κλίματος, όχι μόνο στην τάξη, αλλά σε ολόκληρη την εκπαιδευτική κοινότητα. Δίνει έμφαση

σε σύγχρονες πρακτικές μάθησης και στην ανάγκη συνεχών επιμορφώσεων, όχι όμως μονάχα για τον ΣΣ, αλλά για όλους τους εκπαιδευτικούς του σχολείου. Δίνεται βάση στην συνδιαμόρφωση και στην συναξιολόγηση του μοντέλου συνδιδασκαλίας που πρόκειται να εφαρμόσουν οι εκπαιδευτικοί. Ένα βασικό στοιχείο είναι η σύνταξη Εξατομικευμένου Προγράμματος Εκπαίδευσης του μαθητή το οποίο, θα πρέπει να υλοποιείται όπως και η τήρηση προσωπικού portfolio.

Ως προς τον διοικητικό τομέα: Ο εκπαιδευτικός της ΣΣ είναι ισότιμο μέλος του συλλόγου διδασκόντων, καθοδηγεί την θεσμοθέτηση ενός πρωτοκόλλου συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών (ΕΑΕ και γενικής εκπαίδευσης) και επιμελείται την εύρυθμη λειτουργία της ομάδας. Ως προς τον υπηρεσιακό τομέα: Γίνονται αναφορές στην επικοινωνία και την υποστήριξη που πρέπει να υπάρχει με τα ΚΕΔΑΣΥ και τον Συντονιστή Εκπαιδευτικού Έργου Ειδικής Αγωγής και Ενταξιακής Εκπαίδευσης για την επίτευξη των μαθησιακών στόχων. Ακόμα συζητείται η ύπαρξη διαλείμματος του εκπαιδευτικού καθώς και προτάσεις για το τι πρέπει να κάνει όταν ο μαθητής με Ε.Ε.Α ή/και αναπηρία λείπει από τη σχολική τάξη. Τέλος υπάρχουν αναφορές σε περιπτώσεις όπου δεν υπάρχουν αρκετοί εκπαιδευτικοί ΠΣ, ώστε να αντιστοιχούν στους μαθητές.

Όπως γίνεται αντιληπτό το μεγαλύτερο πρόβλημα που υπάρχει και απεικονίζεται τόσο στον παιδαγωγικό τομέα όσο και στο κομμάτι της στελέχωσης, είναι η έλλειψη μόνιμου προσωπικού στον θεσμό της ΠΣ. Για τον λόγο αυτό πρέπει να συσταθούν άμεσα οργανικές θέσεις. Για να συμβεί όμως αυτό είναι ανάγκη να πραγματοποιηθούν σημαντικές αναμορφώσεις στην ΠΣ.

Οργανικότητα: Για να υπάρξει μονιμοποίηση των εκπαιδευτικών ΣΣ θα πρέπει να δοθούν οργανικές θέσεις ώστε να τοποθετηθούν. Η οργανικότητα αυτή δεν μπορεί να είναι στις σχολικές μονάδες καθώς οι ανάγκες μπορεί να μεταβάλλονται συνεχώς. Για το λόγο αυτό προτείνουμε η οργανικότητα να δοθεί στα υπεύθυνα ΚΕΔΑΣΥ της κάθε περιοχής. Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζεται η οργανικότητα των θέσεων αλλά μπορούν να εξυπηρετηθούν και οι παιδαγωγικές ανάγκες, καθώς το ΚΕΔΑΣΥ μπορεί να τοποθετεί τους εκπαιδευτικούς σε σχολικές μονάδες, ανάλογα με τις ανάγκες που υπάρχουν. Για να εξασφαλιστεί όμως και ο εκπαιδευτικός ότι δεν θα χρειαστεί να μετακομίζει από τη μία περιοχή σε άλλη κάθε χρόνο, εξαιτίας των παιδαγωγικών αναγκών, θα πρέπει η τοποθέτηση αυτή να ορίζει όμορες σχολικές μονάδες (πχ. αν κάποιος εκπαιδευτικός τοποθετηθεί στα ΚΕΔΑΣΥ Σύρου να μην εξαναγκάζεται τη μία χρονιά να εργαστεί στη Σύρο, την άλλη στη Μύκονο και την επόμενη στην Τήνο. Αντίθετα να μπορεί να τοποθετηθεί στα ΚΕΔΑΣΥ Σύρου με οργανική θέση σε όμορα σχολεία της Σύρου). Θα πρέπει να υπάρχει η δικλείδα των όμορων σχολικών μονάδων ώστε ο εκπαιδευτικός ΣΣ να μπορεί να εγκατασταθεί στο μέρος που επιθυμεί και να μην μεταναστεύει κάθε χρόνο ή ακόμα και κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς.

Εκπαιδευτικό Έργο: Προτείνουμε ο εκπαιδευτικός ΣΣ όχι μόνο να είναι υπεύθυνος για την εκπόνηση σχεδίων συνεκπαίδευσης, αλλά να είναι και ο ίδιος ο οποίος θα πραγματοποιεί εκπαιδευτικό έργο, ανάλογα με το ωράριο του. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να υποστηρίξει και άλλες αρμοδιότητες σε περίπτωση απουσίας μαθητών. Το παιδαγωγικό πλεονέκτημα είναι η σταθερή παρουσία του ίδιου εκπαιδευτικού ο οποίος θα αναλάβει μαθητές για περισσότερες από μια χρονιές. Επίσης, θα είναι πιο εύκολο να edραιωθούν σχέσεις συνεργασίας με τους εκπαιδευτικούς γενικής αγωγής των τμημάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

Η λειτουργία των Κέντρων Διεπιστημονικής Αξιολόγησης, Συμβουλευτικής και Υποστήριξης (ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ.) και των Επιτροπών Διεπιστημονικής Υποστήριξης (Ε.Δ.Υ.), όπως προβλέπεται από τον Ν. 4823/2021(άρθρα 11-17,53-54) και την Υ.Α 134960/Δ3 αποτέλεσε ένα σημαντικό βήμα για τη διαμόρφωση ενός πολυεπίπεδου συστήματος υποστήριξης των μαθητών με αναπηρία ή/και Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες. Σε συνδυασμό με τους μόνιμους διορισμούς έδωσαν λύσεις σε σειρά ζητημάτων που υπήρχαν επί πολλά έτη. Αυξήθηκε ο αριθμός των ΚΕΔΑΣΥ, ενισχύθηκαν οι ΕΔΥ μέσω της πρόβλεψης στελέχωσής τους και έδωσε μια πιο παιδαγωγική κατεύθυνση στη διαχείριση μαθητών/τριών σε αυξημένο κίνδυνο. Η εμπειρία εφαρμογής του θεσμικού πλαισίου τα τελευταία χρόνια αναδεικνύει, ωστόσο, ορισμένα προβλήματα που αφορούν κυρίως τη σύνδεση της διαγνωστικής διαδικασίας με την παιδαγωγική πράξη, καθώς και τη διασφάλιση ότι οι μαθητές λαμβάνουν στην πράξη την εκπαιδευτική υποστήριξη που αντιστοιχεί στις ανάγκες τους.

1. Δεσμευτικότητα ως προς την αξιολογική έκθεση των ΚΕΔΑΣΥ

Σημαντικό ζήτημα που αναδεικνύεται είναι το εξής: Σύμφωνα με το ισχύον πλαίσιο, οι γονείς έχουν τη δυνατότητα να αποδεχθούν ή να μην αποδεχθούν την εισήγηση των ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. σχετικά με το κατάλληλο πλαίσιο φοίτησης του μαθητή, όπως για παράδειγμα τη φοίτηση σε ειδικό σχολείο, την υποστήριξη από Τμήμα Ένταξης ή άλλη μορφή εκπαιδευτικής παρέμβασης. Η πρόβλεψη αυτή αναγνωρίζει τον ουσιαστικό ρόλο της οικογένειας στη λήψη αποφάσεων που αφορούν την εκπαιδευτική πορεία του παιδιού. Στην πράξη ,ανακύπτουν σημαντικές δυσκολίες όταν δεν υπάρχει συμφωνία μεταξύ της επιστημονικής εισήγησης και της επιλογής των γονέων. Σε περιπτώσεις όπου προτείνεται, για παράδειγμα, φοίτηση σε ειδικό σχολείο και οι γονείς επιλέγουν διαφορετικό πλαίσιο φοίτησης, η σχολική μονάδα γενικής εκπαίδευσης ενδέχεται να μη διαθέτει τις απαραίτητες δομές, τα μέσα ή το προσωπικό για να υποστηρίξει επαρκώς τον μαθητή. Το πρόβλημα καθίσταται ακόμη πιο έντονο όταν δεν υπάρχει συναίνεση των γονέων για την αξιοποίηση των διαθέσιμων μορφών υποστήριξης. Στις περιπτώσεις αυτές υπάρχει ο κίνδυνος ο μαθητής να παραμένει τυπικά στο σχολικό περιβάλλον χωρίς να λαμβάνει την υποστήριξη που αντιστοιχεί στις πραγματικές εκπαιδευτικές του ανάγκες.

Το ζήτημα αυτό αναδεικνύει ένα κρίσιμο ερώτημα: **Πώς μπορεί να διασφαλιστεί η ισορροπία ανάμεσα στο δικαίωμα των γονέων να συμμετέχουν στις αποφάσεις για την εκπαίδευση του παιδιού τους και στο δικαίωμα του παιδιού να λαμβάνει την κατάλληλη εκπαιδευτική υποστήριξη σύμφωνα με τις επιστημονικές εισηγήσεις;**

Μέσα στο ίδιο το θεσμικό πλαίσιο προβλέπονται διαδικασίες που αναγνωρίζουν ότι μπορεί να προκύψουν τα παραπάνω προβλήματα αφού :α) η ΕΔΥ μπορεί να προχωρήσει σε εισήγηση προς το οικείο ΚΕΔΑΣΥ αν υπάρξει μεγάλη δυσχέρεια στη συνεργασία με τους γονείς / κηδεμόνες και β) μπορεί να προβλεφθεί στο σχετικό πρωτόκολλο συνεργασίας που θα συνταχθεί να αναφερθεί και η δέσμευση των γονέων για την κοινοποίηση της αξιολογικής έκθεσης προς τη σχολική μονάδα μέσω εμπιστευτικής υπηρεσιακής αλληλογραφίας (άρθρο 53.παρ. 5).

Για τη διευκόλυνση των διαδικασιών σε πρακτικό επίπεδο **προτείνεται η δημιουργία ενιαίας ψηφιακής πλατφόρμας, στην οποία θα καταχωρίζονται οι γνωματεύσεις και οι εισηγήσεις των αρμόδιων δομών. Η υλοποίηση της πλατφόρμας αναμένεται να συμβάλει στη διαφάνεια και συνέχεια της εκπαιδευτικής υποστήριξης, στον έγκαιρο προγραμματισμό παρεμβάσεων και στον συντονισμό σχολείου – οικογένειας – υπηρεσιών. Προτείνεται οι γνωματεύσεις που εκδίδονται από τα ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ να έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα εφαρμογής (εφόσον έχει ληφθεί και τελική αξιολογική έκθεση από την Ε.Δ.Ε.Α)**

και είτε μετά την έκδοσή τους να διαβιβάζονται υπηρεσιακά στις αρμόδιες σχολικές μονάδες είτε να υπάρχει πρόσβαση με δυνατότητα αναζήτησης μαθητών/τριών στην ενιαία ψηφιακή πλατφόρμα. Προτείνεται επίσης, η διαμόρφωση σαφούς πρωτοκόλλου αναφοράς και θεσμικής κάλυψης των εκπαιδευτικών, ώστε να μπορούν να ενεργούν προς όφελος των μαθητών/τριών με ασφάλεια και νομική προστασία.

Η συμμετοχή των γονέων στη λήψη αποφάσεων αποτελεί βασική αρχή της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Παράλληλα, όμως, το Σύνταγμα της Ελλάδας ορίζει ότι η παιδεία αποτελεί βασική αποστολή του κράτους (άρθρο 16), ενώ η παιδική ηλικία τελεί υπό την προστασία του (άρθρο 21). Επιπλέον, η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η οποία έχει κυρωθεί από την ελληνική Πολιτεία, καθιερώνει ως βασική αρχή ότι σε κάθε απόφαση που αφορά το παιδί πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το **βέλτιστο συμφέρον του παιδιού**. Στο πλαίσιο αυτό, ανακύπτει η ανάγκη να διασφαλιστεί ότι οι εκπαιδευτικές αποφάσεις που αφορούν το πλαίσιο φοίτησης και την παροχή υποστήριξης δεν θα οδηγούν, έστω και άθελα, σε περιορισμό του δικαιώματος του παιδιού να λαμβάνει την εκπαίδευση που ανταποκρίνεται στις ανάγκες του.

Η διαδικασία αξιολόγησης και διάγνωσης των εκπαιδευτικών αναγκών ενός παιδιού αποτελεί μια ιδιαίτερα απαιτητική και συναισθηματικά φορτισμένη εμπειρία για την οικογένεια. Η κατανόηση των προτάσεων των ειδικών και η λήψη αποφάσεων σχετικά με το κατάλληλο εκπαιδευτικό πλαίσιο δεν είναι πάντοτε εύκολη διαδικασία. Για τον λόγο αυτό είναι σημαντικό να ενισχυθούν οι μηχανισμοί **ενημέρωσης, συμβουλευτικής και υποστήριξης των γονέων**, ώστε να κατανοούν πλήρως τη διάγνωση και τις εκπαιδευτικές ανάγκες του παιδιού, να ενημερώνονται για τις διαθέσιμες μορφές εκπαιδευτικής υποστήριξης, να συμμετέχουν ουσιαστικά και με επαρκή πληροφόρηση στη λήψη αποφάσεων.

Η ενίσχυση της συμβουλευτικής υποστήριξης προς τους γονείς μπορεί να συμβάλει σημαντικά στη δημιουργία σχέσεων εμπιστοσύνης μεταξύ οικογένειας και εκπαιδευτικών δομών, καθώς και στην επιλογή λύσεων που υπηρετούν το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Η τοποθέτηση ενός ψυχολόγου, ενός κοινωνικού λειτουργού και ενός εκπαιδευτικού σύμφωνα με όσα έχουμε προτείνει στο κεφάλαιο 3 για τον εκπαιδευτικό της συμπερίληψης αποτελεί μέτρο πιο αναγκαίο από ποτέ καθώς η ομάδα θα μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά σε όλα τα προαναφερόμενα ζητήματα.

Η προώθηση ενός σχολείου χωρίς αποκλεισμούς και η ενίσχυση της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης αποτελεί βασικό στόχο της εκπαιδευτικής πολιτικής. Η δημιουργία ενός εκπαιδευτικού συστήματος που θα μπορεί να ανταποκρίνεται αποτελεσματικά στις ανάγκες όλων των μαθητών αποτελεί κοινή επιδίωξη της εκπαιδευτικής κοινότητας. Ωστόσο, η πλήρης υλοποίηση ενός πραγματικά συμπεριληπτικού σχολείου προϋποθέτει σημαντικές αλλαγές σε επίπεδο δομών, υποδομών, στελέχωσης και επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών. Πρόκειται για μια διαδικασία που απαιτεί χρόνο και συστηματικό σχεδιασμό. **Στην παρούσα φάση είναι απαραίτητο να διασφαλιστεί ότι το εκπαιδευτικό σύστημα αξιοποιεί ουσιαστικά όλες τις διαθέσιμες μορφές εκπαιδευτικής υποστήριξης, όπως τα ειδικά σχολεία, τα Τμήματα Ένταξης, την Παράλληλη Στήριξη και τις υποστηρικτικές δομές της Ειδικής Αγωγής.**

Η ύπαρξη πολλαπλών μορφών υποστήριξης δεν αποτελεί εμπόδιο στη Συμπερίληψη, αλλά αναγκαία προϋπόθεση ώστε να διασφαλίζεται ότι κάθε μαθητής λαμβάνει την εκπαίδευση που ανταποκρίνεται στις ανάγκες του. Η συζήτηση, επομένως, δεν αφορά την επιλογή μεταξύ Συμπερίληψης και εξειδικευμένων δομών, αλλά τη διασφάλιση ότι, μέχρι την πλήρη ανάπτυξη ενός πραγματικά συμπεριληπτικού εκπαιδευτικού συστήματος, **κανένα παιδί δεν θα στερείται την κατάλληλη εκπαιδευτική υποστήριξη λόγω ελλειπών δομών ή ασυμφωνίας ως προς την εφαρμογή των επιστημονικών εισηγήσεων**

2. Στελέχωση των ΚΕΔΑΣΥ, ΕΔΥ και Σχολικών δομών ΕΑΕ

Η λειτουργία των Ε.Δ.Υ. βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στην **επιστημονική επάρκεια και την εμπειρία των μελών τους**.

Στην πράξη, όμως, παρατηρείται ότι σε αρκετές περιπτώσεις οι θέσεις στελεχώνονται από **αναπληρωτές χωρίς προηγούμενη εμπειρία στη λειτουργία των δομών ή στη διεπιστημονική εκπαιδευτική αξιολόγηση**. Το γεγονός αυτό δημιουργεί δυσκολίες στη διαχείριση σύνθετων παιδαγωγικών περιστατικών, στη συνεργασία εντός του σχολείου, στην εφαρμογή κατάλληλων παρεμβάσεων.

Κρίνεται απαραίτητη η συστηματική επιμόρφωση και υποστήριξη των μελών των Ε.Δ.Υ., καθώς και η αξιοποίηση προσωπικού με σπουδές και εμπειρία στον χώρο της Ειδικής Αγωγής και της σχολικής υποστήριξης. Επιπλέον απαιτείται συστηματική επιμόρφωση βιωματικού χαρακτήρα ως προς τη διαφοροποιημένη διδασκαλία προς όλους τους εκπαιδευτικούς των σχολικών μονάδων. Έχουν δημιουργηθεί πολλαπλά εργαλεία μέσω του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής ωστόσο δεν υπήρξε ποτέ η ρήτρα της υποχρεωτικότητας και η διάχυση των πρακτικών και του υλικού δεν έφερε τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Τροχοπέδη, αποτέλεσε και η απασχόληση των συμβούλων παιδαγωγικής ευθύνης σε καθήκοντα εκτός του παιδαγωγικού τους ρόλου .

Επίσης, κρίνεται σημαντικό να εξεταστούν οι περιπτώσεις σχολικών μονάδων στις οποίες βρίσκονται σε εξέλιξη εισαγγελικές διαδικασίες ή έχουν καταγραφεί ενεργές αναφορές περιστατικών στην πλατφόρμα καταγραφής ενδοσχολικής βίας. Να προβλέπεται κατά προτεραιότητα η συνέχιση της εμπλοκής των μελών της Επιτροπής Διεπιστημονικής Υποστήριξης (Ε.Δ.Υ.) που ήδη έχουν αναλάβει τη διαχείριση και επιστημονική παρακολούθηση των συγκεκριμένων υποθέσεων.

Για τον λόγο αυτό, κατά τις διαδικασίες τοποθέτησης, μετάθεσης ή απόσπασης προσωπικού, τα εν λόγω μέλη των Ε.Δ.Υ. δύνανται να προηγούνται στη στελέχωση των σχετικών θέσεων στη συγκεκριμένη σχολική μονάδα ή στη Σ.Δ.Ε.Υ. που την υποστηρίζει, προκειμένου να διασφαλίζεται η συνέχεια των παρεμβάσεων και η απρόσκοπτη επιστημονική παρακολούθηση των περιστατικών.

Η πρόβλεψη αυτή εδράζεται αφενός στην ανάγκη διατήρησης της επιστημονικής συνέχειας και της σχέσης εμπιστοσύνης με τους μαθητές, τις οικογένειες και τους εκπαιδευτικούς, και αφετέρου στην υποχρέωση αυστηρής προστασίας των προσωπικών δεδομένων ανηλίκων. Η διαχείριση πληροφοριών που αφορούν ψυχοκοινωνικές αξιολογήσεις, οικογενειακά δεδομένα και περιστατικά ενδοσχολικής βίας εμπίπτει στις ειδικές κατηγορίες ευαίσθητων δεδομένων και διέπεται από τον General Data Protection Regulation (GDPR) καθώς και από τον Νόμο 4624/2019.

Η περιορισμένη πρόσβαση στα δεδομένα αυτά και η αποφυγή συχνών αλλαγών στα πρόσωπα που τα διαχειρίζονται συμβάλλει ουσιαστικά στη διασφάλιση της εμπιστευτικότητας, στην προστασία της ιδιωτικότητας των ανηλίκων και στην αποτελεσματική διαχείριση των κρίσιμων περιστατικών εντός της σχολικής κοινότητας.

3. Βελτίωση των διαδικασιών συνεργασίας μεταξύ μελών ΕΔΥ και μεταξύ ΕΔΥ γονέων

Παρά τη θετική κατεύθυνση του θεσμικού πλαισίου και την πρόβλεψη των σχετικών διαδικασιών, υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης ως προς τα πρωτόκολλα συνεργασίας τόσο μεταξύ των μελών των επιτροπών όσο και μεταξύ των Ε.Δ.Υ. και των γονέων. Στην πράξη, ο χρόνος που προβλέπεται για τη λειτουργία των επιτροπών, ο οποίος συνδέεται με το διδακτικό ωράριο του διευθυντή της σχολικής μονάδας και των εκπαιδευτικών (συμπεριλαμβανομένων των εκπαιδευτικών ΕΑΕ), καθώς και με το εργασιακό ωράριο των μελών των Ε.Δ.Υ., αποδεικνύεται συχνά ανεπαρκής για την ουσιαστική άσκηση των αρμοδιοτήτων που προβλέπονται από το ισχύον θεσμικό πλαίσιο. Οι αυξημένες υποχρεώσεις που απορρέουν από τις σχετικές διατάξεις, όπως η παιδαγωγική αξιολόγηση, η συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς,

η επικοινωνία με τις οικογένειες και η παρακολούθηση των παρεμβάσεων, καθιστούν ιδιαίτερα δύσκολη την αποτελεσματική λειτουργία των επιτροπών στις συνθήκες που επικρατούν σήμερα στα ελληνικά σχολεία. Στο πλαίσιο αυτό, κρίνεται αναγκαία η επανεξέταση της οργάνωσης του θεσμού, με στόχο τη μείωση του αριθμού των σχολικών μονάδων που υποστηρίζονται από κάθε Σ.Δ.Ε.Υ., καθώς και τη σταδιακή ενίσχυση του θεσμού με προοπτική τη λειτουργία Ε.Δ.Υ. σε κάθε σχολική μονάδα. Μια τέτοια κατεύθυνση θα επέτρεπε την ουσιαστικότερη ανταπόκριση των επιτροπών στα αυξημένα καθήκοντα που τους ανατίθενται και θα ενίσχυε την έγκαιρη και συστηματική υποστήριξη των μαθητών και των εκπαιδευτικών.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Το παρόν πλαίσιο θέσεων επιχειρεί μια συνολική και συνεκτική αποτύπωση των αναγκών και των προτεραιοτήτων της εκπαίδευσης, καλύπτοντας το σύνολο των κρίσιμων πεδίων: τη στελέχωση των δομών, τη φοίτηση των μαθητών στη γενική και ειδική εκπαίδευση (ειδικά σχολεία, Τμήματα Ένταξης, Παράλληλη Στήριξη), τη συνεργασία μεταξύ γενικής και ειδικής εκπαίδευσης, καθώς και τον ρόλο και τη λειτουργία των διαγνωστικών φορέων.

Η προσέγγιση αυτή δεν αντιμετωπίζει αποσπασματικά τα επιμέρους ζητήματα, αλλά τα εντάσσει σε ένα ενιαίο πλαίσιο αρχών που βασίζεται:

- στη συμπεριληπτική εκπαίδευση,
- στην παιδαγωγική τεκμηρίωση,
- στην ισότιμη πρόσβαση όλων των μαθητών,
- και στην αναβάθμιση του ρόλου του εκπαιδευτικού.

Το σύνολο των προτάσεων συγκροτεί ένα **πλήρες και ρεαλιστικό πλαίσιο πολιτικής**, το οποίο μπορεί να αποτελέσει βάση διαλόγου με την πολιτεία και τους θεσμικούς φορείς, με στόχο τη διαμόρφωση ενός σύγχρονου, λειτουργικού και δίκαιου εκπαιδευτικού συστήματος.

Η υιοθέτηση και η περαιτέρω επεξεργασία των θέσεων αυτών αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για τη μετάβαση σε ένα σχολείο που ανταποκρίνεται ουσιαστικά στις ανάγκες όλων των μαθητών και της εκπαιδευτικής κοινότητας συνολικά.